ശങ്കരോപാഖ്യാനം.

കുന്നത്തു

ജനാർദ്ദനമേനോൻ

വി. വി. പ്രസിദ്ധീകരണശാല,

എറണാകുളം.

1935

ശങ്കരോപാഖ്യാനം.

കണ്ണത്തു

ജനാർദ്ദനമേനോൻ

വി. വി. പ്രസിദ്ധീകരണശാല,
എറണാകുളം.

1935

ശങ്കരോപാഖ്യാനം.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം

ഒരായിരത്തിയിരുന്നൂറു വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പു ഭാരതവർഷം നാനാമതാനുയായികളാൽ കലങ്ങിമറിഞ്ഞു കിടക്കുകയായിരുന്നു. ശൈവന്മാർ, വൈഷ്ണവന്മാർ, ശാക്തേയന്മാർ, ഗാണപത്യന്മാർ എന്നു തുടങ്ങി ഗ്രഹഭൂതോപാസകന്മാർ വരെ അസംഖ്യം മതക്കാർ പരസ്പരം ഘോരതരം കലഹിച്ചുകൊണ്ടാണ് അന്നു കഴിഞ്ഞിരുന്നതു്. ഈശ്വരനെ സംബന്ധിച്ച വിശ്വാസത്തിൽ മാത്രമല്ല, ശരീരത്തിൽ ധരിക്കുന്ന ചിഹ്നങ്ങളുടെ വിഷയത്തിൽപ്പോലും അവർ തമ്മിൽ രോഷത്തോടെ പിണങ്ങിയിരുന്നു. മൃഗബലി മാത്രമല്ല, നരബലിയും ഈശ്വരാച്ചനയായി അന്നു കരുതുന്നവരുമുണ്ടു്. "നന്നല്ല ഭൂലോകവൃത്താന്തമോതുവാൻ; മന്നിടം വല്ലാതെ കെട്ടുപോയീ വിഭോ!" എന്ന് ഈശ്വരനെ നോക്കി സുമനസ്സുകൾക്കു വിലപിക്കേണ്ട നിലയായി. അന്നു ബൌദ്ധമതം അനാഥമാക്കീൻറു, വെദം വേദനിന്ദകന്മാരായതിനാൽ അവരോടു വൈദികന്മാർക്കു വെറുപ്പു വളർന്നിരുന്നു.

ശങ്കരവിജയമെന്ന കാവ്യപ്രകാരം സുധന്വാവെന്ന രാജാവിന്റെ കാലമാണപ്പോൾ. സൽഭരണത്താൽ ഭൂമിയെ അദ്ദേഹം സ്വർഗ്ഗമാക്കിപ്പോൽ. ബുദ്ധമതസ്ഥനാണു് ആ രാജാവു്. ബൌദ്ധമതത്തെ അദ്ദേഹം എല്ലാ വിധത്തിലും വർദ്ധിപ്പിച്ചുപോന്നു. എപ്പോഴും ആ രാജസദസ്സു ബൌദ്ധപണ്ഡിതന്മാരാൽ അലംകൃതമായിട്ടാണിരുന്നതു്.

ഇക്കാലത്തു കുമാരിലഭട്ടൻ എന്ന മഹാപണ്ഡിതൻ പുതിയൊരു മതത്തോടുകൂടി ആവിർഭവിച്ചു. വേദത്തിലെ കർമ്മകാണ്ഡത്തെ ആധാരമാക്കിയ പൂർവ്വമീമാംസയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം. അദ്ദേഹം വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തു ബൌദ്ധഗുരുവിൽനിന്നാണ്. അങ്ങിനെ ബൌദ്ധമതതത്വങ്ങളെല്ലാം അദ്ദേഹം പഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയാൽ തന്റെ മനസ്സിന്നു തൃപ്തിയാകായ്കയാൽ അദ്ദേഹം വേദാദ്ധ്യയനം ചെയ്തു. വേദത്തിൽനിന്നു പുതിയൊരുമതത്തെ സ്ഥാപിക്കുവാൻ അപ്പോൾ അദ്ദേഹം സമർത്ഥനായി. ഭാട്ടമതം എന്നു് അതു വിഖ്യാതമായി വന്നു.

സ്വന്തം മതത്തെ പ്രചരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് കുമാരിലഭട്ടൻ പുറപ്പെട്ടു. വേദമാണു് തത്വശാസ്ത്രങ്ങൾക്കെല്ലാം പ്രമാണമെന്നും, അതിന്നെതിരായ ബൌദ്ധമതം സത്യമല്ലെന്നും വാദിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം നാടുകളെയെല്ലാം ജയിച്ചുതുടങ്ങി. ശൈവവൈഷ്ണവാദികളായ വൈദികന്മാരെ തന്റെ പൂർവ്വമീമാംസാസിദ്ധാന്തംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം വശീകരിക്കയും ചെയ്തു.

അപ്രകാരം മഹാബലനായിത്തീർന്ന കുമാരിലഭട്ടൻ ബൌദ്ധപണ്ഡിതന്മാരോടു വാദിക്കുന്നതിലേക്കു് ഒരു നാൾ രാജസദസ്സിൽത്തന്നെ ചെന്നു. ആ പണ്ഡിതാഗ്രണിയെ രാജാവു് എതിരേറ്റുചെന്നു് രാജധാനിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നു് യഥാവിധി സല്ക്കരിച്ചു. ഭട്ടൻ രാജാവിനെ ആശീർവ്വദിച്ചു് സ്വർണ്ണപീഠത്തിന്മേൽ ഉപവേശിച്ചതിൽപ്പിന്നെ, ബുദ്ധമതാനുയായികളായ സൌഗതന്മാരാൽ ആവൃതമായ ആ സദസ്സു് ആകമാനം കേൾക്കുമാറു് രാജാവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു് അന്യോക്തിയായി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"ചൊല്ലേണ്ടു നീ, ശ്രുതിദൂഷകനിർഹ്രാദ-
യുക്തരായ്, നീചരാ,യേററം മലിനരായ്
വർത്തിക്കുമിബ്ബലിഭുക്കുകൾ തമ്മോടു-
മൊത്തുവാണീടുന്നതെന്തിനാണിങ്ങിനേ?
കോകിലമേ, നിനക്കൊട്ടുമിസ്സംസർഗ്ഗ-
മാകാത്തതാ,ണിതില്ലെങ്കിൽ നീ ശ്ലാഘ്യനാം."

ഭട്ടൻ ഇതിൽ അന്തർഭവിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്താണെന്നു രാജാവിന്നു മനസ്സിലായി. ബൌദ്ധന്മാർ ഇതു കേട്ടു്, ചവിട്ടുകൊണ്ട സർപ്പങ്ങളെപ്പോലെ രുഷ്ടരായ്ത്തീർന്നു. ഭട്ടനാവട്ടെ, യുക്തികഠാരംകൊണ്ടു ബുദ്ധസിദ്ധാന്തവൃക്ഷത്തെ മുറിച്ചു ബൌദ്ധന്മാരുടെ ക്രോധാഗ്നിക്കു വിറകിട്ടുകൊടുത്തു. അപ്പോൾ ആ സദസ്സ്, ഉഗ്രരോഷത്താൽ പാടലവർണ്ണംപൂണ്ട ബൌദ്ധമുഖാവലിയാൽ, ബാലാതപംകൊണ്ടു് ആതാമ്രമായ താമരപ്പൊയ്കപോലെ ശോഭിച്ചു. പരസ്പരം ആക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ടു് അവിടെ വാദപ്രതിവാദം വളർന്നു. അവിടത്തെ നിർഘോഷം രസാതലത്തെപ്പോലും പിളർന്നേക്കുമോ എന്നു തോന്നത്തക്കവണ്ണം ഘോരമായി. ഒടുവിൽ, സൌഗതന്മാരൊക്കെയും പരാജിതന്മാരായി മൌനത്തിൽ അടങ്ങി. അപ്പോൾ രാജാവു് ഭട്ടനോടു പറഞ്ഞതാവിതു്:—

"അങ്ങേക്കുണ്ടായ ഈ വിജയത്തെ ഞാൻ അത്ര പരിഗണിക്കുന്നില്ല. അങ്ങയോളം വാക്സാമർത്ഥ്യം ഇവർക്കാർക്കുമില്ലെന്നു മാത്രമേ ഇതിൽനിന്നു ധരിക്കുവാനുള്ളു. അങ്ങയുടെ മതമാണു ദൈവസമ്മതമെങ്കിൽ അതു് എനിക്കു ബോദ്ധ്യമാകുവാൻ അങ്ങു് അത്ഭുതകർമ്മം വല്ലതും ചെയ്യണം. ഇക്കാണുന്ന പർവ്വതശൃംഗത്തിൽനിന്നു് അപായംകൂടാതെ താഴെ ചാടിനില്ക്കാമെങ്കിൽ അങ്ങ

യുടെ മതത്തിന്ന് ഈശ്വരസാന്നിദ്ധ്യമുണ്ടെന്ന് ഞാൻ വിശ്വസിക്കും."

മലയുടെ കൊടുമുടിയിൽനിന്ന ഭൂമിയിലേക്ക് ചാടി വരികയെന്നതു് സാദ്ധ്യമല്ലെന്നും ഭട്ടൻ ഇതിൽ നശിച്ചുപൊന്നും ബൌദ്ധന്മാർ നിശ്ചയിച്ചു് പരസ്പരം നോക്കി. ഭട്ടന്ന് ഈ രാജവിധി കേട്ടപ്പോൾ ഒട്ടും കൂസലുണ്ടായില്ല. ഉടനെ, നിശ്ചയബുദ്ധിയോടെ അദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റുചെന്ന് ആ പർവ്വതത്തിന്റെ ശൃംഗത്തിലേക്ക കേറി അവിടെ വേദങ്ങളെ ഭക്തിപൂർവ്വം സ്മരിച്ചു നിൎഭയം നിന്ന്, "വേദപ്രാമാണ്യം സത്യമാണെന്നിരിക്കിൽ എനിക്ക് അപായമുണ്ടാകുന്നതല്ല," എന്ന വിശ്വാസത്തോടെ ഗർജ്ജിച്ചു് അദ്ദേഹം ഭൂമിയിലേക്ക ചാടി. പഞ്ഞിക്കെട്ടെന്നപോലെയാണു് ആ വേദഭക്തൻ ഭൂമിയിൽ വീണതു്. ഈ അത്ഭുതം കണ്ടു്, ആശ്രയിക്കുന്നവരെ ഇങ്ങിനെയാണു വേദം രക്ഷിക്കുകയെന്ന ഘോഷിച്ചുകൊണ്ടു വൈദികബ്രാഹ്മണന്മാർ വിജയഹർഷത്തോടെ കൂട്ടംകൂട്ടമായി അവിടെ വന്നുകൂടി. "ദുർജ്ജനസംസർഗ്ഗംകൊണ്ടു ഞാൻ എന്നെത്തന്നെ ഇത്രനാളും കെടുത്തുകൊണ്ടാണല്ലൊ കഴിഞ്ഞതു്," എന്ന രാജാവിന്ന തോന്നി. എന്നാൽ ബൌദ്ധന്മാർ മാത്രം അപ്പോഴും പിണങ്ങിനിന്നതേയുള്ളു. മണിമന്ത്രൌഷധങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ഇങ്ങിനെ ഗാത്രഗോപനം ചെയ്യുവാൻ ചിലൎക്ക കഴിഞ്ഞേക്കുമെന്നും ഇതു് അത്ഭുതമോ ദൈവികമോ അല്ലെന്നും അവർ വാദിച്ചു. അതുകേട്ടപ്പോൾ രാജാവിന്ന് അവരോടു ദ്വേഷ്യമുണ്ടായി.

"എന്നാൽ, ഞാൻ ഇനി വേറെയൊരു പരീക്ഷകൂടിയും ചെയ്യേക്കാം. ഇരുകക്ഷികളിൽ ആരു തോല്ക്കുന്നുവോ അവരെ ഞാൻ ചക്കിലിട്ടാട്ടിച്ചു കൊല്ലിക്കുമെന്നും അറിയേണ്ടതാണു്," എന്ന രാജാവു പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തു.

ബൌദ്ധപണ്ഡിതന്മാരുടെയും കുമാരിലഭട്ടന്റെയും മുമ്പിൽ രാജാവു് അകത്തുവെച്ചു വായ കെട്ടിയ ഒരു കുടം എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നുവെച്ചു്, ഇതിന്നുള്ളിൽ എന്താണു ഉള്ളതെന്നു സത്യം പറയുന്നതാരോ അവൎക്കാണു ജയം എന്നു വിധിച്ചു. കുടത്തിന്നുള്ളിലുള്ളതു് എന്താണെന്നു് അപ്പോൾതന്നെ പറയുവാൻ ആരും മുതിൎന്നില്ല. നാളെ പറഞ്ഞുകൊള്ളാമെന്നോറ്‌ അന്നു് അവരെല്ലാവരും പിരിഞ്ഞു.

പിറ്റെന്നാൾ ഇരുകക്ഷികളും യഥാകാലം രാജസദസ്സിൽ പ്രവേശിച്ചു. ആ കുടത്തിന്നുള്ളിൽ സൎപ്പമാണു ഉള്ളതെന്നു ബൌദ്ധന്മാർ പറഞ്ഞു. അല്ല; പന്നഗശായിയായ ഇന്ദിരാകാന്തനാണു കുടത്തിൽ, എന്നാണു വിപ്രജനാഗ്ര്യനായ ഭട്ടപാദൻ പറഞ്ഞതു്. ബൌദ്ധന്മാർ പറഞ്ഞതാണല്ലോ വാസ്തവമെന്നും, ഭട്ടൻ പരാജിതനായി നശിക്കേണ്ടതായല്ലോ എന്നും വിചാരിച്ചു രാജാവിന്റെ മുഖം വാടിത്തുടങ്ങി. ആ കുടത്തെ തുറന്നുകാണിക്കേണമെന്നു നിൎബ്ബന്ധമുണ്ടാകയാൽ മാത്രം അദ്ദേഹം അതിന്നൊരുങ്ങി.

അടച്ചിരുന്ന വായ തുറന്നു കുടത്തിന്നുള്ളിലേക്കു രാജാവു നോക്കി. അത്ഭുതമെന്നു പറയേണ്ടു. താൻ അടക്കിയിരുന്ന സൎപ്പത്തെ അതിൽ കാണുന്നില്ല. വിഷ്ണുവിഗ്രഹം, ഭട്ടൻ പറഞ്ഞതുപോലെ, അതിലുണ്ടുതാനും.

ഭട്ടനിൽ രാജാവിന്നു പൂൎണ്ണവിശ്വാസമുണ്ടായി. അപ്പോൾതന്നെ വേദനിന്ദകന്മാരുടെ നിഗ്രഹത്തിന്നായി രാജാവു കാപ്പുകെട്ടി. സേതുമുതൽക്കു ഹിമാലയംവരെയുള്ള സൎവ്വ ബൌദ്ധന്മാരെയും കൊന്നൊടുക്കുവാൻ അദ്ദേഹം തന്റെ കിങ്കരന്മാൎക്കു് ആജ്ഞ കൊടുത്തു.

ദുഷ്ടരോഹൻ പാരമിഷ്ടനാണെങ്കിലും
ശിഷ്ടനാൽ വദ്ധ്യനാകുന്നു നിസ്സംശയം;
സന്മാന്യനാകുമാജാമദഗ്ന്യൻ തന്റെ-
യമ്മയെക്കൂടിയും പണ്ടു കൊന്നില്ലയോ?"

എന്നാണു് ഈ ഘോരസംഭവത്തിനു തൽകഥ പാടിയ ഒരു കവിയുടെ സമാധാനം.

സുധന്വാവു് ഭാട്ടമതത്തെ അനുസരിച്ചു് ആ മതത്തിനു രാജ്യമെങ്ങും പ്രചാരമുണ്ടാക്കി. തത്ത്വാവലംബിയായ യോഗീന്ദ്രൻ തനിക്കു് യോഗനാശനങ്ങളായെതിരിടുന്ന വിഘ്നങ്ങളെയെന്നപോലെ, ധർമ്മദ്വേഷികളായ ബൌദ്ധന്മാരെയെല്ലാം രാജാവു നശിപ്പിച്ചു. ഇപ്രകാരം, കുമാരിലസിംഹനാൽ, സൌഗതവാരണവ്യൂഹം വിധ്വംസിതമായപ്പോൾ ശ്രുതിശാഖകളെല്ലാം പ്രത്യൂഹംകൂടാതെ വർദ്ധിക്കമാറായി.

ഇക്കാലത്തു കേരളത്തെ ഭരിച്ചിരുന്നതു് രാജശേഖരൻ എന്ന രാജാവാണു്. അദ്ദേഹം, പൂർണ്ണാനദീതീരത്തുള്ള വൃഷഭാചലത്തിൽ ലിംഗരൂപിയായെഴുന്ന മഹാദേവനുവേണ്ടി വിചിത്രമായി ഒരു ക്ഷേത്രം പണിയിച്ചു്, അവിടെ വേണ്ടുന്ന പൂജാദികർമ്മങ്ങളെല്ലാം വിധിപോലെ നടത്തുവാൻ ബ്രാഹ്മണരെ ഏല്പിച്ചു. ആ പർവ്വതത്തിന്റെ അരികെ മഹാദേവന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ പരിപാവനമായി ഏററവും വിശ്രുതമായ കാലടിഗ്രാമം പ്രശോഭിക്കുന്നു. അവിടെ വിദ്യാധിരാജന്റെ പുത്രനായ ശിവഗുരുവെന്ന വിപ്രൻ ഭാര്യയായ ആര്യയോടുകൂടി സസുഖം വാണു. സതിയെന്നു് ആര്യയ്ക്കു മറെറാരു പേരുകൂടിയും ഉണ്ടു്. സർവ്വഗുണസമ്പൂർണ്ണരായ ശിവഭക്തരാണു് ആ ദമ്പതികൾ. വാക്കിലും ജ്ഞാനത്തിലും ശിവസദൃശ

നായ ശിവഗുരു ഭൂരിവിത്തസാദ്ധ്യങ്ങളായ പല യജ്ഞങ്ങളും അനുഷ്ഠിച്ചു് ദേവന്മാരെയും മനുഷ്യരെയും ഒരുപോലെ സംപ്രീതരാക്കി. ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കല്പവൃക്ഷമാണു് ശിവഗുരുവെന്നു ജനങ്ങൾ പുകഴ്ത്തിത്തുടങ്ങി. സുന്ദരരൂപനും, പണ്ഡിതാഗ്രേസരനും മഹാധനവാനുമാണു് ശിവഗുരുവെങ്കിലും ഒട്ടും ഗർവ്വമില്ലാതെ ക്ഷമയോടും വിനയത്തോടുംകൂടിയാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം. ഇതിൽനിന്നു് അദ്ദേഹം മഹായശസ്വിയായി.

എല്ലാ സൌഭാഗ്യങ്ങളും ശിവഗുരുവിന്നു് ഉണ്ടെന്നിരുന്നിട്ടും അതെല്ലാം അപുത്രതകൊണ്ടു് അല്പശോഭമായിട്ടാണു തീരുന്നതു്. വയോധികനായിട്ടും അദ്ദേഹത്തിന്നു പുത്രനുണ്ടായില്ല. ഇതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു സന്തതം സന്താപമുണ്ടായി. ഒരുനാൾ അദ്ദേഹം ഭാര്യയെ നോക്കി,

"അയി, വിമലകമലദളരുചിരനയനേ വയ-
സ്സായീ നമുക്കേറെ,യെന്തിനിച്ചെയ്‌വു ഞാൻ!
തനയനുടെ മൃദുവദനകമലമിയുമാറു നാം
താരാധിപാനനേ, കണ്ടില്ലിതേവരെ.
ഇഹ, തനയസുഖമതിനു സദൃശമൊരു വസ്തുവി-
ല്ലെന്നു ചൊല്ലുന്നു മാലോകരെല്ലാവരും.
മകനുടയ മുഖകമലമഴകിനൊടു നാം കണ്ടു
മാനിനീമൌലേ, മരിക്കിൽ സുഖം വരും.
അതിനു വഴിയിതുവരെയുമവനിയതിലൊന്നുമേ-
യന്വേഷണം ചെയ്തു കണ്ടീല ഞാനെടോ.
മമജനനമിതുകരുതുമളവിലിഹ നിഷ്ഫലം
മംഗളശീലേ, സുഭഗേ, ധരിക്ക നീ"—

എന്നിങ്ങിനെ വിഷാദത്തോടെ പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടപ്പോൾ ആ സാധ്വീരത്നമായ ആൎയ്യ തന്റെ ഭൎത്താവിനോടു പറഞ്ഞതാവിതു്:—

"കരളിലെഴുമഴലിതുടനകലുവതിനീശാഖ്യ-
കല്പദ്രുമത്തെനാമാശ്രയിച്ചാൽമതി;
കഴൽപണിയുമവരിലലർശരരിപുവിനോളമുൾ-
ക്കാരുണ്യമേറുന്നതാക്കു പാൎക്കംവിധൌ.
ജഡിമയൊരുപൊഴുതുമിഹ നഹി ശിവനെനിൎണ്ണയം
ജാഡ്യമേറുന്നതി മാനുഷന്മാൎക്കുതാൻ."

ഇപ്രകാരം ഭാൎയ്യ പറഞ്ഞതുകേട്ടു ശിവഗുരു ഉടനേതന്നെ ശിവനെ പ്രസാദിപ്പിക്കുവാൻ തപസ്സിനൊരുങ്ങി. അദ്ദേഹം വിഷയസുഖങ്ങളെയെല്ലാം പരിത്യജിച്ചു് ഭാൎയ്യയോടുകൂടി വൃഷഗിരിയിൽ പാൎത്തു പുത്രാൎത്ഥം മഹാദേവനെ ഭജിച്ചു. അങ്ങിനെ, കുറച്ചുകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, പ്രഭാതത്തിലൊരുനാൾ, ശിവൻ പ്രത്യക്ഷമായി അഭീഷ്ടംപോലെ തനിക്കു പുത്രനുണ്ടാകുമെന്നു് അനുഗ്രഹിച്ചതായി അദ്ദേഹം സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടു. അതോടുകൂടി ആ ദമ്പതികൾ തപസ്സുകൾ നിൎത്തി, കൃതാൎത്ഥതയോടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോന്നു.

ഈശ്വരപ്രസാദത്താൽ ആൎയ്യയ്ക്കു് ഗൎഭമുണ്ടായി. തേജോമയനായ ഒരു കുമാരനെ ആൎയ്യ യഥാകാലം പ്രസവിച്ചു. ആ സന്ദൎഭത്തിൽ പ്രകൃതി മുഴുവൻ സൌഭാഗ്യത്തോടെ പ്രശോഭിച്ചുകാണുമാറായി. കനകശൈലത്തോടുകൂടിയ ഭൂമിയേയും, വിനയത്തോടുകൂടിയ വിദ്യയേയും പോലെയും, സൂൎയ്യനോടുകൂടിയ ലോകം പോലെയും പുത്രവതിയായ ആൎയ്യാദേവി വിളങ്ങി.

ശാസ്ത്രഹിതമായ നയോപായങ്ങളാൽ രാജാവിനുണ്ടായ സമ്പത്തുപോലെയും, വ്യസനങ്ങളിലൊന്നിലും അകപ്പെടാതെ പണ്ഡിതൻ നേടിയ വിദ്യപോലെയും, നിശ്ശേഷം നിൎമ്മലമായ്ത്തീൎന്ന ആകാശത്തിൽ തെളിഞ്ഞുവിളങ്ങുന്ന ചന്ദ്രനെപ്പോലെയും ആ കുമാരൻ പിതൃജനത്തിന്ന് ആഹ്ലാദം വളൎത്തിക്കൊണ്ടു വളൎന്നു. ശിവാനുഗ്രഹത്താൽ സഞ്ജാതനായതുകൊണ്ട് ആ കുട്ടിക്ക് ശങ്കരൻ എന്ന് പേർ വിളിച്ചു.

ദിവ്യപ്രതിഭാശാലിയായ ശങ്കരൻ ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ വിദ്യകളിലെല്ലാം കുശലിയായി. എന്നാൽ, മകന്റെ ആ അസാമാന്യബുദ്ധി കണ്ട് ആനന്ദിച്ചുകൊണ്ടു ശിവഗുരുവിന്ന് അധികം കാലം ജീവിച്ചിരിക്കുവാൻ യോഗമുണ്ടായില്ല. മകന്ന് ഉപനയനം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പു തന്നെ അദ്ദേഹം മരിച്ചു. ഭൎത്തൃവിയോഗത്താൽ ശോകാക്രാന്തയായിത്തീൎന്ന ആൎയ്യാംബ തന്റെ ഓമനമകന്നുവേണ്ടി, പിന്നെയും ജീവിതഭാരത്തെ വഹിക്കേണ്ടിവന്നു. ശങ്കരന്റെ ഉപനയനകൎമ്മം ബന്ധുജനത്തിന്റെ സാഹായ്യത്താൽ ആൎയ്യയാണ് നടത്തിയതു്. അനന്തരം ശങ്കരൻ വേദാദ്ധ്യയനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു.

മുമ്പുതന്നെ എല്ലാം പഠിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ളതു് അനായാസേന ഉരുക്കഴിക്കുംപോലെയാണ് ശങ്കരൻ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ പ്രവൎത്തിച്ചതു്. ഏതാനും വൎഷങ്ങൾകൊണ്ട് വേദശാസ്ത്രങ്ങളിൽ മാത്രമല്ലാ, പൂൎവ്വികവും നവീനവുമായ സ്വമതങ്ങളിലും ആ ബാലൻ വിദഗ്ദ്ധനായി.

ഇപ്രകാരം ഗുരുകുലത്തിൽ പാൎക്കുന്നകാലത്തു്, ഒരു നാൾ ശങ്കരൻ തന്റെ ചങ്ങാതിമാരോടുകൂടി അവിടെയൊരു വിപ്രന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ഭിക്ഷയ്ക്കുചെന്നു. ആ ഇല്ലത്തിലെ അവസ്ഥ ഏററവും ദാരിദ്ര്യത്തിലാണ്. അ

ത്ഥിച്ചുവന്ന ബ്രാഹ്മണകുമാരന്നു ഭിക്ഷ കൊടുക്കുവാൻ വകയില്ലായ്കയാൽ പാവപ്പെട്ട ഗൃഹിണിക്കു അതീവ പരിതാപമുണ്ടായി. എന്നാൽ, അതിഥിയെ വെറും കൈയോടെ അയയ്ക്കുന്നതു പാപമാണെന്നു ആ സാധ്വിക്കു തോന്നുകയാൽ ഒരു നെല്ലിക്ക എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു ശങ്കരന്നു കൊടുത്തു. ഇതിൽനിന്നു അവിടത്തെ അവസ്ഥയെല്ലാം ശങ്കരന്നു മനസ്സിലായി. ആ ഗുണവതിയായ ഗൃഹിണിയിൽ ആ ബാലൻ കരുണാർദ്രനായിത്തീൎന്നു. അപ്പോൾ ആ അനുഗൃഹീതനിൽനിന്നു ലക്ഷ്മീദേവിയെ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടു വിശ്രുതമായ ശ്രീസ്തുതി, അഥവാ, കനകധാരാസ്തുതി ഉടൻ പുറപ്പെട്ടു. ഈ സ്തോത്രംകേട്ടു ഐശ്വര്യാധിദേവതയ്ക്കു സംപ്രീതിയുണ്ടായിയെന്നും, ശങ്കരന്റെ അഭീഷ്ടംപോലെ ആ ബ്രാഹ്മണഗൃഹത്തെ തങ്കനെല്ലിക്കകൾകൊണ്ടു നിറച്ചുവെന്നും ഐതിഹ്യമുണ്ടു.

ഉത്തമാംഗനകൾ അനുരൂപനായ ഭർത്താവിനോടു ചേർന്നതുപോലെ, സർവ്വകലകളും ശങ്കരനെ പ്രാപിച്ചു സമുല്ലസിച്ചു. വിദ്വത്ത്വംകൊണ്ടു ആ ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ ശങ്കരൻ യശസ്വിയായി. ഏഴുവയസ്സാകുമ്പോഴെക്കും അദ്ദേഹത്തിന്നു പഠിക്കുവാൻ ഇനിയൊന്നുമില്ലെന്നായത്രെ. വിദ്യയിലെന്നപോലെ രൂപത്തിലും ജഗന്മോഹനനായിട്ടാണു ശങ്കരൻ വളൎന്നതു. ദേവലോകത്തിലെ ഉപവനത്തിനുള്ളിൽ പ്രകാശിച്ചുനില്ക്കുന്ന കല്പകവൃക്ഷങ്ങൾപോലെയും, ആ കല്പതരുക്കളിൽ നിറയെ വിരിഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന പൂനിരപോലെയും ആ പുഷ്പവൃന്ദങ്ങളിൽ അണഞ്ഞുകൂടിയ വണ്ടിണിപോലെയും ശങ്കരനുള്ള സൽഗുണപരമ്പരയ്ക്കു അവസാനമില്ലപോൽ. കമനീയവസ്തുക്കളുടെ ദോഷങ്ങളെ ഓൎത്തു അവയെയെല്ലാം അദ്ദേഹം കൈവെടിഞ്ഞു. ക്രോധവും ഹിംസയും പരുഷവാക്കും

ക്ഷമയാൽ അദ്ദേഹം അകററി. ലോഭമോ, ദൈന്യമോ, കള്ളമോ അദ്ദേഹത്തിൽ ഇല്ലെന്നായി. അനസൂയയാൽ മാത്സൎയ്യത്തെ നശിപ്പിച്ചു. ധൎമ്മലോപത്തിന്ന ഹേതുവായ മദത്തിന്നും, ഞാനെന്ന ഭള്ളിന്നും അദ്ദേഹത്തെ തീണ്ടുവാൻപോലും കഴിഞ്ഞില്ല. തന്നെക്കാൾ മീതെയാണ് സൎവ്വജനങ്ങളുമെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിചാരം. തൃപ്തിയാൽ തൃഷ്ണയെ അദ്ദേഹം നീക്കി എപ്പോഴും ശാന്തനായി. ശങ്കരനാൽ കുലവും, ശീലത്താൽ ശങ്കരനും, വിദ്യയാൽ ആ ശീലവും, വിനയത്താൽ ആ വിദ്യയും പ്രശോഭിക്കമാറായി. ശങ്കരന്റെ വാഗ്വൈഭവം കണ്ടാൽ, പതഞ്ജലിയും കണാദനും കപിലനും മററുമുള്ള ദൎശനകാരന്മാരെല്ലാം താണുപോയിയെന്ന തോന്നും. തന്റെ രജിഹ്വാരംഗത്തിൽ നൎത്തനംചെയ്യുന്ന ഭാരതീദേവിയുടെ തൃക്കാൽച്ചിലമ്പൊച്ചയോ, മേഖലാരാവമോ, കങ്കണഝണൽക്കാരമോ എന്ന തോന്നുംപോലെയാണ് അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന വാക്കുകൾ പുറപ്പെടുക. ഘോരവൎഷാരംഭത്തിൽ സംജാതമാകുന്ന മേഘഗംഭീരഘോഷത്തോട് സദൃശമായി, കൊടുങ്കാററടിയേററ് ഓളംകൊള്ളുന്ന സാഗരകല്ലോലങ്ങളുടെ ആ മദമൊക്കെയും നശിപ്പിക്കുന്നതായി, തെളിഞ്ഞുവിരിഞ്ഞ പിച്ചിപ്പൂവുകളുടെ നറുമണംകൊണ്ടുള്ള ഊററത്തെ കെടുത്തുവിടുന്നതായി ശങ്കരവാണി പരിശോഭിച്ചു. ഇത്രയുമെല്ലാം ഏഴുവയസ്സാകുമ്പോഴെക്കും ആ അത്ഭുതബാലൻ സാധിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അനന്തരം ഗുരുകുലത്തിൽനിന്ന വിട്ട്, അമ്മയെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ട് ശങ്കരൻ സ്വഗൃഹത്തിൽ പാൎപ്പുതുടങ്ങി.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം

മാതാവിനെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടും, വേദോച്ചാരണം ചെയ്തുകൊണ്ടും, അഗ്നിസൂൎയ്യന്മാരെ പൂജിച്ചുകൊണ്ടും മഹാതേജസ്വിയും മഹായശസ്വിയുമായി ശങ്കരൻ വാണു. ക്രോധവശന്മാരായ യുവാക്കന്മാർപോലും ശങ്കരന്റെ സാമീപ്യംകൊണ്ടു ശാന്തന്മാരായേക്കും. ആ ബാലനു മഹാവൃദ്ധന്മാർകൂടിയും ആസനം നൽകുകയെന്നായി. കാണുന്നവരൊക്കെയും ശങ്കരനു വശംഗതരാകുകയെന്നും വന്നു. ഇങ്ങിനെ തന്റെ പുത്രൻ ഇത്രയും ബാല്യത്തിൽ തന്നെ വിഖ്യാതത്വത്താൽ സൎവ്വജനപൂജിതനായതു കണ്ടു് അമ്മയ്ക്കുണ്ടായ ആഹ്ലാദത്തിനു് അളവില്ല.

ആൎയ്യാദേവി ഒരുനാൾ നദിയിൽ ചെന്നു സ്നാനം കഴിഞ്ഞു് തിരിഞ്ഞു വരുമ്പോൾ, അന്നു് നട്ടുവെയിൽ കാലമായിരുന്നതിനാൽ, മാൎഗ്ഗമദ്ധ്യേ വെയിലേററു തളൎന്നു് നിഴലുള്ളേടത്തു തങ്ങിനിന്നതുകൊണ്ടു്, വീട്ടിൽ എത്തുവാൻ അല്പം വിളംബിച്ചു. അമ്മയുടെ വരവുകാണാതെ ശങ്കരൻ ഉൽക്കണ്ഠയോടെ തിരഞ്ഞുചെന്നു. നടന്നു വലഞ്ഞും വാടിത്തളൎന്നുംകൊണ്ടു വരുന്ന അമ്മയെ കണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനു വലുതായ സങ്കടമുണ്ടായി. അമ്മയെ ശീതളോപചാരങ്ങൾകൊണ്ടും സാന്ത്വനവാക്കുകൾകൊണ്ടും സമാശ്വസിപ്പിച്ചു വീട്ടിലേക്കയച്ചതിൽപ്പിന്നെ, തന്റെ അമ്മയ്ക്കു് ഇനിയൊരിക്കലും ഈ ദുഃഖത്തിന്നിടയാകരുതെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, ആ നദിയെ തന്റെ ഇല്ലത്തിന്നരികെക്കൂടി ഒഴുകുമാറാക്കുവാൻ ശങ്കരൻ ഉദ്യമിച്ചു. ജ്ഞാനാലയമായ ആ തേജോമയൻ മന്ത്രപ്രഭാവത്തോടു

കൂടിയ പദ്യങ്ങളാൽ പൂൎണ്ണാനദിയെ സ്തോത്രംചെയ്തു സം തൃപ്തയാക്കി.

പിറെറന്നാം രാവിലെ സുഖശീതളവായുവിൻെറ സ്പൎശം മുമ്പില്ലാത്തവണ്ണം ഏല്ക്കുകയാൽ വിസ്മയത്തോടു കൂടിയാണ് ആളുകൾ ഉണൎന്നതു്. അവർ വെളിയിലേക്കു കടന്നു നോക്കുമ്പോൾ, ആൎയ്യയുടെ ഭവനത്തിൻെറ അരികിൽക്കൂടി പൂൎണ്ണാനദി തിരിഞ്ഞൊഴുകുന്നതു കണ്ടു. അവൎക്കുണ്ടായ അത്ഭുതത്തിന്നു് അവധിയില്ല. ശങ്കരൻെറ പ്രഭാവത്താലാണു് ഇങ്ങിനെ സംഭവിച്ചതെന്നറിഞ്ഞു് ആ ബാലനെ എല്ലാവരും സ്തുതിച്ചു.

ശങ്കരൻെറ മഹത്വത്തെക്കുറിച്ചു പലരും പറയുന്നതുകേട്ടു് ആ ബ്രാഹ്മണകുമാരനെ കാണ്മാൻ കേരളരാജാവിന്നു് അനുഗ്രഹമുണ്ടായി. തൻെറ രാജ്യത്തിലെ ഏററവും വിശിഷ്ടവും വിലകൂടിയതുമായ ധനം ആനയാകയാൽ, ശങ്കരന്നു ചില ആനകളെ കാഴ്ചവെച്ചു സംപ്രീതിചെയ്തു്, ആ അത്ഭുതബാലനെ തൻെറ രാജധാനിയിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ തൻെറ സചിവോത്തമനെ രാജാവു നിയോഗിച്ചു. അപ്രകാരം സചിവൻ ചെന്നു ശങ്കരനെ കണ്ടു വിനയാന്വിതം ഉണൎത്തിച്ചതാവിതു്:—

“മഹാത്മാവേ, ധീരനും വീരനും യശസ്വിയുമായി വാഴുന്ന കേരളമഹാരാജാവിൻെറ ആജ്ഞയാലാണു് ഞാൻ അങ്ങയെ കാണ്മാൻ വന്നിരിക്കുന്നതു്. എൻെറ പുണ്യകൎമ്മയോഗത്താൽ എനിക്കു് അങ്ങയെ കാണ്മാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായി. സൎവ്വദാ പൂജിതന്മാരായ സൂരീന്ദ്രന്മാർ പലരും വിരാജിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മഹാസദസ്സാണു് രാജാവു് എഴുന്നരുളുന്നതു്. ഇത്തരിബാധകളെല്ലാം നീക്കി

നീതിമാനും ധൃതിമാനുമായി മഹാരാജാവു ഭൂമിയെ പരിപാലിക്കുന്നു. യുദ്ധത്തിൽ ശത്രുക്കളെയെല്ലാം ജയിച്ചു കലാദീപനാണദ്ദേഹം. ഭവഭയത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതായ അങ്ങയുടെ പാദപത്മധൂളിക്കായി സാരജ്ഞനും കീർത്തിമാനുമായ രാജാവു കാംക്ഷിക്കുന്നു. അങ്ങേയ്ക്കു കാഴ്ചയായി അദ്ദേഹം അയച്ചിരിക്കുന്ന ഈ മണീന്ദ്രൻ ഈ രാജ്യത്തുള്ളവയിൽവെച്ച് ഏററവും മികച്ചതാണ്. ഇതിന്നു മലംകൂട്ടമെങ്കിലും ദോഷം തെല്ലുമില്ല. സ്നേഹത്തോടെ രാജാവു തന്നയച്ചിരിക്കുന്ന ഈ കാഴ്ചയെ അങ്ങു സാദരം കൈക്കൊണ്ടാലും. തന്റെ പാദപാംസുക്കളാൽ രാജമന്ദിരത്തെ പരിപൂതമാക്കുന്നതിന് അങ്ങേയ്ക്കു കാരുണ്യമുണ്ടാകണം."

ഇതിന് ആ ബ്രഹ്മവീര്യനായ ശങ്കരനുണ്ണി നൽകിയ ഉദാരമായ ഉത്തരം ഇങ്ങിനെയാണ്:—

"ബ്രഹ്മചാരികളാണു ഞങ്ങൾ. ഭിക്ഷാന്നം മാത്രമാണു ഞങ്ങൾ ഭക്ഷിച്ചുകഴിയുന്നതു്. ഉടുക്കുവാൻ ഞങ്ങൾക്കു മാന്തോൽ മാത്രമേ വേണ്ടതുള്ളു. ഈ മട്ടിൽ ഞങ്ങൾ ജീവിച്ചുപോരുമ്പോൾ ഈ ആനയേയും മററും കൊണ്ടു ഞങ്ങൾക്കു് എന്തുകാര്യമാണുള്ളതു്? ഇതൊക്കെയും തിരിയെ എടുത്തുകൊണ്ടു് അങ്ങു് യഥാസുഖം പൊയ്ക്കൊണ്ടാലും! നിഷ്കാമന്മാരായ ബ്രഹ്മചാരികൾക്കു് ഈവക രാജകീയാഡംബരമൊന്നും അപേക്ഷിതമല്ലെന്നു് അങ്ങു് ചെന്നു രാജാവിനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കണം. വർണ്ണാശ്രമധർമ്മത്തെ രക്ഷിക്കുവാൻ ചുമതലപ്പെട്ട ആളാണു രാജാവു്. വർണ്ണവ്യവസ്ഥയ്ക്കും ആശ്രമവിധിക്കും പ്രതികൂലമായി രാജാവു് ഒന്നുകൊണ്ടും പ്രവർത്തിക്കരുതു്. ധർമ്മനിർവ്വഹണത്തിൽനിന്നു് അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും വ്യതിചലി

അക്കാദമി

ക്കാതിരിക്കട്ടെ. ഇതു് അദ്ദേഹത്തെ വഴിപോലെ ഉണൎത്തിക്കയും വേണം."

ഇത്രയും കേട്ടതോടുകൂടി മന്ത്രികൾ പിൻവാങ്ങേണ്ടി വന്നു. അദ്ദേഹം ചെന്നു രാജാവിനെ കണ്ടു് ഉണ്ടായതെല്ലാം അറിയിച്ചു. "എന്നാൽ, നാംതന്നെ അങ്ങോട്ടു ചെന്നേക്കാം" എന്നു നിശ്ചയിച്ചു രാജാവു് യഥാകാലം പുറപ്പെട്ടു.

വിപ്രകുമാരന്മാരോടുകൂടി മേവുന്ന ആ ഭാസുരഗാത്രനായ ശങ്കരനെ രാജാവു കണ്ടു. ബാലനാണെങ്കിലും, ബ്രഹ്മതേജസ്സമൃദ്ധനായ ആ വരദനെ രാജാവു പലവുരു നമസ്കരിച്ചു. ആശീൎവ്വാദം ചെയ്തു് ശങ്കരൻ കുശലപ്രശ്നം തുടങ്ങിയപ്പോൾ, വൃദ്ധന്മാരെയൊക്കെയും അതിശയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഭാവം കണ്ടു് രാജാവു വിസ്മിതനായി. അദ്ദേഹം പതിനായിരം വരാഹൻ ശങ്കരനു കാഴ്ചവെച്ചു.

ആ രാജാവു് ഒരു കവികൂടിയുമാണു്. അദ്ദേഹം മൂന്നുനാടകങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കീട്ടുണ്ടു്. അവ മൂന്നും താൻ തന്നെ വായിച്ചു ശങ്കരനെ കേൾപ്പിച്ചു. ശങ്കരൻ ആ ഉത്തമകാവ്യങ്ങളെ അഭിനന്ദിക്കയും, തന്നിൽനിന്നു് എന്തുവരമാണു വേണ്ടതെന്നു രാജാവിനോടു ചോദിക്കയും ചെയ്തു. തന്നിൽ ആ ബ്രാഹ്മണപുംഗവനു് ഇത്രയും സംപ്രീതിയുണ്ടായതിൽ രാജാവു് ആഹ്ലാദിച്ചുകൊണ്ടു് തന്നോടു തുല്യനായി തനിക്കൊരു പുത്രനുണ്ടാകേണമെന്നാണു തന്റെ പ്രാൎത്ഥനയെന്നു കൈകൂപ്പിനിന്നു് അറിയിച്ചു. യഥാകാമം ഭവിക്കുമെന്നു ശങ്കരൻ രാജാവിനെ അനുഗ്രഹിച്ചതിൽപ്പിന്നെ, തനിക്കു കാഴ്ചയായി വെച്ചിരിക്കുന്ന ആ സ്വൎണ്ണനാണ്യങ്ങൾകൊണ്ടു് തനിക്കു കാൎയ്യമൊന്നുമില്ലായ്കയാൽ അതെല്ലാമെടുത്തു വേറെയാൎക്കെങ്കിലും കൊടുത്തുകൊള്ളുവാൻ പറഞ്ഞു് മടക്കിക്കൊടുത്തു.

പിന്നീടു്, വംശവൃദ്ധിക്കായി പരമാത്മാവിനെ ആരാധിക്കുവാൻ വേദോക്തപ്രകാരം ഉപദേശിച്ചിട്ടാണു് ശങ്കരൻ രാജാവിനെ അയച്ചതു്.

പണ്ഡിതന്മാരായ പല കവികളും അമാനുഷപ്രഭാവനായ ശങ്കരനെ ഗുരുവായി വരിച്ചു് ശാസ്ത്രങ്ങൾ പഠിച്ചുതുടങ്ങി. തനിക്കുള്ളതായ സർവ്വസ്വങ്ങളിലും ശങ്കരൻ ആ ശിഷ്യന്മാരെയും ഉൾപ്പെടുത്തി. അദ്ദേഹം സർവ്വാത്മതത്വജ്ഞനും സദാസൽഗുണപൂർണ്ണനുമാകയാൽ, ഒട്ടും തുളുമ്പാതെ എല്ലാവരോടും ലൌകികരീതിയിൽ ഉപചാരത്തോടെയാണു് ഇടപെട്ടു പോന്നതു്. സർവ്വദാ മാതാവിനെ ആമോദിപ്പിക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹം ഉത്സുകനായി വർത്തിച്ചു.

അദ്ധ്യയനമെല്ലാം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മകനെക്കൊണ്ടു വിവാഹം നടത്തിക്കുവാൻ അമ്മയ്ക്കു് ആഗ്രഹമുണ്ടായി. തന്റെ ഏകപുത്രനിൽനിന്നുവേണമല്ലോ ആ വംശം വർദ്ധിക്കുവാനെന്നും, ഗുണവതിയായ സ്നുഷയുണ്ടായാൽ ഈ വാർദ്ധക്യകാലത്തു് തന്റെ ശുശ്രൂഷയ്ക്കു് ആളാകുമല്ലോ എന്നും നിശ്ചയിച്ചു് പുത്രനായി വധുവിനെക്കുറിച്ചു ബന്ധുക്കളോടുകൂടി ആര്യാദേവി ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി.

ഇക്കാലത്തു ശങ്കരനെ കാണുവാൻ അവിടെ വന്ന ചില മഹാമുനികളിൽനിന്നു് തന്റെ പുത്രനു മുപ്പത്തിരണ്ടു വയസ്സുവരെയ്ക്കുമാത്രമേ ആയുസ്സുള്ളുവെന്നു ആര്യ അറിഞ്ഞു. അതു കേട്ടതോടുകൂടി ആ പുത്രവത്സല—

“അങ്കുശം തറയ്ക്കയാൽ ഹസ്തിനിയെന്നപോലെ
സങ്കടം സഹിക്കുവാൻ ശക്തയല്ലാതെയായാൾ;
ആഷാഢമേല്ക്കയാൽ പത്മിനിയെന്നപോലെ
ശോഷിതയായിബ്ഭവിച്ചീടിനാളതിമാത്രം;

വമ്പിച്ചതായ വായുവേഗ വീശുകയാലേ
രംഭയെന്നതുപോലെ കമ്പിതയായീടിനാൾ."

അപ്പോൾ, പ്രാജ്ഞനായ ശങ്കരൻ അമ്മയെ ഇങ്ങിനെ സാന്ത്വനം ചെയ്തു:—

"ഈ നിസ്സാരമായ സംസാരാവസ്ഥയെയോർത്തു് അമ്മ ഇങ്ങിനെ അകാണ്ഡത്തിൽ ഖേദിക്കുന്നതെന്തിനാണു്? കൊടുംകാററിൽ കമ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കൊടിക്കൂറത്തുമ്പുപോലെ അത്യന്തം ചഞ്ചലമായ ഈ ശരീരത്തിൽ മൂഢാത്മാക്കൾക്കുപോലും സ്ഥിരബുദ്ധി ഭവിക്കുന്നതല്ല. ഈ ലോകത്തിൽ, അഥവാ, ഈ നാട്ടിൽത്തന്നെ എത്രയെത്ര അമ്മമാരും എത്രയെത്ര മക്കളും ഉണ്ടായി? ഇപ്പോൾ അവരെല്ലാവരും എവിടെ? പെരുവഴിയിൽവെച്ചു പാന്ഥന്മാർ തമ്മിൽ താൽക്കാലികമായി ഇടപെടുമ്പോലെയാണു് ഈ സംസാരത്തിലെ സംഗമങ്ങളെല്ലാമെന്നു ഞാൻ അമ്മയ്ക്കു പറഞ്ഞുതരേണ്ടതില്ലല്ലോ. മോഹത്താൽ ഈ സംസാരത്തിൽ ഭ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവർക്കു് ഒരിക്കലും സുഖമുണ്ടാകുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു്, നിത്യാനന്ദത്തിന്നായി സന്യാസത്തെ പ്രാപിക്കുവാനാണു ഞാൻ യത്നിക്കുന്നതു്."

മകന്റെ ഈ സാന്ത്വനം അമ്മയ്ക്കു കർണ്ണശൂലമായിട്ടാണു തീർന്നതു്. അമ്മയുടെ പിന്നത്തെ വാക്കു കണ്ണുനീരോടെ സഗൽഗദമാണു പുറപ്പെട്ടതു്.

"എന്റെ മകനേ, നീ എത്ര ഘോരമായ വാക്കാണു് എന്നോടു പറഞ്ഞതു്! ഈ വിചാരം നീ തീരെ വെടിയണം. ഞാൻ പറയുന്നതു് എന്റെ മകൻ കേൾക്കണം. നിശ്ചയമായും നീ ഗൃഹസ്ഥനായി വാഴേണ്ടുന്നവനാണു്. പുത്രോൽപ്പാദനത്താൽ വംശത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കയും, യാ

ഗാനസ്ഥാനങ്ങളാൽ ദേവന്മാരെ തൃപ്തരാക്കുകയും ചെയ്തതിൽപ്പിന്നെ വേണമെങ്കിൽ നിനക്കു സന്യാസിയാകാമല്ലോ. അങ്ങിനെയാണു പണ്ടുപണ്ടേയുള്ള മുറ. എന്റെ ഒരേ മകനാണു നീ. നീയില്ലാതെ ഞാൻ എങ്ങിനെയാണു ജീവിക്കുക? ശോകത്തോടെ ഈ ദുഃഖജീവിതത്തെ ഞാൻ മരണത്തോളം വഹിച്ചുകൊണ്ടു ചെല്ലുവാൻ ആളായാൽത്തന്നെ, എനിക്കു ശേഷക്രിയചെയ്യുവാൻ ആരുണ്ട്? ശേഷക്രിയയ്ക്കു് ആളില്ലാതെ മരിക്കുകയെന്നുവന്നാൽ അതിലധികം ദുഃഖം മനുഷ്യനു വേറെയൊന്നുണ്ടോ? ഇതെല്ലാം നിനക്കു് അറിയാമെന്നിരുന്നിട്ടും ഈ വൃദ്ധയായ അമ്മയെ നിനക്കു പരിത്യജിക്കുവാൻ തോന്നുന്നുവല്ലോ. നിന്റെ അമ്മയുടെ ഈ സങ്കടം കണ്ടു നിന്റെ മനസ്സു കാരുണ്യത്താൽ ദ്രവിക്കുന്നില്ലെന്നോ!"

അമ്മയുടെ ഈ ദീനവാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ, പിന്നെയൊന്നും പറയുവാൻ ശങ്കരനു കഴിഞ്ഞില്ല. സംസാരത്തിൽ താൻ ഒട്ടും ആസക്തനല്ല. അതുകൊണ്ടു ഗാർഹസ്ഥ്യത്തിൽ വർത്തിക്കുവാൻ തനിക്കു കഴികയില്ല. തനിക്കു് അല്പകാലത്തേക്കു മാത്രമേ ആയുസ്സുള്ളു. അത്രയും കാലം ഈ മായയിൽ മയങ്ങിക്കിടന്നു ജീവിതത്തെ നിഷ്ഫലമാക്കുന്നതു് അറിവല്ല. സർവ്വസംഗപരിത്യാഗിയായി ലോകസേവനം ചെയ്തു് അനശ്വരയശസ്സു നേടുകയാണു് ഈ കാലത്തിനുള്ളിൽ ചെയ്യേണ്ടതു്. എന്നാൽ സന്യാസത്തിനു വീട്ടിൽനിന്നു ലോകത്തിലേക്കിറങ്ങുവാൻ അമ്മ അനുജ്ഞ തരികയില്ലെന്നു തീർച്ചയായി. അമ്മയുടെ അനുജ്ഞകൂടാതെ താൻ സന്യസിച്ചാൽ ഗുരുവിനെ അവഗണിക്കുകയെന്ന ദുഷ്കർമ്മമാത്രകൾക്കു താൻ കർത്താവായേക്കും. എന്നാൽ, അമ്മയെന്നൊരു നശ്വരജീവിയുടെ വ്യാമോഹത്തിനുവേണ്ടി, നിഷ്കാ

ത്ഥമായ ലോകസേവനധൎമ്മത്തിൽനിന്നു പിന്മാറുവാൻ
തനിക്കു മനസ്സില്ല. അമ്മയ്ക്കുമുമ്പേ താൻ മരിക്കയാണെ
ങ്കിൽ അമ്മ എന്തുചെയ്യും? മരണം എപ്പോഴാണെന്നു്
ആൎക്കും നിശ്ചയമില്ലല്ലോ. താൻ സ്വേച്ഛയാ സന്യസി
ക്കുന്നതിനെയെന്നപോലെ, കാലഗത്യാ ഉന്ന താൻ മരി
ക്കയാണെങ്കിൽ അതിനെ അമ്മയ്ക്കു വിരോധിക്കുവാൻ
കഴിയുമോ? താൻ സന്യസിക്കയാണെങ്കിൽ അമ്മയ്ക്കു്
തന്നെക്കുറിച്ചു കേട്ടുകൊണ്ടെങ്കിലും കഴിയാമല്ലോ. അത്ര
പോലും താൻ മരിക്കയാണെങ്കിൽ സാധിക്കുമോ? എ
ന്നാൽ, ഇതൊന്നും എങ്ങിനെയെല്ലാം പറഞ്ഞാലും അ
മ്മയുടെ മനസ്സിൽ കൊള്ളുകയില്ല. അമ്മയെ ഉപായ
ത്താൽത്തന്നെ വേണം വഴിപ്പെടുത്തുവാൻ—എന്നിങ്ങി
നെ ശങ്കരൻ കരുതിക്കൊണ്ടു് അപ്പോഴത്തെ സംവാദം
നിൎത്തി.

പൂൎണ്ണജലയായി ഒഴുകുന്ന പൂൎണ്ണാനദിയിൽ പതിവു
പോലെ ഒരുനാൾ ശങ്കരൻ സ്നാനത്തിന്നായി ഇറങ്ങി.
അപ്പോൾ വലിയൊരു മുതല വായപിളൎന്നുവന്നു ശങ്കര
ന്റെ കാലുകളിൽ കടിച്ചുവലിച്ചു. അപ്പോൾ ശങ്കരൻ
അമ്മയെ വിളിച്ചു് ഉറക്കെ മുറയിട്ടു:—

"അമ്മേ, ഒരു ക്രൂററൻമുതല എന്റെ കാലിൽ
കടിച്ചു വെള്ളത്തിലേക്കു വലിക്കുന്നുവല്ലോ. എന്നെ
ഇതാ വെള്ളത്തിൽ മുക്കാറായി. അയ്യോ, എനിക്കു യാ
തൊരു കഴിവുമില്ലാ."

മകന്റെ ഈ വിളികേട്ടു് അമ്മ ആവേഗത്തോടെ
വീട്ടിൽനിന്നു് ആററിൻകരയിലേക്കു പാഞ്ഞുവന്നു. വെ
ള്ളം നിറഞ്ഞ നടുപ്പുഴയിൽ മുതലയുടെ പിടിയിൽപ്പെട്ടു
മുങ്ങാറായി ദീനതയോടെ മുറയിടുന്ന തന്റെ പ്രിയ

പുത്രൻെറ മുഖം കണ്ടപ്പോൾ അമ്മയുടെ ഹൃദയം വെന്തുരുകിപ്പോയി.

"ഹാ, മഹാദേവാ, എൻെറ ഭൎത്താവു മരിക്കുന്നതുവരെക്കും ഈ ലോകത്തിൽ എനിക്കു ഒരു ഗതി അദ്ദേഹമായിരുന്നു. അതിൽപ്പിന്നെ എനിക്കാശ്രയമായുള്ളതു് ഈ ഒരേ മകനാണു്. ഈ എൻെറ മകൻ, അയ്യോ, മുതലയ്ക്കു തീററയായിട്ടോ ഭവിക്കുന്നതു്! ഞാൻ ഇതിനുമുമ്പുതന്നെ മരിക്കാമായിരുന്നില്ലേ? ഞാൻ ഇനി എങ്ങിനെയാണു ജീവിക്കുക!—എന്നിങ്ങിനെ ആൎയ്യാദേവി വിലപിച്ചു.

അപ്പോൾ നദീമദ്ധ്യത്തിൽനിന്നു ശങ്കരൻ അമ്മയോടു വിളിച്ചു പറയുകയാണു്:—

"അമ്മയുടെ അനുജ്ഞപ്രകാരം ഞാൻ ഈ നിമിഷത്തിൽത്തന്നെ സന്ന്യസിക്കുകയാണെങ്കിൽ ഈ മുതലയിൽനിന്നു് എനിക്കു നിശ്ചയമായും മോചനം കിട്ടും. ഞാൻ ജീവിക്കേണമെങ്കിൽ എനിക്കു സന്ന്യാസത്തിന്നു് ഉടനെ അനുമതിതന്നാലും!"

"ജീവിച്ചിരിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അതു് ഏതു നിലയിലായാലും, എനിക്കു നിന്നെ കാണുകയെങ്കിലും ചെയ്യാമല്ലോ. മരിച്ചുവെങ്കിൽ ദൎശനസുഖംപോലും ഇല്ലാതെയല്ലേ വരിക? അതുകൊണ്ടു്, നിൻെറ ജീവിതരക്ഷയ്ക്കു വേണ്ടി സന്ന്യാസത്തിന്നായി ഞാൻ നിനക്കു് ഇതാ, അനുജ്ഞ തന്നിരിക്കുന്നു."

ഇങ്ങിനെ അമ്മയിൽനിന്നു് അനുജ്ഞ കിട്ടിയ ആ ക്ഷണംതന്നെ ശങ്കരൻ മനസാ സന്ന്യസിക്കയും, നക്രത്തിൻെറ വക്ത്രത്തിൽനിന്നു വിമുക്തനാകയും ചെയ്തു. അനന്തരം ആ കുമാരൻ കരയിലേക്കു കേറിവന്നു്, ശോകാ

തുരയായി നില്ക്കുന്ന മാതാവിനെ സാന്ത്വനം ചെയ്തു് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"സന്ന്യാസിയായ ഞാൻ ഇനി അമ്മയ്ക്കു് എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതുള്ളതെന്നു് ആജ്ഞാപിച്ചാലും! അമ്മയ്ക്കു വേണ്ടുന്നതു ചെയ്തുതരുവാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണു്. എന്റെ പൈതൃകമായ ധനത്തെ കൈവശം വെച്ചുകൊണ്ടു് അമ്മയ്ക്കു വേണ്ടുന്ന അന്നവസ്ത്രാദികളെല്ലാം യഥാകാലം തരുന്നതിലേക്കു് ഉദാരശീലന്മാരെ ഞാൻ ഏല്പിച്ചുകൊള്ളാം. ആ ധനം കൈവശം കിട്ടുന്നതുകൊണ്ടും, മാലോകരെയുള്ള പേടികൊണ്ടും അമ്മയെ അവർ സൌമുഖ്യത്തോടെ രക്ഷിക്കും. വല്ല ദീനവും അമ്മയ്ക്കുണ്ടായാൽ അവർ വേണ്ടപോലെ ചികിത്സിപ്പിക്കും. അമ്മ മരിക്കയാണെങ്കിൽ സംസ്കാരകർമ്മമെല്ലാം അവർ വിധിപോലെ നടത്തും. ഇതെല്ലാം അവർ ഉചിതംപോലെ ചെയ്യുന്നുണ്ടോ എന്നു നോക്കുവാൻ അമ്മയ്ക്കു വേറെ ജ്ഞാതികളുമുണ്ടു്. അമ്മയെ ഇഷ്ടംപോലെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നവരാരോ അവർക്കു് എന്റെ പൈതൃകധനത്തെ അമ്മ എടുത്തു കൊടുത്തുകൊള്ളുക; അതു് എനിക്കു സന്തോഷമാണു്."

അമ്മ—മകനേ, കൊടിയ മുതലയുടെ വായയിൽനിന്നു സന്ന്യാസംകൊണ്ടെങ്കിലും എന്റെ മകൻ ജീവിച്ചുവന്നതു് എന്റെ ഭാഗ്യംതന്നെ. സന്ന്യാസത്താൽ നീ എനിക്കുള്ളവനല്ലാതായിയെങ്കിലും, എന്റെ മനസ്സിന്നു് ആധിയുണ്ടാക്കുന്നതു് നിനക്കു നല്ലതല്ലെന്നിരിക്കിൽ എന്നോടു നീ പ്രതിജ്ഞചെയ്യേണ്ടതായി ഒരു കാര്യമുണ്ടു്. ഞാൻ മരിക്കുമ്പോൾ നീ ഏതു രാജ്യത്തായിരുന്നാലും എന്റെ അടുക്കൽ വന്നെത്തണം. എന്റെ ശവദാഹാദി ശേഷക്രിയകളെല്ലാം

നീതന്നെ നടത്തണം. നീ ഇതു ചെയ്യുയില്ലയോ? ഞാൻ നിന്നെ പ്രസവിച്ചു് ഇതുവരെ വളർത്തിയതി ന്നു നിന്നെക്കൊണ്ടു് ഇത്രപോലും ഫലം എനിക്കി ല്ലെന്നു വരേണമോ? ശങ്കരാ, പറയൂ!

"ഞാൻ സന്ന്യസിച്ചതുകരുതി അമ്മ ദുഃഖിക്കരുതു് ഞാൻ ഇവിടെ എപ്പോഠം വരേണമെന്നുണ്ടോ അപ്പോഠം എന്റെ അമ്മ മനസ്സുകൊണ്ടു വിളിച്ചാൽ മതി. ഉടൻ ഞാൻ ഇവിടെ എത്തും. അമ്മയുടെ സംസ്കാരകർമ്മ മെല്ലാം വിധിപോലെ ഞാൻ നടത്തിക്കൊള്ളാം. ഇതു സത്യമാണു്. അമ്മ എന്നെ വിശ്വസിച്ചാലും. വിധവ യായ അമ്മയെ ഏകപുത്രനായ ഞാൻ പരിത്യജിച്ചു് അനാഥയാക്കീട്ടാണല്ലോ സന്ന്യസിച്ചതു് എന്നു് എന്നെ ക്കുറിച്ചു് ആക്ഷേപമായി ഒരിക്കലും അമ്മ വിചാരി ക്കരുതു്. ഞാൻ അമ്മയോടൊരുമിച്ചു വാഴുന്നതായാ ലുണ്ടാകാവുന്നതിൽ നൂറിരട്ടി അധികം ഗുണം മേലിൽ എന്നെക്കൊണ്ടു് അമ്മയ്ക്കുണ്ടാകും."

ഇപ്രകാരം പ്രതിജ്ഞാപൂർവ്വം അമ്മയെ സാന്ത്വനം ചെയ്തതിൽപ്പിന്നെ ശങ്കരൻ സന്ന്യാസാർത്ഥം വീടും നാടും വിടുവാൻ ഒരുങ്ങി. അമ്മയുടെ രക്ഷയ്ക്കു വേണ്ടുന്ന എല്ലാ ഏർപ്പാടുകളും ചെയ്തു. സ്വജനങ്ങളെ വിളിച്ചു്, "ഞാൻ സന്ന്യസിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു നാടുവിട്ടു് ഇതാ പുറ പ്പെടുന്നു"വെന്നും "വിധവയായ അമ്മയെ വേണ്ടും പോലെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന്നു ഞാൻ നിങ്ങളെയെല്ലാ വരേയും ഏല്പിക്കുന്നു"വെന്നും ശങ്കരൻ കൈക്കൂപ്പിനിന്നു വണക്കത്തോടെ അറിയിച്ചു. അവർ അതു് സാദരം കൈയേല്ക്കുകയും ചെയ്തു.

അമ്മയ്ക്കുവേണ്ടി മുമ്പൊരിക്കൽ ശങ്കരൻ പൂർണ്ണാനദി യെ സ്വഗൃഹത്തിന്റെ അരികേക്കൂടി തിരിച്ചുവിടുകയു

ണ്ടായല്ലൊ. അപ്പോൾ അവിടത്തെ ശ്രീകൃഷ്ണക്ഷേത്രം ആ നദിയുടെ തീരത്തിലായിവന്നു. ആററിലെ തിരയടി കൊണ്ടു കരയിടിഞ്ഞുതുടങ്ങുകയാൽ ക്രമേണ ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ നില അപായത്തിലായി. മഴക്കാലത്തു് പുഴയിൽ വെള്ളം പൊങ്ങുമ്പോൾ ശ്രീകോവിലിലേക്കു പോലും കടന്നു് ബിംബത്തെ ഇളക്കിത്തുടങ്ങി. ഈ അവസ്ഥയിൽനിന്നു ക്ഷേത്രത്തെ രക്ഷിക്കാതെ അവിടെനിന്നു താൻ പോകുന്നതു തെററാണെന്നു ശങ്കരന്നു തോന്നി. അദ്ദേഹം ചെന്നു് ആ കൃഷ്ണബിംബത്തെ കൈകൊണ്ടു താങ്ങിയെടുത്തു് നിർബ്ബാധം പ്രവേശിക്കുവാൻ തക്ക സ്ഥാനത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു് ക്ഷേത്രത്തിന്നു നദീപ്രവാഹത്താൽ ദോഷമുണ്ടാകാത്തവണ്ണം രക്ഷാകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തതിൽപ്പിന്നെയാണു ശങ്കരൻ സന്യാസത്തിന്നായി കാലടിയിൽനിന്നു യാത്രയായതു്.

മൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കും അഭയം നൽകിക്കൊണ്ടു്, വിഷയവിരക്തനും പരബ്രഹ്മനിരതനുമായി ഉത്തരദിക്കിലേക്കു ഗുരുവിനെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടു ശങ്കരൻ നടന്നു. ദേവന്മാരെക്കൊണ്ടും മര്യാദയെ ലംഘിപ്പിച്ച ആ കാമമോഹങ്ങളെ അദ്ദേഹം നിശ്ശേഷം അകററി. സംസാരമോഹിനിയുടെ വിലോഭനീയചേഷ്ടകൾ കണ്ടു സംഭ്രമിച്ചു് ഇത്രയും കാലം താൻ പഴതേ കളഞ്ഞുവല്ലോ എന്നു വിഷാദവും അദ്ദേഹത്തിന്നുണ്ടായി. കാമചേഷ്ടകളുടെ ലാഞ്ഛനപോലുമില്ലാത്തതും, അവയെ സംബന്ധിച്ചു

വാൎത്തകളൊന്നും ചെല്ലാത്തതുമായ അവസ്ഥയിലാണ് അദ്ദേഹം സഞ്ചരിച്ചത്. ഗൃഹചിന്തയ്ക്ക് ആ ബ്രഹ്മധ്യാനൈകപരന്റെ മനസ്സിൽ ഇടമേ കിട്ടിയില്ല. നാടുകളും കാടുകളും, ജനപദങ്ങളും, നഗരങ്ങളും, നദികളും, ശൈലങ്ങളും, മൈതാനങ്ങളും എന്നിവയെല്ലാം കടന്നുകൊണ്ടു ചെല്ലുമ്പോഴും അവയിലൊന്നിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സ് ഒട്ടും സക്തമായില്ല. ഐന്ദ്രജാലികൻ കാണിക്കുന്ന ജാലവിദ്യകൾപോലെ ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നുണ്ടായ അത്ഭുതമായയാണ് ഇതെല്ലാമെന്ന് ആ മഹാശയന്ന് ഉറപ്പുണ്ടായി. എല്ലാം മായയാണെന്നുണ്ടായ ബോധത്താൽ സുഖദുഃഖാദി ദ്വന്ദ്വഭാവങ്ങളെയെല്ലാം ദൂരീകരിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം ശക്തനായി. ദുഷ്ഗ്രഹങ്ങളെയൊക്കെയും അടച്ച് അദ്ദേഹം മനസ്സിനെ നിൎമ്മലമാക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതൊന്നലവ ദുർവ്വിദഗ്ദ്ധന്മാർ വെറും വാഗ്വാദംകൊണ്ട് അവരുടെ മതത്തിലേക്കു വലിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്ന വേദപശുവിനെ അവരിൽനിന്നു രക്ഷിച്ച് അദ്വൈതമാൎഗ്ഗത്തിൽക്കൂടി നയിക്കുവാൻ ആ യതീന്ദ്രൻ ഉദ്യുക്തനായിരിക്കയാണ്.

ഇങ്ങിനെ ശങ്കരൻ സഞ്ചരിച്ചു ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ നൎമ്മദാനദീതീരത്തിലെ ഗോവിന്ദനാഥാരണ്യത്തെ പ്രാപിച്ചു. അവിടെയുള്ള വൃക്ഷശാഖകളിൽ വിചിത്രങ്ങളായ മരവുരികളും മാന്തോലുകളും തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ മുനിജനസേവിതമായ തപോവനമാണതെന്നു ശങ്കരന്നു മനസ്സിലായി. പിന്നെ അവിടെ അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ ചില താപസന്മാരെ അദ്ദേഹം കണ്ടു. അവരിൽനിന്ന് അതു ഗോവിന്ദാചാൎയ്യന്റെ ആശ്രമമാണെന്നറിഞ്ഞു. ഉടനെ ആ മഹാത്മാവു ധ്യാനമഗ്നനായി വാഴുന്ന ആ ഗുഹയുടെ മുഖത്തേക്കു ശങ്കരൻ ചെന്നു. ആ ഗു

ഹാദപാരത്തിന്ന് ഒരു ചാണോളം മാത്രമേ പഴുതുള്ളു. അതിനെ മൂന്നുവട്ടം പ്രദക്ഷിണം ചെയ്തു നമസ്കരിച്ച്, ശരണാഗതവത്സലനായ ഗുരുവിനെ ഭക്തിപൂർവ്വം സ്തുതിച്ചു.

"വിഷ്ണുവിൻെറ പര്യങ്കവും ശിവൻെറ പാദഭൂഷണവുമായി പ്രശോഭിച്ചുകൊണ്ട്, പർവ്വതങ്ങളും സാഗരങ്ങളും ചേർന്ന ഈ ഭൂമിയെ മുഴുവൻ ശിരസ്സിലേററി വാഴുന്ന ആ ആദിശേഷൻെറ അവതാരമായ അങ്ങയെ ഞാൻ ശരണംപ്രാപിക്കുന്നു. പണ്ടൊരിക്കൽ തൻെറ ഓരായിരം മുഖത്തോടുകൂടിയ രൂപത്തെ കണ്ട് ശിഷ്യവൃന്ദം പേടിക്കുകയാൽ, ആ സ്വരൂപത്തെ വെടിഞ്ഞ് ഏകമുഖനായി പ്രശാന്തനായി ഈ ഭൂമിയിൽ അവതരിച്ചു ശിഷ്യന്മാരെ അനുഗ്രഹിച്ച ആ പതഞ്ജലിയാണ് അങ്ങ്. ഭൂവിൻെറ വിവരത്തിൽക്കൂടി നിർഭയം കടന്നുചെന്ന് ശേഷനെ അഭിമുഖീകരിച്ച്, ജ്ഞാനത്തെയെല്ലാം നേടി, യോഗശാസ്ത്രത്തെയും ശബ്ദശാസ്ത്രത്തെയും ചമച്ചു ലോകോപകാരിയായി, സൽഗുണാലയമായി അങ്ങ് വാഴുന്നു. ബാദരായണപുത്രനായ ശുകബ്രഹ്മർഷിയുടെ ശിഷ്യോത്തമനായ ഗൌഡപാദനിൽനിന്ന് അങ്ങ് സത്യത്തെയെല്ലാം ഗ്രഹിച്ച്, സാംസാരികബന്ധങ്ങളിൽനിന്നു വിമുക്തനായി വിളങ്ങുന്നു. മഹാത്മാവേ, ബ്രഹ്മനിഷ്ഠയെ പ്രാപിക്കുവാൻ തപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഞാൻ അങ്ങയുടെ പാദങ്ങളെ ഭക്തിപൂർവ്വം ശരണംപ്രാപിക്കുന്നു."

ഈ സന്ദർഭത്തിൽ ദൈവയോഗത്താൽ ഗോവിന്ദാചാര്യൻ ധ്യാനനിദ്രയിൽനിന്ന് ഉണർന്നിരിക്കയാണ്. തന്നെ സ്തോത്രംചെയ്യുന്ന ആളോടായി, "നീ ആര്?" എന്ന് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. അതിന്നു ശങ്കരൻ പറഞ്ഞതാവിത്:—

"ഭൂമിയ,ല്ലപ്പ,ല്ലഗ്നിയല്ല, ഞാൻ വായുവല്ലാ,
സ്വാമിൻ, ഞാൻ വ്യോമമല്ല, തൽഗുണങ്ങളുമല്ലാ;
ഇന്ദ്രിയങ്ങളും ഞാന,ല്ലോരോത്താലിവയിൽനി-
ന്നന്യനായ്, സർവ്വോത്തമനായ്, ചിദാനന്ദനായി;
കർത്തൃതാ ഭോക്തൃതാദിഹീനനായ് ഭവിക്കുന്നു;
നിത്യനായ്; ശുദ്ധനായുള്ളായവനാകുന്നു ഞാൻ."

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ഗോവിന്ദയതിക്കു് ആമോദമുണ്ടായി. ശിവപ്രഭാവപൂർണ്ണനായ ശങ്കരനെ അദ്ദേഹം ജ്ഞാനദൃഷ്ടികൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കി. ലോകമര്യാദയ്ക്കുവേണ്ടി മാത്രം ശങ്കരൻ ശിഷ്യനായി വന്നിരിക്കയാണെന്നും അറിഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ശങ്കരന്റെ പ്രാർത്ഥനയെ കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നുവെന്നതിന്നു് സൂചനമായി തന്റെ പാദങ്ങളെ ഗുഹാദ്വാരത്തിൽക്കൂടി വെളിയിലേക്കു നീട്ടിക്കാണിച്ചു. ശങ്കരൻ ഉടനെ അടുത്തുചെന്നു് ആ ഗുരുപാദാബ്ജങ്ങളെ, ലോകത്തിന്നു് മാതൃകാകർമ്മമാകുവാൻ, ഭക്തിപൂർവ്വം പൂജിച്ചു. അനന്തരം, വന്ദനത്തോടുകൂടിയ ഉപചാരങ്ങളെക്കൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ഗുരുദേവനെ സംപ്രീതനാക്കുകയും ചെയ്തു.

ഭക്തിശ്രദ്ധകളോടെ ചെയ്ത പരിചര്യകളാൽ പ്രസന്നമാനസനായ്ത്തീർന്ന ഗോവിന്ദാചാര്യൻ പ്രാജ്ഞനായ ശങ്കരന്നു് നാലു മഹാവാക്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു ബ്രഹ്മോപദേശം ചെയ്തു. വേദവ്യാസപ്രോക്തമായ വേദാന്തസൂത്രതത്വമെല്ലാം ശങ്കരൻ ഗുരുവിൽനിന്നു ധരിച്ചു. അതിന്നുപുറമെ, പല ശാസ്ത്രങ്ങളും അദ്ദേഹം അവിടെവെച്ചു് അഭ്യസിക്കയുണ്ടായി. ശബ്ദശാസ്ത്രത്തിൽ അദ്വിതീയപണ്ഡിതനാണു് ഗോവിന്ദാചാര്യൻ. ആ ശാസ്ത്രം സമ്പൂർണ്ണമാ

യി അദ്ദേഹം ശേഷനിൽനിന്നാണു ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നത്. അതും അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു ശങ്കരന്നു കിട്ടി.

വേദശാസ്ത്രങ്ങളിലെല്ലാം വിശാരദനായതിൽപ്പിന്നെ പൂർവ്വപുണ്യസഞ്ചയത്താൽ മാത്രം പ്രാപിക്കത്തക്കതും, പരമഹംസശ്രേഷ്ഠന്മാർക്ക് ആരാധനീയവും സർവ്വോൽകൃഷ്ടവുമായ സന്യാസാശ്രമത്തിൽ ശങ്കരൻ ഗുരൂപദേശം പോലെ പ്രവേശിച്ചു. ആ ഉന്നതപദത്തിൽ അദ്ദേഹം ധ്രുവനെപ്പോലെ പ്രശോഭിക്കുമാറായി. ദിനാന്തത്തിൽ പാടലാഭയോടുകൂടിയ മേഘങ്ങളാൽ ആവൃതമായെഴുന്ന ഹിമവൽശൃംഗംപോലെ കാഷായവസ്ത്രത്താൽ ആച്ഛാദനം ചെയ്ത ശങ്കരനെ ജനങ്ങൾ കണ്ടു. അജ്ഞാനമത്തേഭത്തെ ഹനിച്ച്, അതിൻെറ ചെഞ്ചോരപുരണ്ട ചമ്മത്തെയാണു കാഷായവസ്ത്രവ്യാജേന ശങ്കരൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു തോന്നും. ദുഷ്കർമ്മമേഘങ്ങൾ ഇടതിങ്ങി ഇരുണ്ടുപരന്നും, ഉരുക്കോടെ ശോകവൃഷ്ടിയോടുകൂടിയുമുള്ള അതിദാരുണമായ സംസാരവർഷാകാലത്തെ അകലെ വെടിഞ്ഞു്, ഉദാരവൃത്തനായ ഹംസശ്രേഷ്ഠൻ മാനസസരസ്സിൽ ഇറങ്ങി വാദിപണ്ഡിതയശസ്സെന്ന പങ്കജനാളാങ്കുരങ്ങളെ സാമോദം ഗ്രസിച്ചുകൊണ്ടു സച്ഛന്ദം വിഹരിച്ചു. അതേ, ഹംസശ്രേഷ്ഠൻതന്നെയാണു ശങ്കരാചാര്യൻ. ബ്രഹ്മം ക്ഷീരവും ജഗത്തു ജലവുമാണെന്നു കല്പിക്കാം. ഈ ക്ഷീരനീരങ്ങൾ പരസ്പരം താദാത്മ്യത്തോടെ വത്തിക്കുന്നു. ഇവയെ വേർതിരിക്കുന്നതു ദുസ്സാധമാണു്. എന്നാൽ ജ്ഞാനബലംകൊണ്ടു്, ഇവ രണ്ടിനേയും വേർപെടുത്തിക്കാണുന്നവനാരോ അവനെ പരമഹംസനെന്നു വിളിക്കുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള പരമഹംസനാണു ശങ്കരാചാര്യൻ.

ഇങ്ങിനെ കുറെ മാസം കഴിഞ്ഞപ്പോഴെക്കും മഴക്കാലമായി. മിന്നലെന്നതുപോലെ ഈ പ്രപഞ്ചം ക്ഷണികമാണെന്നു കാണിച്ചുകൊണ്ടു മേഘങ്ങൾ ചലിച്ചുതുടങ്ങി. തങ്ങളെ പാദങ്ങളാൽ കഠിനമായി സ്പർശിക്കയും, തങ്ങൾ ഭൂദേവിയെ അലങ്കരിക്കുന്ന പുഷ്പങ്ങളെയെല്ലാം ഹരിക്കയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സൂര്യനെ പ്രതിക്രിയയാലെന്നപോലെ വാരിവാഹങ്ങളെല്ലാമൊരുമിച്ചു നിരോധിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു. വിഷയാസക്തനായ പണ്ഡിതന്റെ ഹൃദയത്തിലുള്ള ബോധകലയെപ്പോലെ, ഇടയ്ക്കല്പം തെളിഞ്ഞും, ഉടനടി മറഞ്ഞുംകൊണ്ടു കാറുകൾക്കിടയിൽ സൌദാമിനി വർത്തിച്ചു. താൻ ഇന്ദ്രനായിരുന്നിട്ടും, തന്നെ ഈ സന്യാസിസംഘം ബോധഗർവ്വം വർദ്ധിക്കുകയാൽ സേവിക്കുന്നില്ലെന്നു കോപിച്ച്, മേഘവാഹനൻ വില്ലെടുത്തുപിടിച്ചു പുറത്തേക്കു വന്നിരിക്കയാവാം. ഘോരാന്ധകാരതുല്യമായ രൂപത്തോടും, ലോകമാകെ ഞെട്ടുമാറുള്ള ഗർജ്ജനത്തോടും, വിചിത്രമായ ചാപത്തോടും, മിന്നലൊളിക്കണ്ണുകളോടുംകൂടിയ മേഘദാനവവർഗ്ഗം സന്യാസികളുടെ നിഷ്കളധ്യാനയോഗത്തെ മഥിക്കുവാൻ ഇറങ്ങിയിരിക്കയാണെന്നും വിചാരിക്കാം. ഇങ്ങിനെ മേഘങ്ങൾ ആകാശത്തെ മൂടിനിന്നുകൊണ്ടു വാരിധാരകളെ വർഷിച്ചുതുടങ്ങി.

ആ അവസരത്തിൽ ശങ്കരൻ ഇന്ദ്രിയവൃത്തികളെയെല്ലാം അടക്കി, ചിത്തത്തെ ഏകാഗ്രമാക്കി, സഹജമായ അഹങ്കാരത്തെ വെടിഞ്ഞ്, ഉപനിഷദ്വാക്യത്താൽ പരമപ്രേമാസ്പദമായ പരമാത്മാവിൽ ബുദ്ധിയെ ലയിപ്പിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. സർവ്വദാ സാന്ദ്രാനന്ദമയമായ ചിദാകാശത്തിൽ മിന്നലോ, തീയോ, സൂര്യനോ, ചന്ദ്രനോ സ്ഫുരിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. ആകാശത്തിന്റെയോ ഭൂമിയുടെയോ,

മോഹത്തിന്റെയോ സ്മരണവും അവിടെ ഇല്ല. നിത്യവും ശുദ്ധവും, ആനന്ദപൂർണ്ണവും, പ്രത്യഗഭിന്നവുമായ പരമശിവത്തിൽ അനുസന്ധാനംചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സുകൃതികൾ കൈക്കൊള്ളുവാനോ, കൈവെടിയുവാനോ യാതൊന്നുമില്ല. ആ അവസ്ഥയിലാണ് അപ്പോൾ ശങ്കരൻ.

വിദ്യുൽപ്പൂരത്താൽ പരിലസിച്ചുകൊണ്ട് വിഷ്ണുപദത്തിലാണു മേഘവ്രാതം വർത്തിക്കുന്നതെങ്കിലും വർഷാഗമനത്താൽ മലിനത്വം പ്രാപിച്ചുപോയി! അതോടുകൂടി ദ്യുവാസികളും രാഗഹീനരായി. ജലാശയങ്ങളെല്ലാം കലങ്ങുകയാൽ കളഹംസങ്ങളെല്ലാം ചിന്തയാൽ വാടി. ആശ്രയം തെററിപ്പോയാൽ ജീവനിൽക്കൊതിയുള്ള ഏതൊരാൾക്കാണു ചിന്താവ്യാകുലത ഇല്ലാതിരിക്കുക! ആകാശമാർഗ്ഗമെല്ലാം മേഘസഞ്ചയംകൊണ്ടു മറഞ്ഞപ്പോൾ ധവളകിരണനു് ഒട്ടും ശോഭയില്ലാതെയായി. മലിനാംബരവാസിയായ ഒരുവൻ കലാപൂർണ്ണനാണെങ്കിൽ തന്നെയും ലോകത്തിൽ ശോഭിക്കുമോ?

അന്നു തുടങ്ങിയ ആ മഴ അഞ്ചുദിവസം മുഴുവൻ ഇടവിടാതെ പെയ്തു. ആനയുടെ തുമ്പിക്കൈപോലെ അത്രയ്ക്കു തടിച്ച ജലധാരകളാണു ചൊരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതു്. മനുഷ്യരൊക്കെയും ഭയത്താൽ സംത്രസ്തരായി: തീരത്തു നില്ക്കുന്ന വൃക്ഷങ്ങളെയെല്ലാം പുഴക്കിമറിച്ചും, ഇരുകരകളിലുമുള്ള ഗ്രാമങ്ങളെയെല്ലാം മുക്കിനശിപ്പിച്ചും, ഗംഭീരമായി ഗർജ്ജിച്ചു പ്രളയാർണ്ണവംപോലെ നർമ്മദാനദിയിൽ പെരുവെള്ളം പൊങ്ങി. ഭീതരായ ജനങ്ങൾ കൂട്ടത്തോടെ നിന്നു നിലവിളിച്ചുതുടങ്ങി. ഇത്രയെല്ലാം സംഭവിച്ചിട്ടും ഗോവിന്ദാചാര്യൻ ധ്യാനനിഷ്ഠയിൽനിന്നു് ഇളകിയില്ല.

ജനങ്ങളിൽനിന്നു ഘോരമായി ആൎത്തനാദം ഉയൎന്നപ്പോൾ, ശ്രാന്തകമ്പിയായ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ധ്യാനത്തിൽനിന്നുണൎന്നു. താൻ എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതെന്നു ക്ഷണനേരത്തേക്കു മാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിന്നു ശങ്കിച്ചുനില്ക്കേണ്ടിവന്നുള്ളു. ഉടനെ ഒരു കുടം എടുത്തു് അഭിമന്ത്രിച്ചു് ആ പ്രവാഹത്തിന്നെതിരെ സ്ഥാപിച്ചു. പൊങ്ങിപ്പരന്നൊഴുകുന്ന വെള്ളമെല്ലാം ആ കുടത്തിലേക്കു സ്വയംവലിഞ്ഞു. അങ്ങിനെ, ആ കുംഭം അവിടത്തെ ജലപ്രവാഹത്തെ മുഴുവൻ കുടിച്ചൊടുക്കി.

ശങ്കരന്റെ ഈ അത്ഭുതകൎമ്മം പിന്നീടു് ഗോവിന്ദാചാൎയ്യൻ ജനങ്ങളിൽനിന്നു കേട്ടപ്പോൾ, തന്റെ ശിഷ്യൻ ഇത്രയും ചുരുങ്ങിയ കാലത്തിന്നുള്ളിൽ സമ്പൂൎണ്ണമായി യോഗസിദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നതറിഞ്ഞു് ഏററവും സന്തുഷ്ടനായി.

മഴ കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ ഒരുനാൾ ഗോവിന്ദാചാൎയ്യൻ തന്റെ ശിഷ്യശ്രേഷ്ഠനായ ശങ്കരനെ അരികെ വിളിച്ചു് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"പ്രിയദൎശനനായ നീ ഇതാ ഈ സുന്ദരപ്രകൃതിയെ നോക്കൂ. എത്ര സുഭഗമായ ശരൽക്കാലം! ബ്രഹ്മവിദ്യയാൽ ഏററവും തെളിഞ്ഞുവിളങ്ങുന്ന 'ബ്രഹ്മാത്മൈക്യതത്വംപോലെ എത്ര നിൎമ്മലമായി ആകാശം ശോഭിക്കുന്നു! മേഘങ്ങളും സന്ന്യാസികളും, വാരിധാരയും ഉപദേശവാക്കും ചൊരിഞ്ഞു്, ഓഷധികൾക്കും അനുചരന്മാക്കും ഉല്ലാസം വളൎത്തിക്കൊണ്ടു സ്വൈരമായി സഞ്ചരിക്കുന്നു. മായകൊണ്ടുള്ള ആവരണം നീങ്ങുകയാൽ തത്വജ്ഞന്മാൎക്കുള്ള 'ശുദ്ധബോധമെന്നപോലെ, ആകാശമാൎഗ്ഗത്തിൽനിന്നു കാറുകളെല്ലാം അകലുകയാൽ രാകാചന്ദ്രൻ നിൎബ്ബാധം കാന്തിതൂകുന്നു. മദമാത്സൎയ്യാദി

ദോഷങ്ങളിൽനിന്നു വിയുക്തമായ മൈത്ര്യാദി ഗുണസഞ്ചയംപോലെ, കാറൊക്കെയും ഒഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഏററം ഉജ്ജ്വലത്തായി നക്ഷത്രസമൂഹം മിന്നുന്നു! ശ്രീയിൽനിന്ന് ഒരിക്കലും വേർപെടാതെ, ഉവനങ്ങളെ ഉള്ളിലാക്കി, ചക്രാനന്ദി, ആമയും മീനമായി വർത്തിക്കുന്ന വിഷ്ണുമൂർത്തിപോലെ ഈ നദിയും ഹംസഗണത്താൽ സേവിതമായ്ത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ചിരസംഭൃതമായ ജീവനത്തെയെല്ലാം മഹിജകലങ്ങൾക്കായി ദാനംചെയ്ത്, ചപലാംഗനമാരെ പരിത്യജിച്ച്, പരമമായ പരിശുദ്ധതയെ പ്രാപിച്ച് നീരദവൃന്ദം മേഘവീഥീഗൃഹങ്ങളിൽനിന്നു സന്യസിച്ചിറങ്ങുന്നു. ചന്ദ്രികയാൽ ഭസ്മലേപനംചെയ്ത്, ചന്ദ്രമണ്ഡലത്തെ പാനീയപാത്രമാക്കി, ബന്ധൂകപുഷ്പങ്ങളാൽ കാഷായവസ്ത്രം ധരിച്ച് ഈ കാലം സന്യാസിരൂപേണ പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഗംഭീരവും അക്ഷുബ്ധവും, ഹംസഗണങ്ങളാൽ സുശോഭിതവും, രജോഹീനവും, നിർമ്മലവുമായ ഈ സരസ്സ്, എടോ, ശങ്കരാ, നിന്റെ ഹൃദയത്തോടു തുല്യമാണെന്നു ഞാൻ കാണുന്നു. ശാരദമേഘാവലിയോടും ഉജ്ജ്വലസൂര്യമണ്ഡലത്തോടും കൂടിയ ആകാശം, ചന്ദനലേപനവും കൌസ്തുഭരത്നവും ചേർന്ന രമാരമണവക്ഷസ്സുപോലെ പ്രകാശിക്കുന്നു. പുഷ്പരേണുക്കളാൽ ഭസ്മം പൂശിയും, പത്രാവലികളാൽ വസ്ത്രംധരിച്ചും, കശേളത്താൽ പാനീയപാത്രംവഹിച്ചും, വണ്ടിണകളാൽ ജപമാല ചാർത്തിയുംകൊണ്ട് ഈ വൃക്ഷങ്ങളെല്ലാം സന്യാസിരൂപം കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ധാരണാദികളാലും ശ്രവണാദികളാലും മഴക്കാലം കഴിച്ചു മഹാത്മാക്കൾ തങ്ങളുടെ പാദപാംസുക്കൾകൊണ്ടു ലോകത്തെ പരിപൂതമാക്കുന്നതിന്ന് സഞ്ചാരം തുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന കാലമാണിത്. അതുകൊണ്ട് ഉടനെ നീ പുറപ്പെ

ട്ടു്, സംസാരാഗ്നിക്കു മഴക്കാറായി വർത്തിക്കുന്ന കാശിയിലേക്കു് അവിടുംപോം ചെല്ലണം. മുമ്പൊരിക്കൽ വേദവ്യാസമഹാമുനി എന്നോടു പറയുകയുണ്ടായതു് ഇപ്പോൾ നിന്നെ അറിയിക്കാം. അന്നു് അത്രിമഹർഷി ഹിമാലയത്തിൽവെച്ചു വലിയൊരു സത്രം നടത്തുകയാണു്. ആ മഹാസഭയിൽ ബാദരായണൻ വേദാന്തത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മാർത്ഥത്തെപ്പററി പ്രസംഗിച്ചു. അപ്പോൾ ആ മഹാത്മാവിനോടു് എനിക്കൊന്നു ചോദിക്കേണ്ടിവന്നു:—"ലോകോപകാരത്തിന്നായി വേദങ്ങളെ വകതിരിച്ചു പകുക്കുകയും, ഭാരതം ചമയ്ക്കുകയും, പുരാണങ്ങളുണ്ടാക്കുകയും, യോഗശാസ്ത്രത്തെയും ബ്രഹ്മസൂത്രത്തെയും നിർമ്മിക്കുകയും അങ്ങു് ചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ ബ്രഹ്മസൂത്രത്തെ ഇപ്പോൾ പലരും തെററിദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടാണിരിക്കുന്നതു്. അവരവരുടെ മനസ്സുപോലെ പലരും ഭിന്നഭിന്നമായി അർത്ഥംകല്പിക്കുന്നു. ശരിയായ അർത്ഥം എന്താണെന്നു് അറിയുവാൻ തക്കവണ്ണം ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിന്നു ഭാഷ്യമുണ്ടാക്കുവാൻ അങ്ങേയ്ക്കു കാരുണ്യമുണ്ടാകുമോ?" ഈ ചോദ്യത്തിന്നുത്തരമായി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു്, "ഇതിനെക്കുറിച്ചു് ഇതിന്മുമ്പുതന്നെ പ്രസ്താവമുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. നിനക്കു് എന്നോടു തുല്യനും സർവ്വജ്ഞനുമായ ഒരു ശിഷ്യൻ മേലിൽ ഉണ്ടാകും. അവൻ കുടത്തിന്നുള്ളിൽ പെരുവെള്ളത്തെയെല്ലാം വലിച്ചൊതുക്കും. ദുർമ്മതങ്ങളെ മുഴുവൻ അവൻ നിർമ്മൂലമാക്കും. ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിന്നു ശോഭനമായ ഭാഷ്യം അവൻ ചമയ്ക്കുകയും ചെയ്യും. അവൻ നിന്റെ കീർത്തിയെ കാർത്തികമാസത്തിലെ ചന്ദ്രികയെപ്പോലെ ലോകസമ്മോഹനമാക്കും"—എന്നാണു്. അന്നുമുതൽ ആ ശിഷ്യനെ ഞാൻ കാത്തുകൊണ്ടാണിരിക്കുന്നതു്. വ്യാസൻ പറഞ്ഞ ആ ഗുണങ്ങളൊക്കെയും നിന്നിൽ ഞാൻ കാണുന്നുണ്ടു്. തത്വജ്ഞനും മുനിപ്രിയനുമായ നിന്നെപ്പോലെ

ഉത്തമനായ പുരുഷൻ വേറെയാരുമില്ല. നിർദ്ദുഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങളുണ്ടാക്കി ലോകത്തെ ഉദ്ധരിക്കുവാൻ നീ സർവ്വാത്മനാ ഉദ്യമിക്കണം. അതിലേക്ക്, ഗംഗാനദിയാൽ കമനീയമായി പ്രശോഭിക്കുന്ന കാശിയിലേക്കു നീ ചെല്ലുക. എത്തിയ ഉടനേതന്നെ നിന്നെ കാശീശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കും.”

ഇങ്ങിനെ ഗുരുവിൽനിന്നുണ്ടായ ആജ്ഞയെ ശങ്കരൻ ശിരസാ വഹിച്ചു. അദ്ദേഹം ഗുരുപാദങ്ങളെ വന്ദിച്ച് ആശിസ്സേറ്റുകൊണ്ട് കാശിയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഗുരുചരണവിയോഗം തനിക്കു ദുസ്സഹമാകയാൽ, തച്ചരണങ്ങളെ സങ്കല്പശക്തിയാൽ ഉരത്തടത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ടാണ് ശങ്കരൻ അവിടെനിന്നു യാത്രയായത്.

നാലാം അദ്ധ്യായം.

ശങ്കരാചാര്യൻ യഥാകാലം കാശിയിൽ എത്തി. പണ്ടു ഭഗീരഥൻ ചെയ്ത ഘോരതപസ്സിന്റെ ഫലമായി മഹാദേവന്റെ ജടാജൂടത്തിന്ന് അലങ്കാരമായ്ത്തീൎന്ന ഗംഗയെ അദ്ദേഹം സന്ദർശിച്ചു. ആ നദിയുടെ ഇരുതീരങ്ങളും രമണീയനികുഞ്ജങ്ങളാൽ സുശോഭിതങ്ങളാണ്. വിഷ്ണുവിന്റെ പാദനഖരത്തിൽനിന്ന് സംഭവിക്കുകകൊണ്ടോ, ശിവന്റെ മൌലിയിൽ ചന്ദ്രനോടുകൂടിയുള്ള സംസർഗ്ഗംകൊണ്ടോ, ഹിമവൽശൃംഗത്തിൽനിന്ന് ഒഴുകുകകൊണ്ടോ ഗംഗാജലം സ്വച്ഛസ്ഫടികംപോലെ നിർമ്മലമാണ്. ഭൃംഗങ്ങളുടെ മഞ്ജുളസഞ്ചാരങ്ങളാൽ മനോ

ജ്ഞമായി ഗംഗാനദി പാടുന്നു. ഇളങ്കാററററ് ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന നളിനങ്ങളാൽ ആ ദേവി കളിക്കുന്നു. വെണ്മകൂടിയ നുരകളാൽ അഴകോടെ ചിരിക്കുന്നു. സുന്ദരങ്ങളായ തരംഗകരങ്ങളാൽ സാദരം ആശ്ലേഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ദിവ്യാംഗനാജനങ്ങളുടെ നേത്രാഞ്ജനപ്രഭയാൽ ശ്യാമളയായിട്ടാണ് ഒരിടത്തു ഗംഗാനദി ഒഴുകുന്നത്. ആ സുന്ദരികളുടെ ശരീരത്തിൽ ഉജ്ജ്വലിക്കുന്ന ഭൂഷണശോഭയാൽ മറെറാരിടത്തു വിചിത്രിതയായി വിളങ്ങുന്നു. മറെറാരിടത്ത് ആ കാമിനികളുടെ മാറിടത്തിൽ ചാർത്തിട്ടുള്ള കുങ്കുമച്ചാറ് അലിഞ്ഞുചേർന്ന ശോതരക്തയായ്ത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഗംഗാജലത്തിൽ ശങ്കരൻ മംഗലാത്മാവായി ആനന്ദത്തോടെ മുങ്ങുകയും, ശ്രീകണ്ഠന്റെ ജടയിൽനിന്നു ഗംഗാപ്രവാഹവേഗത്താൽ ഏതനായി, ശിവയോഗപുണ്യത്താൽ പരിപൂർണ്ണനായി അതീവ കാന്തിയോടെ ഉയരുന്ന സുധാകരനെപ്പോലെ പൊങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഗംഗയുടെ ജലകണങ്ങളാൽ ആവൃതമായി മനോജ്ഞമായ്ത്തീർന്ന അപ്പോഴത്തെ ശങ്കരഗാത്രം, ചന്ദ്രപാദങ്ങളേല്ക്കുകയാൽ നീർ കനിഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള ചന്ദ്രകാന്തത്താൽ ഉണ്ടാക്കിയ വിഗ്രഹംപോലെ ശോഭിച്ചു. സർവ്വവിബുധന്മാരും അർച്ചിച്ചുപോരുന്ന വിശ്വനാഥചരണങ്ങളെ വർദ്ധമാനമായ ഭക്തിയോടെ ആരാധിക്കുകയാണ് അനന്തരം ശങ്കരൻ ചെയ്തത്. അങ്ങിനെ വിശ്വനാഥനെ ഭജിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ആ ക്ഷേത്രത്തിൽത്തന്നെ ചിലനാൾ പാർത്തു.

അക്കാലത്ത്, മഹാതേജസ്വിയായ ഒരു വിപ്രകുമാരൻ കാശിയിൽവന്നു. വൈരാഗ്യം തികഞ്ഞ സർവ്വവേദജ്ഞനാണദ്ദേഹം. സംസാരസാഗരത്തെ തരണം ചെയ്യേണ്ടതിലേക്ക് ഗുരുകാരുണ്യനൗകയെ തൃഷ്ണയോ

ടെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വരവു്. ആ സുന്ദരരൂപൻ ശങ്കരാചാൎയ്യനെ ചെന്നുകണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാല്ക്കൽ വീണു് അഭയത്തിന്നായി പ്രാൎത്ഥിച്ചു.

ആചാൎയ്യൻ—നീ ആരാണു്? നിന്റെ വീടു് എവിടെയാണു്? ധീരനായ നീ എങ്ങോട്ടാണു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്? നീ ബാലനാണെങ്കിലും ബുദ്ധികൊണ്ടു വൃദ്ധനാണെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

ആഗതൻ—ഗുരുദേവാ, ഞാൻ ബ്രാഹ്മണകുമാരനാണു്. കേരളമാണു് എന്റെ നാടു്. മഹദ്ദൎശനത്തിന്നായി ആഗ്രഹിച്ചു ഞാൻ വീട്ടിൽനിന്നു് പുറപ്പെട്ടിരിക്കയാണു്. ഭൂമിയിൽ പലെടവും സഞ്ചരിച്ചു വിശ്വനാഥദൎശനത്തിന്നായി ഇപ്പോൾ ഇവിടെ വന്നിരിക്കയാണു്. ഘോരസംസാരത്തിൽ നിമഗ്നനായി ഞാൻ വ്യാകുലതയോടെ ഉഴലുന്നു. ഇതിൽനിന്നു മോചനത്തിന്നായി ഞാൻ തപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണു്. അങ്ങയിൽനിന്നു് എനിക്കു രക്ഷകിട്ടുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അങ്ങയെ അഭയം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നെ കാരുണ്യപൂൎവ്വം അനുഗ്രഹിച്ചാലും!

ഇതുകേട്ടു് ആ ലക്ഷണാന്വിതനായ മുമുക്ഷുവിനെ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ സുപ്രസന്നനായി സ്വീകരിച്ചു് അഭയം നല്കി അനുഗ്രഹിച്ചു. അദ്ദേഹം വൈരാഗ്യം തികഞ്ഞ ആ ശിഷ്യന്നു് യഥാവിധി സന്ന്യാസം നല്കുകയും ചെയ്തു.

സനന്ദനനെന്നു വിഖ്യാതനായ മഹാത്മാവാണു് ഈ കുമാരൻ. ഇദ്ദേഹമാണു് ആചാൎയ്യന്റെ പ്രഥമശിഷ്യൻ.

ആചാൎയ്യന്റെ കാരുണ്യത്താൽ ദാരുണ സംസാരസാഗരത്തിൽനിന്നു സനന്ദനൻ സന്യാസത്താൽ കരയേറി.

പിന്നീടു ചിത്സുഖൻ, ആനന്ദഗിരി മുതലായ പണ്ഡിതന്മാർ ആചാൎയ്യന്റെ ശിഷ്യന്മാരായി. അവർ സംസാരത്തിൽ വിരക്തരായി മഹാദേവനെ ആരാധിച്ചുകൊണ്ടു സൎവ്വദാ ധ്യാനനിഷ്ഠയിൽ ആനന്ദം ഭുജിക്കുന്നവരാണെങ്കിലും, ലോകകാൎയ്യത്തിനുവേണ്ടി ആചാൎയ്യസേവനാൎത്ഥം കൃതഫലത്തോടെ സന്നദ്ധരായി.

പുരുഷാൎത്ഥസിദ്ധിക്കായി പ്രവൎത്തിക്കുന്നവൎക്കു സാധുശബ്ദങ്ങളാൽ ഹൃദയാമോദം വളൎത്തുകയാണു ശേഷൻ ചെയ്യുന്നതു്. കവിശ്രേഷ്ഠനായ വാല്മീകിയാവട്ടെ, കല്പിതാൎത്ഥങ്ങളാൽ ആഹ്ലാദിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പുരുഷാൎത്ഥപ്രദമായ സൂക്തികളാണു് വ്യാസനിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്നതു്. എന്നാൽ, ശങ്കരാചാൎയ്യൻ അവരിൽനിന്നെല്ലാം കവിഞ്ഞു് മനുഷ്യരെ കൃതാൎത്ഥരാക്കുകതന്നെ ചെയ്യുന്നു.

സാക്ഷാൽ നാരായണപ്രഭാവനായി ആചാൎയ്യൻ കാശിയിൽ പ്രശോഭിച്ചു. ആ നാട്ടിലുള്ളവരെല്ലാം അദ്ദേഹത്തെ പൂജിച്ചുതുടങ്ങി. ഒരുനാൾ മാദ്ധ്യാഹ്നികത്തിന്നായി അദ്ദേഹം ശിഷ്യരോടുകൂടി ഗംഗാനദിയിലേക്കു പോകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ, ഭയങ്കരരൂപികളായ നാലു നായ്ക്കളോടുകൂടി ഒരു ചണ്ഡാലൻ എതിരെ വരുന്നതു കണ്ടു. ഉടനെ ആയാളോടു് അകലെ മാറുവാൻ ആചാൎയ്യൻ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. അതു കേട്ടപ്പോൾ, ആ ചണ്ഡാലൻ ആചാൎയ്യനെ വിസ്മയത്തോടെ നോക്കി.

“താങ്കൾ വേദാന്തിയും സന്യാസിയുമായിരുന്നിട്ടും താങ്കൾക്കു് ഇപ്പോഴും ഭേദഭ്രമമുണ്ടെന്നറിഞ്ഞതിൽ ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു. ദൈവം ഏകമാണെന്നും സത്യമാണെന്നും വേദാന്തം പറയുന്നതു താങ്കൾ വിസ്മരിച്ചു

വോ? ദണ്ഡും, കമണ്ഡലുവും, കാവിമുണ്ടും ധരിച്ച് സത്യബോധം ലേശംപോലുമില്ലാത്ത ചിലർ വേഷംകൊണ്ടും, ചതുരവാക്കുകൾകൊണ്ടും, മൂഢാത്മാക്കളായ ഗൃഹസ്ഥന്മാരെ വഞ്ചിക്കാറുണ്ട്. അക്കൂട്ടത്തിലാണോ പണ്ഡിതാഗ്രേസരനായ താങ്കളും ഉൾപ്പെടുന്നത്? ദേഹത്തെയോ ദേഹിയെയോ ഏതിനെയാണു താങ്കൾ അകലെ മാറുകയെന്ന് ആജ്ഞാപിക്കുന്നത്? അന്നമയമാണ് താങ്കളുടെ ശരീരം. എന്റെ ദേഹവും അന്നമയംതന്നെ. അന്നമയത്തിൽനിന്ന് അന്നമയത്തിനു തന്നെ ഭേദമുണ്ടാകുമോ? താങ്കൾക്കുള്ള ചൈതന്യം എനിക്കുമുള്ളതാണ്. ചൈതന്യത്തിൽനിന്നു ചൈതന്യം ഭിന്നമാകുമോ? താൻ ബ്രാഹ്മണനാണെന്നും ഇതരൻ ചണ്ഡാലനാണെന്നും ബ്രാഹ്മണചണ്ഡാലന്മാർ തമ്മിൽ വലുതായ അന്തരമുണ്ടെന്നുമുള്ള ഭേദഭ്രമം പ്രത്യഗാത്മാവിനെ സംബന്ധിച്ചു താങ്കൾക്കുണ്ടാകുന്നതു് യുക്തമാണോ? വിശുദ്ധമായ ഗംഗാജലത്തിലും നാറിപ്പുളിച്ച കള്ളിലും സൂര്യൻ പ്രതിബിംബിക്കുന്നതിൽ യാതൊരു ഭേദവും കാണാറില്ല. പൂർണ്ണനും, പുരാണനും, നിരാമയനും ദേഹബന്ധഹീനനുമാണ് ആത്മാവ് എന്നു ചിന്തിക്കാതെ, താൻ മഹാബ്രാഹ്മണനാണെന്നും അന്യൻ അന്ത്യജനാണെന്നും, താൻ ശുദ്ധനാണെന്നും അന്യൻ അകലെ മാറേണ്ടവനാണെന്നും, താങ്കൾ വെറുതെ മോഹിക്കുന്നുവല്ലോ. ആദ്യവും അവ്യക്തവും വേദാന്തവേദ്യവുമായ ആത്മാവിനെ വ്യാമോഹത്താൽ വിസ്മരിച്ച്, ഈ അനിത്യമായ ശരീരത്തിൽ താങ്കൾക്ക് അഹംഭാവമുണ്ടായതെങ്ങിനെ? കഷ്ടം, കഷ്ടം! മായാമയനായ ഈശ്വരന്റെ ഈ മഹത്തായ ഇന്ദ്രജാലത്തിൽ മഹാന്മാക്കൾപോലും മോഹിതരാകുന്നതു് അത്ഭുതം തന്നെ.”

ശങ്കരാചാൎയ്യൻ—പുല്ക്കസശ്രേഷ്ഠനായ താങ്കൾ എന്നോടു പറഞ്ഞതൊക്കെയും സത്യംതന്നെയാണ്. അന്ത്യനെ അന്ത്യജനെന്നു കാണുന്ന ഭേദബുദ്ധിയെ താങ്കളുടെ മതംപോലെ ഞാൻ ഇതാ പരിത്യജിച്ചിരിക്കുന്നു. വേദാന്തത്തെ ശ്രദ്ധയോടെ കേൾക്കുകയും ചിന്തിക്കുകയും മനസ്സിൽ ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരായി ഭൂമിയിൽ പലരുമുണ്ട്. അവൎക്കാൎക്കുംതന്നെ ഈ ഭേദഭ്രമത്തിൽനിന്ന് അകലുവാൻ കഴിയുന്നില്ല. ഇക്കാണുന്നതു മുഴുവൻ ബ്രഹ്മമാണെന്നറിയുന്നവൻ ബ്രാഹ്മണനായാലും ചണ്ഡാലനായാലും ഒരുപോലെ പൂജനീയനാണെന്നാണ് എന്റെ മതം. ശിവനിലും വിഷ്ണുവിലും ചേൎന്നിട്ടുള്ള ആ ചൈതന്യംതന്നെയാണ് എന്നിലും ഈ ഈച്ചയിൽപ്പോലുമുള്ളത്. പിന്നെ എന്തിനാണ് ഈ ഭേദബുദ്ധി? കാണുന്നതൊക്കെയും അസത്യമാണെന്ന വിശ്വാസം മനസ്സിൽ സുദൃഢമായുള്ളവൻ ബ്രാഹ്മണനായാലും ചണ്ഡാലനായാലും എന്റെ ആചാൎയ്യൻതന്നെ. ബോധമെന്നല്ലാതെ ലോകത്തിൽ വേറെയൊന്നുമില്ലെന്നും, ബോധസ്വരൂപനാണു താൻ എന്നും, തന്നിൽനിന്ന് അന്യമായി യാതൊന്നുമില്ലെന്നും നിശ്ചയമുണ്ടായവൻ എന്റെ ഗുരുവാണ്.

ഇത്രയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും ആ ചണ്ഡാലൻ പെട്ടെന്നു തിരോഭവിച്ചു. ആ സ്ഥാനത്തു ചതുൎവ്വേദങ്ങളോടുകൂടിയ ശിവനാണ് എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നതു കണ്ടതു്. ഭയവും ഭക്തിയും, അത്ഭുതവും ആമോദവും, ധൈൎയ്യവും വിനയവും ഒക്കെക്കൂടി ഇടകലൎന്നുള്ള നിലയിൽ ആചാൎയ്യൻ ത്രിനേത്രഭഗവാനെ സ്തോത്രംചെയ്തു.

“ഭഗവാനേ, ദേഹദൃഷ്ട്യാ നോക്കിയാൽ ഞാൻ അങ്ങയുടെ ദാസനാണ്. ജീവദൃഷ്ട്യാ നോക്കിയാൽ ഞാൻ

അങ്ങയുടെ അംശത്തിൽനിന്നാണു ജനിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ആത്മദൃഷ്ട്യാ വിചാരിച്ചാൽ സർവ്വാത്മകനായ അങ്ങുതന്നെയാണു ഞാൻ. ഇപ്രകാരമുള്ള ബുദ്ധി എല്ലാ ശാസ്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടും എന്നിൽ ഉറച്ചിരിക്കുന്നു. ആലോകനംകൊണ്ടു മാത്രം ലോകത്തിലെ ബാഹ്യവും ആന്തരവുമായ അന്ധകാരമെല്ലാം അകററുന്നതും, അടച്ചുവെക്കുവാൻ തക്ക പെട്ടിയോ, തരമേതെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ തക്ക നികഷമോ, ഒരിടത്തും ആകരമോ ഇല്ലാത്തതും, യോഗികൾക്കെല്ലാം പ്രാർത്ഥനീയവുമായ ശ്രുതിരത്നത്തെയാണല്ലോ അങ്ങു് ശിരോഭൂഷണമാക്കിയിരിക്കുന്നതു്. അങ്ങയെ ഞാൻ സർവ്വദാ വന്ദിക്കുന്നു. ഗുരുകാരുണ്യമില്ലെങ്കിൽ ശാസ്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു കാര്യമെന്താണു്? സൽബോധം ഭവിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ ഗുരുകാരുണ്യംകൊണ്ടും ഫലമില്ലാ. പരതത്വചിന്തയില്ലാത്ത ജ്ഞാനം ആലംബശൂന്യമാണു്. അതുകൊണ്ടു തത്വബോധങ്ങൾക്കു് ആധാരമായുള്ളതേതോ അതിനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു."

ശിവൻ—ആസ്തികാഗ്രേസരനായ നീ എന്നെ [illegible] ധന്യനായ നീ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. നിൻെറ തപോനിഷ്ഠയെ ഞാൻ പരീക്ഷിച്ചുനോക്കുകയാണു് ഇപ്പോൾ ചെയ്തതു്. എൻെറ പ്രസാദത്തിന്നു പാത്രമായി, കീർത്തിമാനായ വ്യാസനെപ്പോലെ നീ വാണാലും. ആ പരാശരപുത്രൻ വേദങ്ങളെ പകുക്കുകയും, ബ്രഹ്മസൂത്രത്തെ നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തുവുണ്ടായി. വൈശേഷികാദി സർവ്വമതങ്ങളേയും ഖണ്ഡിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ആ സൂത്രം ഏററവും ഉത്തമമാണു്. കലിദോഷം വളർന്നു ചില മന്ദബുദ്ധികൾ രണ്ടുമൂന്നു വേദവാക്യങ്ങൾ അല്പസ്വല്പം ഗ്രഹിച്ചതോടുകൂടി, ഒന്നിന്നും കൊള്ളാത്ത മട്ടിൽ ഭാഷ്യങ്ങളുണ്ടാക്കുകയാൽ അവയെ പിടിച്ചു

കൊണ്ടു ചില ബുദ്ധന്മാർ വേദത്തെ ദൂഷിക്കുവാൻ വഴിയാക്കിയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു വേദാന്തത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മാർത്ഥതത്വം ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ള നീ ദുഷ്ടമതങ്ങളെയെല്ലാം ഉടച്ചെറിഞ്ഞു്, സത്യത്തെ വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു് ഉടനെ ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിന്നു് ഭാഷ്യം ചെയ്യണം. ആ ഭാഷ്യം സ്വർല്ലോകസത്യലോകങ്ങളിൽപ്പോലും വിളങ്ങികൊള്ളും. ഭാസ്കരൻ, മണ്ഡനമിശ്രൻ മുതലായ വിദ്വാന്മാരെ ജയിച്ചു് ഈ ഭൂമിയിലെങ്ങും ബ്രഹ്മവിദ്യയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു്, മോഹാന്ധകാരത്തിന്നു് ദിവാകരന്മാരായ ശിഷ്യശ്രേഷ്ഠന്മാരെ പരതത്വമാർഗ്ഗത്തിന്റെ സംരക്ഷണത്തിന്നായി മുഖ്യപ്രദേശങ്ങളിൽ വാഴിച്ചു്, കൃതകൃത്യനായി നീ എന്നിൽവന്നു ലയിച്ചുകൊള്ളുക.

ശങ്കരാചാര്യനെ ഇങ്ങിനെ അനുഗ്രഹിച്ചു ശങ്കരഭഗവാൻ ഉടനെ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു.

അന്നുമുതൽ ആചാര്യന്റെ വിചാരമെല്ലാം സർവ്വലോകഹിതാർത്ഥം സൂത്രഭാഷ്യം ചെയ്യേണ്ട കാര്യത്തിലായി. അതിലേക്ക വേണ്ടുവോളം കർത്തൃത്വശക്തി അദ്ദേഹം മഹാദേവദർശനത്താൽ നേടിയതിൽപ്പിന്നെ ബദരികാശ്രമത്തിലേക്ക യാത്രയായി. കാശിയിൽനിന്നു് ആ അദ്വൈതിസാർവ്വഭൌമൻ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ അസ്ഥപാവ്വതം മനോജ്ഞമായ ചന്ദ്രബിംബത്തെക്കൊണ്ടു് ആലവട്ടവും, ദിഗ്സുന്ദരിയാൾ പ്രഭാവ്യാജേന വെൺചാമരവും കൈക്കൊണ്ടു.

ബദരികാശ്രമത്തിൽ മററുമുനിമാർക്കിടയിൽ വാണുകൊണ്ടു്, സർവ്വോൽകൃഷ്ടമായ സൂത്രഭാഷ്യം ശങ്കരാചാര്യൻ ചമച്ചു. അതിന്നു പുറമേ, ഉപനിഷത്തുകൾക്കും, സനൽസുജാതീയത്തിന്നും, നരസിംഹതാപനീയത്തിന്നും,

ഭഗവൽഗീതയ്ക്കും അദ്ദേഹം വ്യാഖ്യാനമുണ്ടാക്കി. ഉപദേശസഹസ്രിക മുതലായ വേറെയും പല ഉത്തമഗ്രന്ഥങ്ങൾ അദ്ദേഹം അക്കാലത്തു് എഴുതുകയുണ്ടായി.

ഇങ്ങിനെ ശങ്കരഭാസ്വാൻ ഉദിച്ചു ലോകമെങ്ങും പ്രകാശിച്ചുതുടങ്ങിയപ്പോൾ, ദുർബ്ബുദ്ധികളാൽ പ്രണീതമായ ദുർവ്യാഖ്യാനതമസ്സൊക്കെയും നശിച്ചുവെന്നുതന്നെയല്ലാ, ദുർവ്വാദിചന്ദ്രൻ നിഷ്പ്രഭനായ്ത്തീരുകയും ചെയ്തു.

താൻ ഉണ്ടാക്കിയ ഭാഷ്യം ശങ്കരാചാര്യൻ സ്വന്തം ശിഷ്യന്മാരെ പഠിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. ശിഷ്യരിൽവെച്ചു് ഏററവും സമർത്ഥനായി പ്രശോഭിച്ചതു സനന്ദനനാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആ ഉയർച്ച കണ്ടു മററു ശിഷ്യന്മാർക്കു് അസൂയയുണ്ടായി. ഇതു് ആചാര്യൻ അറിഞ്ഞു്, തന്നോടു സനന്ദനനുള്ള ഭക്തി എത്ര ദൃഢവും പൂർണ്ണവുമാണെന്നു മററുള്ളവർക്കു കാണിച്ചുകൊടുക്കുവാൻ തരം നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഒരുനാൾ സനന്ദനൻ നദിയുടെ അക്കരയിലും, ആചാര്യൻ ഇക്കരയിലും മററു ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി നില്ക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ സനന്ദനനെ ആചാര്യൻ തന്റെ അടുക്കലേക്കു വിളിച്ചു. ഗുരുപാദഭക്തിയാൽ ഘോരമായ സംസാരസാഗരത്തെപ്പോലും തരണംചെയ്യാമെങ്കിൽ ഈ പുഴയെ ഗുരുനിയോഗത്താൽ നടന്നുകൊണ്ടു കടക്കുവാൻ താൻ ശക്തൻതന്നെയാണു് എന്നു സനന്ദനൻ വിശ്വാസത്തോടെ നിശ്ചയിച്ചു് അപ്രകാരം ഉടൻ ചെയ്തു. അദ്ദേഹം പുഴയുടെ മീതെ നടന്നുതുടങ്ങിയപ്പോൾ, ഓരോ അടി വെക്കുന്നതിലും ഓരോ താമരപ്പൂവു് ഉയർന്നുവന്നു് താങ്ങിക്കൊടുത്തു. ഭക്തിപ്രഭാവത്താൽ സനന്ദനൻ ചെയ്ത ഈ അമാനുഷകർമ്മം സർവ്വരും അത്ഭുതത്തോടെ കണ്ടു. അന്നുമുതൽ ശങ്കരാനുഗ്രഹത്താൽ സനന്ദനനു പത്മപാദർ എന്നു പേരുണ്ടായിവന്നു.

ആത്മവിദ്യയ്ക്ക് ഉപദേഷ്ടാവായി വിളങ്ങുന്ന കൃതാത്മാവായ ശങ്കരനെ തത്വജ്ഞന്മാരാൽ അലംകൃതമായ സദസ്സിൽവെച്ച്, ഗർവ്വിഷ്ഠന്മാരും, സംരബ്ധന്മാരുമായ പാശുപതമതസ്ഥന്മാർ ഒട്ടും വിവേകംകൂടാതെ ഒരിക്കൽ ഏററവും ആക്ഷേപിച്ചു. അപ്പോൾ ആ മതത്തെത്തന്നെ ശങ്കരാചാര്യൻ തകൎത്തുകളഞ്ഞു.

"പശുപതിരൂപനായ ഈശ്വരനെ ധ്യാനിക്കുകയെന്നതാണല്ലോ നിങ്ങളുടെ മതം. ധ്യാനത്താൽ മോക്ഷം നേടാമെന്നു നിങ്ങൾ പറയുന്നു. ഏകതത്വത്തിൽ പൎയ്യവസാനിക്കുന്ന ഈശ്വരസായൂജ്യമാണ് മോക്ഷം. അതു മനസ്സിന്നു ഭേദബുദ്ധിയുള്ള കാലംവരെക്കും ഭവിക്കുന്നതല്ലാ. തന്നിൽനിന്നു വേറെയായിട്ട് നിങ്ങൾ പശുപതിയെ സങ്കല്പിക്കുന്ന കാലത്തോളം നിങ്ങളിൽ ഭേദബുദ്ധിയുണ്ടെന്നു നിശ്ചയമാണ്. ധ്യാനത്തിൽ ഒരുവന്നു മുക്തനാവാമെങ്കിൽ, അവന്ന് അതു പിന്നീടു നഷ്ടമാകുന്നതെങ്ങിനെ? നിത്യമാണ് മോക്ഷം. മുക്തനായവന്ന് ഒരിക്കലും സംസാരബാധയില്ല. ധ്യാനത്താൽ നേടുന്നുവെന്നു പറയുന്ന മുക്തിയാവട്ടെ, ചിലപ്പോൾ ഉള്ളതെന്നും ചിലപ്പോൾ ഇല്ലാത്തതെന്നുമായിട്ടാണു കാണുന്നതു്. അങ്ങിനെ നിത്യമല്ലാത്തതു് മുക്തിയല്ല. അതു വെറും ഭാവമാണ്. ഭാവമെല്ലാം അനിത്യമാണെന്നുള്ളതു സൎവ്വസമ്മതമാണല്ലോ. പിന്നെ, നിങ്ങൾ പറയുന്നതു്, ഈ മുക്തിയുടെ കാലത്തു് ഈശ്വരന്റെ ഗുണങ്ങളെല്ലാം പശുകല്പിതരായ മനുഷ്യരിൽ സംക്രമിക്കുന്നുവെന്നാണ്. തീരെ അബദ്ധമാണ് ഈ വാദം. അവയവഹീനങ്ങളാണ് ഗുണങ്ങൾ. അവ ഒന്നിൽനിന്നു മറെറാന്നിലേക്കു സംക്രമിക്കുന്നവയല്ല. ഓരോന്നിലുമുള്ള ഗുണം അതതിൽത്തന്നെ അടങ്ങിനില്ക്കയേയുള്ളു. പശ്വസംബന്ധം വാദ്യ

വിലെന്നപോലെ ഈശ്വരഗുണം ജീവനിൽ സംക്രമിക്കുമെന്നു ശങ്കിക്കുന്നതു തെററാണ്. ഗന്ധസമവാഹിയായ വായുവിൽ ഗന്ധം കലൎന്ന് ഗന്ധബുദ്ധിയുണ്ടാക്കുകയാണ്. അതുപോലെ, ഈശ്വരൻെറ ഗുണങ്ങളിൽ ചിലത് മുക്തന്മാരെ ആശ്രയിക്കുകയാണെന്നോ പറയുന്നതു? നിൎവ്വാണംപ്രാപിച്ച പശുക്കളെ മഹാദേവൻെറ സദ്ഗുണങ്ങളും ചെന്ന് ആശ്രയിക്കുകയെന്നോ? എന്നാൽ, ഈ വാദത്തിൽ ഭേദബുദ്ധിയും ഈശ്വരന് അപകർഷവുമാണു മുഴച്ചുനില്ക്കുന്നതു. അപൂൎണ്ണതാദി ദോഷങ്ങളുള്ള ഈശ്വരൻ ആരാധ്യനോ, ഭേദബുദ്ധിയുള്ള മനുഷ്യൻ മുക്തനോ അല്ലാ. അതുകൊണ്ടു നിങ്ങളുടെ മതം ആധാരഹീനമാണ്.

ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ഇങ്ങിനെ വാദിച്ചുതുടങ്ങിയപ്പോൾ, പണ്ഡിതമ്മന്യന്മാരായ ആ താന്ത്രികന്മാരൊക്കെയും തല താഴ്ത്തി. ഗരുഡൻ ഉഗ്രരോട്ടുകൂടി പക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഫണങ്ങളിൽ താഡിക്കുകയാൽ, ചീറിക്കൊണ്ടു നിന്ന സൎപ്പങ്ങളിൽനിന്നു വിഷവീൎയ്യമെല്ലാം അകന്നതുപോലെ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ കഠിനവാദങ്ങൾ സാമൎത്ഥ്യത്തോടെ ചൊരിയുകയാൽ ആ പാശുപാതന്മാരുടെ ഗൎവ്വമൊക്കെയും അടങ്ങി. ആചാൎയ്യനാവട്ടെ, വേദാന്തകാന്താരസഞ്ചാരിയായി, വാദിഗജങ്ങൾക്കു ഭയങ്കരനായി, സൂക്തിനഖാഗ്രശോഭനായി പഞ്ചാസ്യനെപ്പോലെ ധീരതയോടെ ശോഭിച്ചു.

ഇത്രയും ചെറുപ്പത്തിൽ ഈ സന്യാസിക്ക് ഇത്രയും അമാനുഷമായ മഹിമയുണ്ടായതു കണ്ടു കാശിനിവാസികൾക്ക് ആശ്ചൎയ്യമുണ്ടായി. അങ്ങിനെ ആചാൎയ്യൻെറ കീൎത്തി രാജ്യമെങ്ങും വ്യാപിച്ചു.

ശാസ്ത്രങ്ങളെയെല്ലാം ശങ്കരാചാൎയ്യൻ സുഗമമായ ഭാഷയിൽ വ്യാഖ്യാനിച്ചു. ഭാസ്കരൻ, ഗുപ്തമിത്രൻ മുതലായ അന്നത്തെ മഹാപണ്ഡിതന്മാർ സാരജ്ഞതൈകലിയായ ആചാൎയ്യനെക്കൊണ്ടു് തലപൊക്കാതെയായി. കുദൃഷ്ടികൾക്കുള്ള കുമതമെന്നാപരിൽ താണുകിടന്നിരുന്നതും, വിശുദ്ധാശയന്മാൎക്കു് ആമോദം വളൎത്തുവാൻ വേദവ്യാസൻ ഉദ്ധരിച്ചതുമായ വൃദ്ധഗോവിനെ വേദാന്തദേശികനായ ശങ്കരൻ ഭാഷ്യസൂക്താമൃതത്താൽ പങ്കവിനിൎമ്മുക്തമാക്കി. കണാദൻ, സാംഖ്യൻ, ബൌദ്ധൻ, ഭട്ടപാദൻ എന്നിവർ ഖിന്നനാക്കി വിട്ട പുരുഷനെ ആ മംഗലാത്മാവു പരശുദ്ധനാക്കിയത്രി. പീയൂഷപ്രവാഹത്തെ വെല്ലുന്ന സൽകൃതികളെക്കൊണ്ടു മററു കൃതികളെയെല്ലാം അദ്ദേഹം താഴ്ത്തി. അദ്ദേഹം വിരചിച്ചു തുടങ്ങിയ പദ്യങ്ങൾ സൎവ്വജനത്തിന്നും ആഹ്ലാദകമായി.

ഇങ്ങിനെയെല്ലാമിരുന്നിട്ടും, ശങ്കരാചാൎയ്യന്റെ നിൎദ്ദോഷമായ ഭാഷ്യത്തിൽ അസൂയകൊണ്ടു തെററു കാണ്മവാൻ ചിലരുണ്ടായി. ഗൌതമപക്ഷീയരായ ഭേദവാദികളാണവർ. അനുമാനപ്രമാണത്തെയാണു ജ്ഞാനസാധനമായി അവർ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അവർ ഭാവിയെക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കുവാൻ ക്ഷമയില്ലാതെ, അഗ്നിയെ കണ്ടു് അതിലേക്കു ചാടുന്ന ശലഭങ്ങളെപ്പോലെ ആചാൎയ്യനോടു വാദിക്കുവാൻ ചെന്നു. വെട്ടിമുറിച്ചാലും, തീയിലിട്ടു ചുട്ടാലും, ഉരക്കോടെ ഉരച്ചാലും സ്വൎണ്ണത്തിന്റെ ശോഭയ്ക്കു വൃദ്ധിയല്ലാതെ ക്ഷയമുണ്ടാകുമോ? വാദികൾ വന്നു മദിച്ചപ്പോൾ ശാങ്കരഭാഷ്യം പൂൎവ്വാധികം ശോഭായമാനമായി.

ആചാൎയ്യക്ഷീരാബ്ധിയിൽനിന്നു ഭാഷ്യസുധാകരൻ ഉദിച്ചു കുമതാന്ധകാരങ്ങളെ അകററി, ബുധന്മാൎക്കു്

അമൃതം നൽകി, മുമുക്ഷുമനശ്ചകോരങ്ങളെ ഏററവും സുഖിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു വിളങ്ങി. വേദവാക്യസാഗരത്തെ മഥനംചെയ്തതിൽനിന്നു് ഉൽഭൂതവും, ബുധവൃന്ദങ്ങളാൽ സംസേവിതവുമായ ആ ഭാഷ്യാമൃതം ജനങ്ങൾക്കു് അജരത്വവും അമരത്വവും കൊടുക്കമാറായി. സാധുചിത്താംബുജങ്ങളെ വികസിപ്പിച്ചും, അജ്ഞാനാന്ധകാരത്തെ നശിപ്പിച്ചും, പ്രത്യർത്ഥിപേചകങ്ങൾക്കു ശോകം വളർത്തിയും ആ ആചാര്യഭാഷ്യഭാസ്വാൻ ഉജ്ജ്വലിച്ചു. ആമ്നായാർണ്ണവത്തെ ന്യായമന്ദരംകൊണ്ടു മഥിച്ചപ്പോൾ അതിൽനിന്നുണ്ടായ ഭാഷ്യാമൃതം ശ്രവണമാത്രേണ ബുധന്മാർക്കു് അമൃതത്വം നൽകി.

വിഷ്ണുവിൻെറ പാദപങ്കജത്തിൽനിന്നാണല്ലോ ഭാഗീരഥിയുണ്ടായതു്. ശാങ്കരഭാഷ്യമാവട്ടെ, ശങ്കരൻെറ മുഖാരവിന്ദത്തിൽനിന്നാണു സംജാതമായതു്. ജനങ്ങളെ മുക്കുകയാണു ഭാഗീരഥി ചെയ്യുന്നതു്. ശാങ്കരഭാഷ്യം ജനങ്ങളെ എപ്പോഴും കരയേററുന്നു.

സൂത്രങ്ങളിൽ ന്യായരത്നങ്ങളെ പരാശരനന്ദനൻ കോർത്തുകാണിച്ചു. അതു് പണ്ഡിതന്മാർ അർത്ഥലാഭമില്ലായ്കയാൽ അന്നു കൈക്കൊണ്ടില്ല. ഇന്നു് അവർ അതിനെക്കൊണ്ടു് അർത്ഥലാഭത്താൽ മണ്ഡിതന്മാരായ്ത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ ശങ്കരാചാര്യനാൽ വ്യാസൻ കൃതാർത്ഥനായി. സൂരീന്ദ്രന്മാരുടെ തപഃഫലമായുണ്ടായ ശ്രുതിവിലാസിനി തൻെറ കുന്തളബന്ധത്തിൽ തെളിവോടെ ചാർത്തുന്ന അഴകേറിയ മുല്ലമാലയാണു് ശാങ്കരഭാഷ്യം. വാഗ്ദേവിയുടെ ചിരഭോഗ്യഭാഗ്യത്തിൻെറ ഭാണ്ഡാഗാരമാണതു്. വ്യാസസൂത്രത്തിൻെറ പുണ്യോദയമായി പ്ര

ശോഭിക്കുന്ന ആ ഭാഷ്യരസായനം, മേലിൽ ഭൂമിയിൽ ജനിക്കേണമെന്നില്ലാത്ത ധന്യാത്മാവ് ഉള്ളിലാക്കാതിരിക്കയില്ല.

അഞ്ചാം അധ്യായം.

സുരുചിരമായ സുരതരംഗിണീതീരത്തിൽ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ഒരു നാൾ ഭാഷ്യാൎത്ഥം ശിഷ്യന്മാരെ പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. അപ്പോൾ, വൃദ്ധവൃദ്ധനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ വടികുത്തിക്കൊണ്ടു പതുക്കെപ്പതുക്കെ നടന്നുവരുന്നതുകണ്ടു. വയോധികത്വനിമിത്തം അംഗങ്ങളെല്ലാം അവശങ്ങളാകകയാൽ അടിതെററി വീണേക്കുമോ എന്നു ശങ്കയുണ്ടാകുമാറ് അത്രയ്ക്കു വിറച്ചുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹത്തിൻെറ വരവ്. ശിഷ്യസമേതം ആചാൎയ്യൻ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നിടത്തു വന്ന് അവരെയെല്ലാം ഒന്നു നോക്കിയതിൽപ്പിന്നെ—"നിങ്ങളെ എനിക്ക് ഇതിനുമുമ്പു പരിചയമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല; നിങ്ങൾ എന്താണു വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്?" എന്ന് ഇടറിയസ്വരത്തിൽ അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. ഇതിനു ശിഷ്യരാണു മറുപടി പറഞ്ഞത്:—

"ഭൂമിയിൽ അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തെ സ്ഥാപിച്ച മഹാപ്രജ്ഞനായ ആ സന്ന്യാസീന്ദ്രനാണിദ്ദേഹം. ഉപനിഷത്തുകൾക്കൊക്കെയും ഇദ്ദേഹം ഭാഷ്യമുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോൾ ഇദ്ദേഹം നിൎമ്മിച്ചിരിക്കുന്ന ശാരീരികസൂത്രഭാഷ്യം ഞങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുകയാണ്."

ഇതുകേട്ട് ആ വൃദ്ധൻ ഒന്നു പുഞ്ചിരിച്ചതിൽപ്പിന്നെ ആചാൎയ്യനെ നോക്കി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:—

"താങ്കൾ ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിന്നു ഭാഷ്യമുണ്ടാക്കിയെന്ന് ഇവർ പറയുന്നുവല്ലോ. അതു് ഉള്ളതാണോ? താങ്കൾ അതു ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ വലിയ അത്ഭുതംതന്നെ. വേദവ്യാസൻ ഉണ്ടാക്കിയ ആ സൂത്രത്തിൻെറ അർത്ഥം താങ്കൾ ശരിയായി ധരിച്ചിരിക്കുമോ എന്ന് എനിക്കു വളരെ സംശയമുണ്ട്. അതിൽ ഏതെങ്കിലുമൊന്ന് അർത്ഥത്തോടു കൂടി എന്നെ കേൾപ്പിക്കാമോ? താങ്കൾക്കു് എത്രത്തോളം ജ്ഞാനമുണ്ടെന്നു ഞാനൊന്നു നോക്കട്ടെ."

ആചാൎയ്യൻ—സൂത്രാർത്ഥം ശരിയായി ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ള ഗുരുവൎയ്യന്മാരെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. സൂത്രാർത്ഥമെല്ലാം ധരിച്ചവനാണെന്ന ഗൎവ്വം എനിക്കു ലേശംപോലുമില്ല. താങ്കൾക്കു കേൾക്കേണമെങ്കിൽ, എനിക്കറിയുന്നതുപോലെ ഞാൻ പറയാമെന്നേയുള്ളു.

വൃദ്ധൻ—"തദന്തരപ്രതിപത്തൌ രംഹതി സംപരിഷ്വക്തഃ പ്രശ്നനിരൂപണാഭ്യാം" എന്ന സൂത്രത്തിൻെറ അർത്ഥമെന്താണ്, പറയൂ?

ആചാൎയ്യൻ—കരണങ്ങളെല്ലാം തളൎന്ന് മരണം ഭവിക്കുന്നതായ കാലത്തു് സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങളാൽ പരിഷ്വക്തനായി ജീവൻ മറെറാരു ശരീരത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ ചെല്ലുന്നുവെന്നാണ് ഈ സൂത്രത്തിന്നു് താണ്ഡിശ്രുതിയിൽ ഗൌതമജൈമിനീസംവാദത്തിൽ അർത്ഥം വിവരിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

വൃദ്ധൻ—ഈ അർത്ഥം ശരിയല്ല. താങ്കൾക്കു യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ എന്ന് ഇതിൽനിന്നു തെളിഞ്ഞു.

അപ്പോൾ ആചാൎയ്യൻ ആ വൃദ്ധനോടു വാദത്തിന്നിറങ്ങി. വൃദ്ധൻ വിസ്മയാവഹമായ പാണ്ഡിത്യത്തോടെ പ്രതിവാദവും തുടങ്ങി. ആ ദിവസംകൊണ്ടു് അതു് അവസാനിച്ചില്ല. ഇരുവരുടേയും വാദം പിന്നേയും പിന്നേ

യും മുക്കുന്നേതേയുള്ളു. വൃദ്ധൻ മുന്നോട്ടുമുന്നോട്ട് അടിച്ചു കേറുന്നു. ആചാൎയ്യൻ തടുത്തുതടുത്ത് ഉറച്ചുനില്ക്കുന്നു. അങ്ങിനെ ആ വാദം അതിഘോരമായി. എട്ടുനാൾ മുഴുവൻ ഇടവിടാതെ പൊരുതിട്ടും ഇരുവൎക്കുമുണ്ടായില്ലാ അല്പംപോലും ചാഞ്ചല്യം.

ഇത്രയുമായപ്പോൾ സനന്ദനൻ അവൎക്കിടയിൽ പ്രവേശിച്ച് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“ഗുരുദേവാ, ഈ ബ്രാഹ്മണൻ സാക്ഷാൽ വേദവ്യാസമഹൎഷിയാണ്. വിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരമായ വ്യാസനും ശിവന്റെ അവതാരമായ അങ്ങും തമ്മിൽ ഇങ്ങിനെ വിവാദം തുടങ്ങിയാൽ ഈയുള്ളവർ എന്തു ചെയ്യും!”

ഇതു കേട്ട ഉടനെ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ കൃതാഞ്ജലിയായി ആ ബ്രാഹ്മണനെ സ്തുതിച്ചു:—

“തടിൽപ്രഭയ്ക്കു ഇടിവുചേൎക്കുന്ന ജടാമകുടത്തെ ധരിച്ചവനും, നേത്രാഭിരാമമായ മഴക്കാറുപോലെ കാന്തി കലൎന്നവനും, ധവളമയമായ യജ്ഞോപവീതവും ശ്രേഷ്ഠമായ കൃഷ്ണാജിനവും ചാൎത്തിയവനും, കലിദോഷമെല്ലാം അകലെ കളയുന്നവനുമായ വ്യാസഭഗവാൻതന്നെയാണ് അങ്ങ്. ഞാൻ ഉണ്ടാക്കിയ സൂത്രഭാഷ്യം ഗുരുകൃപാനിധിയായ അങ്ങെയ്ക്കു നിൎദ്ദോഷമാണെന്നു തോന്നുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, എന്റെ അപരാധങ്ങളെയെല്ലാം ക്ഷമിച്ച് അങ്ങയെ ഞാൻ നേരെ കാണുമാറാകണം.”

ഈ പ്രാൎത്ഥന കേട്ട തൽക്ഷണംതന്നെ ആ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണരൂപംവിട്ടു വ്യാസൻ പ്രത്യക്ഷമായി. സുവൎണ്ണവല്ലികൾപോലെ സുന്ദരമായ ജടാകലാപത്തോടും, അഭീഷ്ടാൎത്ഥത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന ചിന്മുദ്രയോടും, ഹസ്തപത്മത്തിൽ സുശോഭനമായ കരകത്തോടും, ഇരുപത്തേഴ വെ

ജടാമുടികളോടുകൂടിയ അക്ഷസ്രക്കോടുംകൂടി, വാരിദകാന്തിയോടുകൂടിയ ശരീരത്തിൽ ഭസ്മലേപനം ചെയ്ത്, രുദ്രാക്ഷമാല ചാർത്തി, സത്യബോധമെന്ന സൃണിയാൽ അഹംകാരമെന്ന ഗജേന്ദ്രനെ വശീകരിച്ചവനും ശാസ്ത്രമെന്ന കുററിയിൽ സൂത്രമെന്ന കയറുകൊണ്ടു ശ്രുതികളെന്ന പശുക്കളെ നിബന്ധിച്ചു നിർത്തിയവനും, അപാംഗവീക്ഷണത്തിൽനിന്നുള്ള സുധാവർഷത്താൽ സർവ്വജനത്തിന്നും സുഖം നൽകുന്നവനുമായ ആ മഹർഷിസത്തമനെ ശിഷ്യസമേതം ശങ്കരൻ കണ്ടു. യഥാക്രമം ആചാരോപചാരങ്ങളെല്ലാം കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ ആസനസ്ഥനായ വേദവ്യാസന്റെ മുമ്പിൽ വണങ്ങിയൊതുങ്ങിനിന്നുകൊണ്ട് ആചാര്യൻ ഉണർത്തിച്ചതാവിത്:—

"അങ്ങേയ്ക്കു സ്വാഗതം. പരോപകാരിയായ അങ്ങയെ കാണുകയാൽ ഞാൻ കൃതാർത്ഥനായി. ശ്രുതിയിലുള്ള അർത്ഥങ്ങളെ ഉള്ളടക്കിക്കൊണ്ടു പുരാണങ്ങളുണ്ടാക്കുകയെന്ന സുദുഷ്കരകർമ്മം ചെയ്ത മഹാത്മാവാണ് അങ്ങ്. അത്തരത്തിൽ സുസംഗതാർത്ഥമായ പദ്യചയം പോലും രചിക്കുവാൻ ഭൂമിയിൽ ഒരാളുമില്ലെന്നാണു സ്ഥിതി. മന്ദമതികൾക്കു കൂടിയും അറിവുണ്ടാകുവാൻ തക്കവണ്ണം ശ്രുതികളെ അങ്ങ് വിഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നു. കാലത്രയത്തെയും ശരിയായി അറിയുന്ന മഹാപ്രാജ്ഞനാണ് അങ്ങ്. ലോകത്തിൽ വളർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അജ്ഞാനത്തെയെല്ലാം നശിപ്പിക്കുവാനാണ് അങ്ങ് മഹാഭാരതം ചമച്ചത്. ശ്രുതിയിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്ന പുരാതനനും സച്ചിദാനന്ദഘനനുമായ പരമാത്മാവ് അങ്ങുതന്നെയാണ്."

വ്യാസൻ—ഞങ്ങൾ എത്തിയിരിക്കുന്ന ആ ഉന്നതസ്ഥാനത്തെ ഇതിനുമുമ്പുതന്നെ നീയും പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു.

അഖണ്ഡമായ പാണ്ഡിത്യം നിനക്കുള്ളതു് ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ശുകനും നീയും എനിക്കു് ഒരുപോലെ പ്രീതികരന്മാരാണു്. ഞാൻ നിന്നോടു വിവാദത്തിനാണു വന്നിരിക്കുന്നതെന്നു നീയോ ശിഷ്യന്മാരോ പരിഭ്രമിക്കരുതു്. നീ ഭാഷ്യം ചമച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു മഹാദേവസദസ്സിൽവെച്ചു സിദ്ധന്മാരിൽനിന്നു കേട്ടതോടുകൂടി ഞാൻ ഏററവും സന്തുഷ്ടനായി. അതുകൊണ്ടു നിന്നെ ഒന്നു കാണേണമെന്നു് ആഗ്രഹിച്ചിട്ടാണു ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നതു്.

ശങ്കരൻ—അങ്ങയുടെ ശിഷ്യന്മാരും മഹാനുഭാവന്മാരുമായ സുമന്തുപ്രമുഖന്മാർ അങ്ങയുടെ ശിഷ്യന്മാരായിരിക്കെ, ഉണ്ണനെതാക്കാൾ നിസ്സാരമായ ഈയുള്ളവനിൽ അങ്ങേക്കു കാരുണ്യമുണ്ടായതു് എന്റെ ഭാഗ്യം തന്നെ. അങ്ങയുടെ സൂത്രപ്രഭാകരന്നു് എന്റെ ഭാഷ്യദീപത്താൽ ആത്തികമുണ്ടാക്കിയതിൽ ഞാൻ ഒട്ടും ലജ്ജിക്കുന്നില്ല. വലിയ സാഹസമാണു ഞാൻ ചെയ്തതു് എന്നു് എനിക്കറിയാം. എങ്കിലും, അങ്ങു് ഇതെല്ലാം പരിശോധിച്ചു തെററുകൾ തിരുത്തി എന്നെ ദയാപൂർവ്വം അനുഗ്രഹിച്ചാലും!

വ്യാസൻ—അനഘനായ നീ ഭാഷ്യമുണ്ടാക്കിയതു് ഒട്ടും സാഹസകർമ്മമല്ല. ഈ ഭാഷ്യത്തെ പരിശോധിച്ചു തെററുകൾ തിരുത്തേണമെന്നു നീ എന്നോടു പറഞ്ഞതിൽ നിന്റെ വിനയം അതിർകടന്നുപോയി! മഹാത്മാവായ ഗോവിന്ദയതിയുടെ ശിഷ്യനാണു നീ. അങ്ങിനെയിരിക്കെ നിന്റെ വാക്കു് അബദ്ധമാകുന്നതെങ്ങിനെ? നിഖിലാർത്ഥങ്ങളേയും ഗ്രഹിക്കുവാൻ തക്ക പാണ്ഡിത്യം മഹാപുരുഷനായ നിനക്കു

ണ്ടു്. അന്ധകാരത്തെ ഭാസ്കരനെന്നപോലെ നീ അമാനുഷപ്രഭാവത്താൽ വിഷയത്തെ നീക്കിയിരിക്കുന്നു. അനേകാൎത്ഥങ്ങളെ വഹിച്ചിരിക്കുന്ന നിഗൂഢഭാവങ്ങളോടുകൂടിയ സൂത്രങ്ങളെ നിനക്കല്ലാതെ മററാൎക്കും വിവരിക്കുവാൻ കഴികയില്ലാ. എന്റെ സൂത്രങ്ങൾ അതികഠിനങ്ങളാകയാൽ ജനങ്ങൾക്കു ശരിയായ അൎത്ഥം മനസ്സിലാവാതെയാണിരിക്കുന്നതു്. ആ സൂത്രങ്ങളെ നിൎമ്മിക്കുന്നതിനെന്നപോലെ അവയെ ഇപ്രകാരം വിവരിക്കുന്നതിന്നും വളരെ പ്രയാസമുണ്ടു്. ഞാൻ കരുതിയ ഭാവമെല്ലാം ശരിയായി ധരിച്ചു് ഇതുപോലെയൊരു ഭാഷ്യത്തെ വിവരിക്കുവാൻ മഹാന്മാരായ വൈശ്യൎമ്മം സമൃദ്ധമായുള്ളവനുപോലും കഴിയുന്നതല്ലാ. വാസ്തവത്തിൽ,നീ പരാശിവാംശംതന്നെയാണു്. അതല്ലെങ്കിൽ, ശ്രുതിശിരോമാൎഗ്ഗത്തെ ഇപ്രകാരം സമുദ്ധരിക്കുന്നതിന്നു നീ ആളാകുന്നതല്ലാ. നീ സൎവ്വകലകളേയും ധരിക്കുന്നു. നിന്റെ മനസ്സിൽ ഒട്ടും ക്രോധമില്ലാ. എല്ലാംകൊണ്ടും നീ വിചിത്രശങ്കരൻതന്നെ. എന്റെ സൂത്രങ്ങൾക്കു് ഇതിനുമുമ്പ പലേ വിദ്വാന്മാരുംവ്യാഖ്യാനം ഉണ്ടാക്കീട്ടുണ്ടു്. നിന്നെ പിന്തുടൎന്നു് ഇതു് ഇനിയും പലരും വ്യാഖ്യാനിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ സൎവ്വജ്ഞനായ നിന്നെപ്പോലെ എന്റെ നിഗൂഢഹൃദയത്തെ ധരിക്കുന്നതിന്നു മററാരും ശക്തരാകുന്നതല്ലാ. ഇനി നീ ചെയ്യേണ്ടതു് ഉപനിഷത്തുകൾക്കു വ്യാഖ്യാനമുണ്ടാക്കുകയാണു്. ദ്വൈവാദികളായി ഭൂമിയിലുള്ള വിദ്വാന്മാരെയെല്ലാം ജയിച്ചു്, വിഷയാദി അനുബന്ധങ്ങളോടുകൂടി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിൎമ്മിച്ചു് നീ ശോഭിക്കട്ടെ.

ശങ്കരൻ—ഞാൻ ഭാഷ്യമുണ്ടാക്കുകയും അതു പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തുകഴിഞ്ഞു. ദ്വൈതങ്ങളെയെല്ലാം ഞാൻ

അടിച്ചമത്തി. ഇനി എനിക്കു് കരണീയമായി ഒന്നുമില്ല. അങ്ങു് മുഹൂർത്തമാത്രം മണികർണ്ണികയിൽ നിന്നാലും. എന്റെ ശരീരത്തെ ഞാൻ അങ്ങയുടെ മുമ്പിൽവെച്ചു പരിത്യജിച്ചേക്കാം. ഇതു് ഞാൻ വളരെ നാളായി ആശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതാണു്.

വ്യാസൻ—നിനക്കു മരിക്കുവാൻ കാലമായിട്ടില്ല. വിക്രമികളായ ചില വിദ്വാന്മാർ ഭൂമിയിലുണ്ടു്. അവരെയാരെയും നീ ജയിച്ചിട്ടില്ല. അവരെക്കൂടിയും വെല്ലുന്നതുവരെക്കും നീ ജീവിതം ധരിക്കണം. അങ്ങിനെ ചെയ്യില്ലെങ്കിൽ, മോക്ഷേച്ഛയെന്നതു് അമ്മയില്ലാത്ത കുട്ടിയെപ്പോലെയായേക്കും. ധവളയശോവർദ്ധനനായ നിന്റെ നിഷ്കളങ്കമായ പ്രബന്ധസഞ്ചയത്തെ നിരീക്ഷിച്ചു് പരമമായ സന്തോഷം എനിക്കുണ്ടായിരിക്കയാൽ, നിനക്കു വരം തരുന്നതിന്നു് ഉത്സാഹം തോന്നുന്നുണ്ടു്. വിധിയിൽനിന്നു് നിനക്കു കിട്ടിയ ആയുഷ്കാലത്തെ സ്വന്തം കർമ്മപ്രഭാവത്താൽ നീ ഒരിരട്ടിയായി വർദ്ധിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിന്റേയും ഇരട്ടിയായ വയസ്സു് ഈശ്വരപ്രസാദത്താൽ നിനക്കുണ്ടാവട്ടേ. സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ വിലീനരാകുന്നതുവരെക്കും നിന്റെ ഈ ഭാഷ്യം നിലനില്ക്കട്ടേ. അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തിൽ ദോഷംകാണുന്ന എതിരാളികളെയെല്ലാം എതിരിട്ടു ജയിച്ചു് അവർക്കു നീ പരമാർത്ഥജ്ഞാനം നൽകുമാറാവട്ടേ.

ശങ്കരൻ—എന്റെ ഈ ഭാഷ്യത്തിന്നു് യാതൊരു ഗുണവുമില്ലെന്നു് ഞാൻ അറിയുന്നുണ്ടു്. അങ്ങയുടെ സൂത്രങ്ങളോടുള്ള സംബന്ധംകൊണ്ടു് ഇതിന്നും പ്രചാരമുണ്ടായേക്കാമെന്നേയുള്ളു.

ഇത്രയും സംവാദം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ, ശങ്കരനെ അനുഗ്രഹിച്ച് വേദവ്യാസൻ തിരോഭവിച്ചു. ആ മഹർഷീന്ദ്രൻ പോയപ്പോൾ ശങ്കരൻ്റെ മനസ്സിന്നു വാട്ടമുണ്ടായി. ആനന്ദപ്രദന്മാരായ മഹാത്മാക്കളെ വേർപെടേണ്ടിവന്നാൽ ആർക്കുമുണ്ടാകുമല്ലോ പരിതാപം. എങ്കിലും മഹാശയനായ ശങ്കരൻ ആ വിയോഗശോകത്തെ ബുദ്ധിഗുണത്താൽ അടക്കി.

അനന്തരം ആചാര്യൻ ദിഗ്വിജയത്തിന്നായി കാശിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. തൻ്റെ ഭാഷ്യത്തിന്നു വാർത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ കുമാരിലഭട്ടനെ ഏല്പിക്കേണമെന്നു് ഉദ്ദേശിച്ചു് അദ്ദേഹം പ്രയാഗത്തിലേക്കു ചെന്നു. അവിടെ കറുത്ത യമുനയും വെളുത്ത ഗംഗയും ഒരുമിച്ചുകൊണ്ടു മനോജ്ഞമായി ഒഴുകുന്നു. ആ പാവനനദിയിൽ ഇറങ്ങി ശങ്കരാചാര്യൻ മജ്ജനം ചെയ്തപ്പോൾ അമ്മയുടെ സ്മരണയുണ്ടായി.

സ്നാനംകഴിഞ്ഞു ഗംഗാതീരത്തിൽ ശിഷ്യസമേതം അദ്ദേഹം വിശ്രമിച്ചു. അപ്പോൾ, ഗുരുദ്വേഷം കൊണ്ടുണ്ടായ പാപത്തെ നീക്കുന്നതിന്നു് തൻ്റെ ശരീരത്തെ കുമാരിലഭട്ടൻ ഉമിത്തീയിൽ ദഹിപ്പിക്കുന്നുവെന്നു ജനങ്ങൾ പറയുന്നതു കേട്ടു. ഉടനെ അദ്ദേഹം തിടുക്കത്തോടെ അങ്ങോട്ടു നടന്നു.

പ്രഭാകരൻ മുതലായ ശിഷ്യന്മാർ ശോകത്തോടെ കണ്ണീർചൊരിഞ്ഞുകൊണ്ടു ചുഴന്നുനില്ക്കവേ, പുകഞ്ഞുനീറുന്ന തീയ്യിൽ ശരീരം വെന്തുകൊണ്ടു കുമാരിലഭട്ടൻ വർത്തിക്കുന്നതു് ആചാര്യൻ കണ്ടു. അവർതമ്മിൽ അതിന്നു് അഭിമുഖമായി കണ്ടറിയുകയില്ലെങ്കിലും പരസ്പരം ധാരാളം കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അഭിവാദ്യവും സല്ക്കാരവുമെല്ലാം

യഥായോഗ്യം നടന്നതിൽപ്പിന്നെ ഭട്ടനും ആചാൎയ്യനും തമ്മിൽ സംവാദം നടന്നു.

ഭട്ടൻ—താങ്കളെപ്പോലെയുള്ള മഹാത്മാക്കളെ ഈ ലോകത്തിൽ അതിദുർല്ലഭമായിട്ടേ കാണുകയുള്ളു. വിശേഷിച്ച്, എന്നെപ്പോലെ ആസന്നമരണന്മാരായവൎക്ക ഭവാദൃശന്മാർ ദുഷ്പ്രാപരാണ്. ഞാൻ ചെയ്ത പൂർവ്വപുണ്യഫലമായിട്ടാണ് എനിക്ക ഭവാനെ ഇപ്പോഠം കാണുവാൻകിട്ടിയതു്. ഭവസാഗരത്തെ തരണംചെയ്യുവാൻ ഭവാദൃശന്മാരോടുള്ള സംഗമത്താൽ സാധിക്കും. താങ്കളെ കാണുവാൻ ഞാൻ വളരെ നാളായി ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടു്. അതു് ഫലിക്കുന്നതിന്നു് ഇപ്പൊഴാണ് എനിക്ക യോഗമുണ്ടായതു്. മനുഷ്യരുടെ അഭിലാഷങ്ങളൊന്നും അവർ വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ ഫലിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. സുഖാസുഖയോഗങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുന്നതൊക്കെയും കാലമാണ്. താങ്കളുടെ ഭാഷ്യത്തിലെ പ്രഥമാധ്യായത്തിന്നു് എണ്ണായിരം വാൎത്തികം ഞാൻ എഴുതീട്ടുണ്ടു്. മരിക്കുന്നതിനായി ഞാൻ ഇങ്ങിനെ ഒരുങ്ങിയില്ലായെങ്കിൽ ആ വാൎത്തികത്തെ പൂൎത്തിയാക്കുമായിരുന്നു. നൈയായികന്മാരുടെ വാദങ്ങളെയെല്ലാം ഖണ്ഡിച്ച് കൎമ്മമാർഗ്ഗത്തെ ഞാൻ ഉറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. വിഷയത്തിൽനിന്നുള്ള സുഖദുഃഖങ്ങളെല്ലാം ഞാൻ അനുഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ, കാലത്തെ അതിലംഘിക്കുന്നതിന്നു ഞാൻ സമൎത്ഥനായില്ലാ. ശ്രുതിക്ക സ്വതഃപ്രമാണമുണ്ടെന്നു് ഉദാഹരിക്കവാൻവേണ്ടി, ശ്രുതിലോകസിദ്ധനായ ഈശ്വരനെ ഞാൻ നിരാകരിച്ചു. വാസ്തവത്തിൽ, ലോകസുഖത്തിന്നു നിദാനമായ ദൈവത്തെ നിഷേധിക്കുന്ന

വനല്ലാ ഞാൻ. തഥാഗതന്മാരുടെ ഉഗ്രബാധകൊണ്ടു ലോകത്തിൽ സല്ക്കൎമ്മങ്ങളും കുറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു കണ്ടു് അവരെയെല്ലാം ജയിച്ചു വൈദികമാൎഗ്ഗത്തെ പരിരക്ഷിക്കുവാൻ ആഗ്രഹിച്ചു ഞാൻ അതിലേക്കിറങ്ങി. വളരെ നാളം വാദിച്ചിട്ടും ആ സൌഗതന്മാരെ പരാജിതരാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ലാ. അവരുടെ സിദ്ധാന്തത്തിലെ രഹസ്യമെല്ലാം മനസ്സിലാക്കിയാൽ ആ മതത്തെ ഖണ്ഡിക്കുവാൻ കഴിയുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, അവരെ ശരണംപ്രാപിച്ചു് അവരുടെ ശാസ്ത്രങ്ങളെല്ലാം ഞാൻ പഠിച്ചു. ഒരുനാൾ ഒരു സൌഗതൻ വൈദികമാൎഗ്ഗത്തെ ദൂഷിക്കുന്നതു കേട്ടപ്പോൾ, എനിക്കു സങ്കടം ദുസ്സഹമാകയാൽ എന്റെ കണ്ണിൽനിന്നു് അശ്രുധാരയുണ്ടായി. അതു മറവുള്ളവർ കണ്ടു് എന്നെ ശങ്കിച്ചുതുടങ്ങി. അതിനുമുമ്പു് എന്നിൽ അവൎക്കു് ഏററവും സ്നേഹമുണ്ടായിരുന്നു. അതൊക്കെ എന്റെ ഈ ഭാവഭേദം കണ്ടതോടുകൂടി അകന്നുപോയി. എന്നെ അവർ ശത്രുവെന്നു നിരാകരിച്ചു. എന്നുമാത്രമല്ലാ, അമൎഷത്തോടെ അവർ എന്നെ പിടിച്ചു മാളികമുകളിൽനിന്നു താഴോട്ടുതള്ളി. ശ്രുതിയാണു പ്രമാണമെന്നതു സത്യമെങ്കിൽ ഞാൻ മരിക്കയില്ലാ എന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു താഴെ ചാടി. "എങ്കിൽ" എന്ന ആ സംശയം എന്നിലുണ്ടാകകൊണ്ടും, തഥാഗതശാസ്ത്രം ഗ്രഹിച്ചതു കാപട്യത്താലാകകൊണ്ടും, ഉയരെനിന്നുണ്ടായ ആ വീഴ്ചയിൽ എന്റെ ഒരു കണ്ണു് ഉടഞ്ഞുപോയി. ഒരക്ഷരമെങ്കിലും ഓതിത്തന്നിട്ടുള്ളവൻ ഗുരുവാണെന്നാണു സുധീന്ദ്രമതം. അങ്ങിനെയിരിക്കെ, ഒരു മഹാശാസ്ത്രം പഠിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ആറം

എന്റെ ഗുരുതന്നെയാണെന്നതിൽ സംശയമില്ലല്ലോ. ഞാൻ ആ സർവ്വജ്ഞനായ ഗുരുവിന്നു ഘോരമായ അപരാധംചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു ശാസ്ത്രമെല്ലാം ഗ്രഹിച്ചതിൽപ്പിന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുലത്തെ നശിപ്പിക്കയാണു് ഞാൻ ആദ്യം ചെയ്തതു്. ഇങ്ങിനെയുണ്ടായ രണ്ടു പാപങ്ങളും നീങ്ങുവാനാണു് എനിക്കു് ഇങ്ങിനെ ഉമിത്തീയിൽ വത്തിക്കേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നതു്. താങ്ങളെ കണ്ടതോടുകൂടി എന്റെ പാപമെല്ലാം അകന്നിരിക്കുന്നു. താങ്കളെ ഇതിന്നുമുമ്പുതന്നെ ഞാൻ കണ്ടിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ നിഷ്കൃതിക്കു് ഒരുങ്ങുകയില്ലായിരുന്നു. ഗുരുദ്രോഹം, ഈശ്വരനിരാസം എന്നീ പാപങ്ങൾ നിമിത്തം എനിക്കു് ഉമിത്തീയിൽ പതിക്കേണ്ടിവരികയാൽ താങ്കളുടെ ഭാഷ്യത്തിന്നു വാത്തികം ചമച്ചു് യശസ്സുനേടുവാൻ എനിക്കു യോഗമില്ലെന്നായി.

ആചാര്യൻ—ശ്രുതിനിന്ദകന്മാരായ സൌഗതന്മാരെ ഹനിക്കുവാൻ ഭൂമിയിൽ അവതരിച്ച സുബ്രഹ്മണ്യനാണു് താങ്കൾ എന്നു ഞാൻ മുമ്പേ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. താങ്കളെ യാതൊരു പാപവും ബാധിക്കുന്നതല്ലാ. മററുള്ളവക്കു പാഠമാകുവാൻ മാത്രമാണു താങ്കൾ ഈ വ്രതം അനുഷ്ഠിക്കുന്നതു്. ഞാൻ താങ്കളെ കമണ്ഡലുവിലെ നീരെടുത്തു തളിച്ചു ജീവിപ്പിക്കാം. എന്റെ ഭാഷ്യത്തിന്നു ഭവ്യമായ വാത്തികം ചമയ്ക്കുന്നതുവരെക്കും താങ്കൾ ജീവിച്ചിരുന്നാലും.

ഭട്ടൻ—ലോകവിരുദ്ധമായ കമ്മത്തിന്നു ഞാൻ ഒരിക്കലും ഇണങ്ങിനില്ക്കുന്നതല്ലാ. താങ്കൾ എന്നോടു പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ താങ്കളുടെ മഹത്വത്തിന്നു യോജിച്ചതു

തന്നെ. കുടിലന്മാരിൽപ്പോലും ഗുണം കാണുന്നവരാണു് മഹാത്മാക്കൾ. കുടിലമായ ധനുസ്സിലല്ലേ വീരന്മാർ ഗുണത്തെ ആരോപിക്കുന്നതു്? പഴയ പിണത്തെപ്പോലും കൃപാകടാക്ഷത്താൽ ജീവിപ്പിക്കുന്നതിന്നു താങ്കൾ ശക്തനാണെന്നു് എനിക്കറിയാം. എന്നാൽ, ഞാൻ കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ വേദോക്തമായ വ്രതത്തെ ഇടയ്ക്കുവെച്ചു മുടക്കിയാൽ എന്നെ സജ്ജനങ്ങൾ നിന്ദിക്കും. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ നിശ്ചയമായും വ്രതലംഘനം ചെയ്യുയില്ലാ. താരകത്തെ ഉപദേശിച്ചു് എന്നെ താങ്കൾ കൃതാർത്ഥനാക്കേണമെന്നു മാത്രമേ പ്രാർത്ഥനയുള്ളു. അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തെ ഭൂമിയിലെങ്ങും പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന താങ്കൾ സുധീന്ദ്രനായ മണ്ഡനമിശ്രാചാര്യനെ ആദ്യം ജയിക്കണം. കർമ്മയോഗത്തെ സ്ഥാപിച്ചു് ദിഗന്തവിശ്രാന്തമായ യശസ്സു് നേടിയവനാണു് ആയാൾ. ആയാളെ ജയിച്ചാൽ താങ്കൾ ലോകത്തെയെല്ലാം ജയിച്ചതുപോലെയായി. ആ മതിമാൻ വിശ്വരൂപനെന്നു വിഖ്യാതനാണു്. പ്രവൃത്തിശാസ്ത്രത്തെ ആയാൾ നിഷേധിക്കയും, നിവൃത്തിശാസ്ത്രത്തിൽ രമിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ആയാളെ പാട്ടിലാക്കിയാൽ താങ്കളുടെ അഭിലാഷം നിറവേറും. ദുർവ്വാസസ്സിൻ്റെ ശാപംകൊണ്ടു മാനുഷിയായ്ത്തീർന്ന സരസ്വതിയാണു് ആയാളുടെ ഭാര്യ. അവൾക്കു് ഉഭയവാണിയെന്നും പേരുണ്ടു്. എൻ്റെ മുഖ്യശിഷ്യനാണു് ആയാൾ എന്നു താങ്കൾ അറിയണം. ആയാളുടെ ഭാര്യയുടെ മുമ്പിൽവെച്ചുതന്നെ ആയാളെ തോല്പിച്ചു വശപ്പെടുത്തി, ആയാളെക്കൊണ്ടു താങ്കളുടെ ഭാഷ്യത്തിന്നു വാർത്തികം ഉണ്ടാക്കി-

ക്കണം. ഇത്രമാത്രമേ എനിക്കു പറയുവാനുള്ളു. താങ്കളെ ഞാൻ വിശ്വനായകനായിട്ടാണു കാണുന്നത്. കാരുണ്യമുണ്ടായി മുഹൂർത്തമാത്രം താങ്കൾ എന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കണം. താങ്കളുടെ രൂപത്തെ നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഈ ശരീരത്തെ പരിത്യജിക്കട്ടെ.

ഇത്രയും പറഞ്ഞ്, ശങ്കരാചാര്യർ താരകത്തെ ഉപദേശിക്കുന്നതു കേട്ടുകൊണ്ട് കുമാരിലഭട്ടൻ പരമാത്മജ്ഞനായി മമതയെ വിട്ട് പരമപദത്തെ പ്രാപിച്ചു. അനന്തരം ശങ്കരാചാര്യർ മണ്ഡനമിശ്രനെ കാണുവാൻ മാഹിഷ്മതിയിലേക്കു യാത്രയായി.

ആറാം അദ്ധ്യായം

ബ്രഹ്മാവിന്റെ മുമ്പിൽവെച്ച് സർവ്വജ്ഞകല്പന്മാരായ മുനീന്ദ്രന്മാർ വേദപാഠംചെയ്യുമ്പോൾ ദുർവ്വാസസ്സിന് ഇടയ്ക്കൊപ്പം സ്വരംപിഴച്ചു. അതുകേട്ടു സരസ്വതി ചിരിച്ചു. അപ്പോൾ, ആ മഹാക്രോധനനായ മുനി, "തീക്കട്ടെജ്ജ്വതിരായ കണ്ണുകൊണ്ടൊരു നോട്ടംവിട്ടു സരസ്വതിയെ ശപിച്ചു. "വിനയമില്ലാത്തായ നീ ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യസ്ത്രീയായി ജനിക്കട്ടെ" എന്നാണു ശാപം. ഇതിൽ ഏറ്റവും ഭയാകുലയായ സരസ്വതി കൈകൾ കൂപ്പിക്കൊണ്ടു മാപ്പിന്നപേക്ഷിച്ചു. മറ്റുള്ള മുനികളും കാരുണ്യത്തിന്നായി അർത്ഥിക്കുകകൊണ്ട്, കോപം ശമിച്ച ദുർവ്വാസസ്സ്, "മനുഷ്യനായി ജനിക്കുന്ന ശങ്കരനെ കാണു

മ്പോൾ നിൻെറ മർത്ത്യഭാവം നീങ്ങും" എന്നു സരസ്വതി ക്കു ശാപമോക്ഷം നൽകി.

അനന്തരം, ശോണനദീതീരത്തു വാഴുന്ന വിഷ്ണുമിത്ര നെന്ന വിപ്രൻെറ പുത്രിയായി ഭാരതി ജനിച്ചു. സർവ്വ വേദങ്ങളും അവൾക്കു സഹജമാണെന്നായി. ലോക ത്തിൽ അവൾ അറിയാത്തതായി യാതൊന്നുമില്ലെന്നുമാ യി. വിശ്വരൂപനെന്ന വിപ്രകുമാരൻ സുന്ദരനും ഗുണ വാനുമാണെന്നു കേൾക്കുകയാൽ ആയാളെ കാണണമെ ന്ന് അവൾ ആഗ്രഹിച്ചു. മണ്ഡനനെന്ന് അപരനാമമു ള്ള ആ വിശ്വരൂപൻ ഭാരതിയെക്കുറിച്ചു കേൾക്കുക യാൽ, ആയാൾക്ക് അവളെ കാണണമെന്നും ആഗ്രഹമു ണ്ടായി. ഇങ്ങിനെ അന്യോന്യം ദർശനത്തിന്നായി വാ ഞ്ഛിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവർക്ക് അതു സ്വപ്നത്തിൽ സാധിച്ചു.

"ഇന്നങ്ങിരുവമ്മിലോരോന്നുരയ്യൂം പിന്നെപ്പെട്ടെ-
ന്നുണർന്നീടുമ്പോൾ കാണാഞ്ഞുററവും വിഷാദിക്കും;
വിരഹാഗ്നിയാലുള്ള മുതകിക്കൊണ്ടീവണ്ണം
മരുവുന്നവർക്കഹോ, ശരിയായ് മുന്നെപ്പോലെ
ഊണില്ല, നിദ്രയില്ല, കളിയില്ലൊട്ടും, കാണെ-
ക്കാണെ വല്ലാതെ ദേഹം തുടങ്ങീ ചടയ്ക്കുവാൻ."

വിശ്വരൂപൻെറ പിതാവു് ഹിമമിത്രനാണ്. ഒരു നാൾ ഹിമമിത്രൻ മകനെ അരികെ വിളിച്ച് അവൻെറ ഈ ദീനഭാവത്തിന് കാരണമെന്താണെന്ന് സാന്ത്വനപൂ ർവ്വം ചോദിച്ചു.

"ഉണ്ണീ, നിൻെറ ദേഹം ഇങ്ങിനെ മെലിയുന്നതി ന്നും മനസ്സിൽ ഉത്സാഹമില്ലാതാകുന്നതിന്നും എന്താണു

കാരണം? നിന്റെ ശരീരത്തിൽ രോഗമൊന്നും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. നിന്റെ ഈ ആധിക്കു യാതൊരു കാരണവും ഞാൻ അന്വേഷിച്ചേടത്തോളം അറിയുന്നതുമില്ല. ഇഷ്ടനാശത്തിലും, അനിഷ്ടയോഗത്തിലുമാണു ദുഃഖമുണ്ടാകാറുള്ളതു്. അതു രണ്ടും നിനക്കു് ഇപ്പോൾ ഇല്ല. എന്നാൽ, കാരണമില്ലാതെ കാര്യമുണ്ടാകുന്നതല്ലല്ലോ. വിവാഹത്തിനു നിനക്കു കാലമാകുന്നതേയുള്ളു. അവമാനമൊന്നും നിന്നെ ബാധിച്ചിട്ടില്ല. നീ ഒട്ടും നിസ്വനല്ല. ദുഷ്കരമായ കുടുംബസംരക്ഷണം ഞാനാണു നടത്തുന്നതു്. ഇങ്ങിനെയിരിക്കെ, ബാലനായ നിനക്കു് ഈ ലോകത്തിൽ ദുഃഖത്തിനു വേറെയെന്താണു ഹേതു? ദുഃഖജനകമായ മൂഢഭാവങ്ങളൊന്നും ഇല്ലാത്തവനാണു നീ. ഏതൊരു വിദ്വാനാലും പരാജിതനാകാത്ത അത്രയും ശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യം നിനക്കുണ്ടു്. കർത്തവ്യകർമ്മങ്ങളെല്ലാം നീ ശരിയായി അനുഷ്ഠിക്കുന്നു. നിഷിദ്ധകർമ്മങ്ങളെ സ്വപ്നത്തിൽപ്പോലും നീ ചെയ്യുന്നവനല്ല. അതുകൊണ്ടു്, നരകഭയത്തിന്നും നിനക്കു് അവകാശമില്ല. പിന്നെ എന്തുകൊണ്ടാണു നിന്റെ മുഖം ഇങ്ങിനെ എപ്പോഴും വാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്?"

അച്ഛൻ നിർബന്ധിച്ചു ചോദിക്കകൊണ്ടും, സത്യം തുറന്നു പറയാതിരുന്നാൽ കാര്യമാവില്ലയെന്നു കാണുകകൊണ്ടും മണ്ഡനൻ ലജ്ജയെ അടക്കിക്കൊണ്ടു് ഇങ്ങിനെ അറിയിച്ചു:—

"എന്റെ വിഷാദത്തിനുള്ള കാരണം അച്ഛനെ അറിയിക്കുവാൻ എനിക്കു മടിയുണ്ടെങ്കിലും, അച്ഛൻ നിർബന്ധിക്കകൊണ്ടു ഞാൻ പറഞ്ഞേക്കാം. ശോണനദീതീരത്തിൽ വാഴുന്ന വിഷ്ണുമിത്രനെന്ന ബ്രാഹ്മണന്നു സർവ്വജ്ഞയായ ഒരു പുത്രിയുണ്ടു്. അവൾ സർവ്വാംഗസുന്ദരി

യായ കന്യകയാണെന്നും ഞാൻ കേട്ടു. അവളെ വിവാഹം ചെയ്യേണമെന്ന് എനിക്കു ആഗ്രഹമുണ്ട്."

മകന്റെ അഭിലാഷം ഇങ്ങിനെ അറിഞ്ഞ ഉടനെ വിഷ്ണുമിത്രനെ കണ്ടു കന്യകയെ ചോദിക്കുന്നതിന്നു ഹിമമിത്രൻ രണ്ടു ബ്രാഹ്മണരെ അയച്ചു.

വിശ്വരൂപനെന്നപോലെ ഭാരതിയും കാമതാപത്താൽ ആർത്തയായിട്ടാണു വർത്തിക്കുന്നതു്. മകളുടെ ഈ ദീനതയ്ക്കു കാരണമെന്താണെന്ന് ഒരുനാൾ അച്ഛൻ നിർബന്ധിച്ചു ചോദിച്ചു.

"വിശ്വവിശ്രുതൻ ഭൂപമന്ദിരസ്ഥിതൻ മഹാൻ
വിശ്വരൂപാഖ്യൻ വിദ്യാസാഗരൻ ഗുണാകരൻ

തൽപാദപത്മപാംസുസ്പൃഹ" എനിക്കു അല്പമൊന്നുമല്ലാ എന്നാണു് അതിന്നു ഭാരതിയുടെ ഉത്തരം.

അച്ഛനും മകളുംകൂടി ഈ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു ഓരോന്നു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണു ഹിമമിത്രന്റെ ദൂതന്മാർ അവിടെ വന്നതു്. അവരെ വിഷ്ണുമിത്രൻ യഥാർഹം സല്ക്കരിച്ചതിൽപ്പിന്നെ ആഗമനോദ്ദേശം എന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. അതിന്നു് അവർ പറഞ്ഞതാവിതു്:—

"വിശ്രുതനായ വിശ്വരൂപന്റെ അച്ഛനാണു ഞങ്ങളെ അയച്ചിരിക്കുന്നതു്. വിശ്വരൂപന്റെ പാണ്ഡിത്യവും സൽഗുണങ്ങളും പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. അദ്ദേഹം അങ്ങയുടെ പുത്രിയെ പരിഗ്രഹിക്കേണമെന്നു ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ മകൾക്കു എല്ലാംകൊണ്ടും അനുരൂപനായ വരനാണു വിശ്വരൂപൻ എന്നു് എല്ലാവരും പറയുന്നുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു്, വിശ്വരൂപന്നുവേണ്ടി അങ്ങയുടെ പുത്രിയെ അർത്ഥിക്കുവാൻ ഹിമമിത്രന്റെ നിയോഗപ്രകാരം ഞങ്ങൾ വന്നിരിക്കയാണു്."

"എനിക്കിതു സമ്മതംതന്നെയാണ്". എങ്കിലും ഭാൎയ്യയുടെ അഭീഷ്ടം എന്താണെന്നു ഞാൻ ഒന്നു ചോദിച്ചേക്കാം. സ്ത്രീകളോട് ആലോചിക്കാതെ ഈവക കാൎയ്യങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചാൽ ഒടുക്കം വൈഷമ്യമായേക്കും. കന്യകയ്ക്കു പില്ക്കാലത്തു വല്ല ദുഃഖവുമുണ്ടായാൽ സ്ത്രീകളെക്കൊണ്ടു നമുക്കതു വലിയ പീഡയായിത്തീരും"—എന്നിങ്ങിനെ പറഞ്ഞു വിഷ്ണുമിത്രൻ അകത്തേക്കുചെന്നു ഭാൎയ്യയെ വിളിച്ചു.

വിഷ്ണുമിത്രൻ—ഭദ്രേ, രണ്ടു ബ്രാഹ്മണർ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നതു കണ്ടില്ലയോ? കന്യകാൎത്ഥികളായി രാജമന്ദിരത്തിൽനിന്നു വന്നിട്ടുള്ളവരാണിവർ. നാം എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്? കന്യകയെ കൊടുക്കാമോ, കൊടുക്കരുതോ എന്നു നീ നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചു പറയണം. ആദ്യം സന്തോഷത്തോടെ തരാമെന്നു പറഞ്ഞിട്ട്, പിന്നെ ഇല്ലാ എന്നു പിന്മാറിക്കൂടാ. അതുകൊണ്ടു വാക്കുകൊടുക്കുന്നതു ഗുണദോഷങ്ങളെല്ലാം വേണ്ടുംപോലെ ചിന്തിച്ചുറച്ചിട്ടുവേണം.

ഭാൎയ്യ—ഇവിടെനിന്ന് ആ നാട്ടിലേക്കു വളരെ ദൂരമുണ്ടല്ലോ. വരന്നു വയസ്സെത്രയായി? കുലമെന്താണ്? ധനമെത്രയുണ്ട്?—ഇതൊന്നും അറിയാതെ ഞാൻ എന്താണു പറയേണ്ടതു്? ധനവാനും, കുലീനനും, ജ്ഞാനിയും, സുശീലനുമായ യുവാവിനാണു പുത്രിയെ നൽകേണ്ടതെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങളും ലോകരും പറയുന്നതു കേട്ടിട്ടുള്ളതല്ലാതെ വേറെയൊന്നും എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ.

വിഷ്ണുമിത്രൻ—ഇങ്ങിനെയൊക്കെ നോക്കിയാൽ കാൎയ്യം നടക്കുകയില്ലാ. കൃഷ്ണൻ യാദവനായിരുന്നിട്ടും കുണ്ഡിനാധിപനായ ഭീഷ്മകൻ തന്റെ കന്യകയെ

അദ്ദേഹത്തിന്നു കൊടുത്തില്ലയോ? ഗോത്രമെന്താണു്, ധനമെത്രയുണ്ടു് എന്നൊന്നും അന്നു് ഭീഷ്മകൻ ശങ്കിച്ചുനിന്നില്ല. ലോകവിശ്രുതനായ കൃഷ്ണനെപ്പോലെയാണോ വിശ്വരൂപൻ എന്നു നീ ചോദിക്കുമായിരിക്കാം. വേദമാർഗ്ഗത്തെ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന്നു ദുർജ്ജയന്മാരായ ബൌദ്ധന്മാരെ പരാജിതരാക്കിയ ദേവസന്നിഭനാണു് ആ പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠൻ. യശോനിധിയും മഹാത്മാവുമായ ഭട്ടപാദന്റെ മുഖ്യശിഷ്യനുമാണു് ആ യുവാവു്. ബുദ്ധിമാനായ ആ മഹാവിദ്വാൻ നമ്മുടെ പുത്രിക്കു് അനുരൂപനായ വരൻ തന്നെ. അദ്ദേഹത്തിന്നുള്ള ഗുണങ്ങൾ അവർണ്ണ്യമാണു്. ഉത്തമവിദ്യതന്നെയാണു വിത്തം. ബാഹ്യമായി നാം കാണുന്ന പണത്തെ ബുദ്ധിമാന്മാരാരും വിശ്വസിക്കയില്ല. വിദ്യകൊണ്ടു് എപ്പൊഴും എവർക്കും ഉപകാരമേയുള്ളു. വിദ്യയെ ആർക്കും അപഹരിക്കുവാൻ കഴികയില്ല. എന്നാൽ, വിത്തത്തെ നേടുന്നതും, അതിനെ സൂക്ഷിച്ചുരക്ഷിക്കുന്നതും, അതിനെ യഥോചിതം ചെലവിടുന്നതുമെല്ലാം ദുഃഖാവഹമായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്. വിത്തവാനു് തസ്കരന്മാരെ പേടിക്കണം; രാജാവിനെ പേടിക്കണം; സ്വജനങ്ങളേയും പേടിക്കണം. ഇങ്ങിനെ എപ്പോഴും ഭയത്തിന്നു കാരണമായ വിത്തം ഓർക്കുന്തോറും നല്ലതല്ലെന്നു കാണാം. എത്രവളരെ വിത്തമുണ്ടായാലും വിദ്യയില്ലാത്തവന്നു് എപ്പോഴും ദുഃഖമേയുള്ളു. താൻ അല്പംപോലും അനുഭവിക്കാത്ത ലോഭാധിക്യംകൊണ്ടു് ഒരാൾ നേടിനേടി കൂട്ടിവെക്കുന്ന പണത്തെ മറെറാരാൾ ബലംകൊണ്ടു പെട്ടെന്നു് അപ

ഹരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണു പണ്ടത്തെ വിശ്വസിക്കരുതെന്നു പറയുന്നതു്. പിന്നെ വിശേഷിച്ചു കന്യകയെ യഥാകാലം വരനെ ഏല്പിക്കാതെ വീട്ടിൽ തന്നെ വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് അവമാനമാണെന്നും നാം അറിയേണ്ടതുണ്ടു്. ഏതായാലും, നാം തമ്മിൽ ഇതിനെക്കുറിച്ചു വാദിച്ചിട്ടു് കാൎയ്യമില്ല. ഞാൻ മകളോടുതന്നെ ചോദിച്ചേക്കാം. അവൾക്കു് ആരെയാണോ ഇഷ്ടം, ആയാൾതന്നെയാണു് അവളുടെ വരൻ.

ഭൎത്താവിന്റെ ഈ മതത്തോടു് ഭാൎയ്യയും ഇണങ്ങി. അവർ മകളെ വിളിച്ചു് ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ അഭിപ്രായമെന്താണെന്നു ചോദിച്ചു.

"യശസ്വിയായ ഹിമമിത്രൻ രണ്ടു ബ്രാഹ്മണരെ ഇങ്ങോട്ടയച്ചിരിക്കുന്നതു നീ കണ്ടില്ലയോ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ വിശ്വരൂപനുവേണ്ടി നിന്നെ അൎത്ഥിക്കുവാനാണു് അവർ വന്നിരിക്കുന്നതു്. ഇതിൽ നിന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ ഞങ്ങൾ പ്രവൎത്തിക്കാം. ഈ ബ്രാഹ്മണരോടു ഞങ്ങൾ പറയേണ്ടതു് എന്താണു്?"

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ ഭാരതിക്കു് അടക്കുവാൻവയ്യാത്ത ആമോദം മനസ്സിൽ നിറഞ്ഞു. അതു് അവൾക്കുണ്ടായ രോമഹൎഷണത്താൽ വെളിപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അവളോടു് പിതൃജനത്തിനു പിന്നെയൊന്നും ചോദിക്കുവാനുണ്ടായില്ല. അവർ ചെന്നു് ആ ബ്രാഹ്മണരോടു് കന്യകയെ തന്നുകൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിച്ചു്, തങ്ങളുടെ ഒരാളോടുകൂടി അവരെ സന്തോഷിപ്പിച്ചയച്ചു.

ദൂതന്മാരിൽനിന്നു പ്രിയവൎത്തമാനം ഗ്രഹിച്ചു ഹിമമിത്രൻ ഉടനെ വിവാഹാഘോഷത്തിനു് ഏൎപ്പാടുതുടങ്ങി. ബന്ധുമിത്രങ്ങളെയെല്ലാം ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി. നിശ്ചിത

കാലമായപ്പോൾ അവർ വരനോടുകൂടി വിഷ്ണുമിത്രന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു യാത്രയായി.

ജാമാതാവിനെ വിഷ്ണുമിത്രൻ വാദ്യഘോഷങ്ങളോടെ എതിരേററുചെന്നു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നു് വിധിപോലെ സല്ക്കരിച്ചു.

"ഞാനും എന്റെ മകളും, എന്റെ വീടും, എനിക്കുള്ള പശുക്കളും, ഞാൻ നേടിയ വിത്തങ്ങളുമെല്ലാം അങ്ങേക്കുള്ളതാണു്. മഹാവിദ്വാനായ അങ്ങയുടെ സാന്നിധ്യംകൊണ്ടു് ഞങ്ങളുടെ കുലം പവിത്രമാകയും, ഞങ്ങൾ ആപ്തതരാകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. വിവാഹത്തിന്റെ കാരണമായിട്ടെങ്കിലും അങ്ങയുടെ ദർശനത്തിന്നു് എനിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടായല്ലോ. അങ്ങയുടെ മഹത്വമെവിടെ; എന്റെ നിസ്സാരതയെവിടെ? പണ്ടു ഞാൻ ചെയ്ത പുണ്യകർമ്മത്തിന്റെ ഫലമായിട്ടാണു് ഇന്നു് എനിക്കു്. ഇതിനു യോഗമുണ്ടായതു്. അങ്ങേയ്ക്കു് ഇവിടെ യാതൊന്നും അസ്വാധീനമല്ല."

വിഷ്ണുമിത്രന്റെ ഈ ഉപചാരത്തിന്നു ഹിമമിത്രനാണു് മറുപടികൊടുത്തതു്.

"എപ്പോഴും വൃദ്ധജനത്തെ സേവിച്ചുകൊണ്ടു വാഴുന്ന അങ്ങേയ്ക്കു് ഈ വാക്കുകൾ യുക്തംതന്നെ. അങ്ങയുടെ മതംപോലെയല്ലാതെ വേറെയൊന്നും ഞങ്ങൾക്കു വിചാരിക്കുവാനോ ചെയ്യുവാനോ ഇല്ല."

അനന്തരം ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ വിധിപോലെയുള്ള ആചാരങ്ങളോടെ മണ്ഡനനെന്ന വിശ്വരൂപൻ ഭാരതിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തു. വിവാഹച്ചടങ്ങുകളെല്ലാം സമുചിതമായ ആഡംബരകോലാഹലത്തോടെ നടന്നു.

യഥാകാലം മണ്ഡനൻ പത്നിയോടുകൂടി സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു പുറപ്പാടായി. അപ്പോൾ ഭാരതിയുടെ മാതാ

പിതാക്കന്മാർ മണ്ഡനന്റെ അടുത്തുചെന്നു് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"ഇവൾ കൊച്ചു കുട്ടിയാണു്. ഇവൾക്കു യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. കുട്ടികളോടുചേൎന്നു്, പന്താടിയും പമ്പരം തിരിപ്പിച്ചും, വട്ടിട്ടു് ചാടിയും മുററത്തെല്ലാം ഓടിയോടി നടന്നു കളിച്ചുചിരിച്ചുകൊണ്ടാണു് ഇവൾ ദിവസം കഴിക്കുന്നതു്. വിശക്കുമ്പോൾ മാത്രമേ ഇവളെ വീട്ടിൽ കാണുകയുള്ളൂ. ഒന്നല്ലേയുള്ളൂവെന്നുവിചാരിച്ചു് ഇവളെക്കൊണ്ടു ഞങ്ങൾ വീട്ടുജോലികളൊന്നും ചെയ്യിക്കാറില്ലാ. എപ്പോഴും ഇവളോടു നല്ലവാക്കേ പറയാറു. കടുത്തവാക്കു വല്ലതും കേട്ടാൽ ഇവൾ പിണങ്ങും. പിണങ്ങിയാൽ, പിന്നെയെന്തുപറഞ്ഞാലും ഇവൾ കേൾക്കുകയില്ല. വീട്ടുജോലികളെല്ലാം ഇവളെ പതുക്കെപ്പതുക്കെ പരിചയിപ്പിക്കുവാൻ ഇവളുടെ ശ്വശ്രുവിനോടു പറയണം."

പിന്നെ അവർ മകളെ അരികെ വിളിച്ചു സാന്ത്വനത്തോടെ ഉപദേശിച്ചതാവിതു്:—

"മകളേ, കുട്ടിക്കളിയെല്ലാം ഇനി നീ നിൎത്തണം. അതൊന്നും മററുള്ളവൎക്കു സുഖമാകയില്ലാ. വിവാഹം കഴിയുന്നതുവരേക്കുമാത്രമേ നിന്റെ പേരിൽ ഞങ്ങൾക്കു് അധികാരമുള്ളൂ. ഇനിമേലാൽ നീ നിന്റെ ഭൎത്താവിനു് അധീനയാണു്. ഭൎത്താവിനെ നീ ശരണംപ്രാപിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് ഇഹത്തേയും പരത്തേയും നിനക്കു ജയിക്കുവാൻ കഴിയും. ഭൎത്താവു് ഊണുകഴിക്കുംമുമ്പേ നീ ഉറങ്ങരുതു്. ഭൎത്താവു് എങ്ങോട്ടെങ്കിലും പോയിരിക്കയാണെങ്കിൽ നീ യാതൊരലങ്കാരത്തേയും കൈക്കൊള്ളരുതു്. ഭൎത്താവു കോപിക്കയാണെങ്കിൽ, ഒപ്പം നീ കയൎക്കുകയല്ലാ വേണ്ടതു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കോപത്തെ ക്ഷമകൊണ്ടു നീ അ-

ടക്കണം. ഭൎത്താവു സുപ്രസന്നനായി വൎത്തിക്കുമ്പോൾ കൂടിയും ഭയത്തോടുകൂടിയേ നീ ഇടപെടാവു. അന്യപുരുഷനോടു ഭൎത്താവിന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചുപോലും സംസാരിക്കരുതു്. അങ്ങിനെ ചെയ്താൽ ദുശ്ശങ്കയ്ക്കു് ഇടയാകയും, ആന്തരസ്നേഹം അകലുകയും ചെയ്യും. വീട്ടിൽ ഭൎത്താവില്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ മഹാത്മാക്കളോ സ്വജനങ്ങളോ വന്നാൽ അവരെ നീതന്നെ മുന്നിട്ടു സാദരം സല്ക്കരിക്കണം. അതിൽ അമാന്തിച്ചാൽ അനൎത്ഥമുണ്ടായേക്കും. ശ്വശ്രുരനെ നിന്റെ അച്ഛനായും, ശ്വശ്രുവിനെ നിന്റെ അമ്മയായും പൂജിക്കണം. ദേവരന്മാരെയെല്ലാം സ്വന്തം സഹോദരന്മാരായി നീ ആദരിക്കയും വേണം."

വധുവും വരനും ഈ ഉപദേശങ്ങളെല്ലാം ശ്രദ്ധയോടെ ശ്രവിച്ചതിൽപ്പിന്നെ, അവിടെനിന്നു യാത്രയായി. അങ്ങിനെ അവർ മാഹിഷ്മതിയിലെ രാജഗേഹത്തിൽ വന്നു ബ്രഹ്മാവും സരസ്വതിയുമെന്നപോലെ ബുധജനസേവിതരായി സസുഖം വാണു.

ഇത്രയുമാണു മണ്ഡനമിശ്രന്റെ കഥ. ഇദ്ദേഹത്തോടു വാദിക്കുവാനാണു ശങ്കരാചാൎയ്യൻ പുറപ്പെട്ടതു്. ചാൎവാകശാസ്ത്രം നിൎമ്മിക്കുകയാൽ ബ്രഹ്മാവിൽനിന്നു ശാപമേററ സാക്ഷാൽ ബൃഹസ്പതിയാണത്രെ മണ്ഡനമിശ്രനായി ജനിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

ഏഴാം അദ്ധ്യായം

ആകാശമാൎഗ്ഗേണയാണു യോഗസിദ്ധനായ ശങ്കരൻ പ്രയാഗത്തിൽനിന്നു മാഹിഷ്മതിയെ പ്രാപിച്ചതു്. മണ്ഡനമിശ്രൻ വാഴുന്ന ആ രാജ്യത്തിലെ സമൃദ്ധമായ ഒരു

ശ്വൎയ്യം കണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്നു് അത്ഭുതവും ആമോദവുമുണ്ടായി. ആ നാട്ടിന്നരികെയുള്ള മനോഹരമായ വനത്തിൽ താമരപ്പൂമണമേന്തി രേവാനദിയിലെ ജലസമ്പൎക്കത്താൽ സുഖശീതളമായി വീശുന്ന ഇളംകാററുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം വിശ്രമിച്ചു. നിത്യകൎമ്മങ്ങളെല്ലാം കഴിഞ്ഞു് മദ്ധ്യാഹ്നമായപ്പോൾ മണ്ഡനമിശ്രന്റെ മന്ദിരത്തിലേക്കു നടന്നു. വഴിക്കുവെച്ചു്, ചില ദാസികൾ വെള്ളം കോരുവാൻ ചെല്ലുന്നതുകണ്ടു. അവരോടു് അദ്ദേഹം മണ്ഡനമിശ്രന്റെ ഭവനം ഏതാണെന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ, "വേദത്തിന്റെ പ്രാമാണ്യത്തെപ്പററിയും, സുഖദുഃഖങ്ങൾക്കു കാരണം കൎമ്മമോ ആത്മാവോ എന്നും, ജഗത്തു് സത്യമോ മിഥ്യയോ എന്നുമുള്ള വിഷയങ്ങളെപ്പററിയും, ആൎക്കും അത്ഭുതമാമ്മാറു ദ്വാരസ്ഥനീഡങ്ങളിൽ സംപ്രീതിയോടെ വാഴുന്ന കീരസാരികൾ വാദിച്ചുഘോഷിക്കുന്നതു് ഏതിടത്തോ, അതുതന്നെയാണു മണ്ഡനപണ്ഡിതന്റെ മന്ദിരം" എന്നു് അവർ പറഞ്ഞു. മണ്ഡനമിശ്രന്റെ ദാസികളുടെ ഈ വാക്കുകൾകേട്ടു സന്തോഷിച്ചു് ആചാൎയ്യൻ ആ ഭവനത്തിന്റെ ദ്വാരപ്രദേശത്തു ചെന്നു. പടിയടച്ചിരുന്നതിനാൽ നേരെകടക്കുവാൻ കഴികയില്ലെന്നുകണ്ടു് ആ യോഗീന്ദ്രൻ ആകാശമാൎഗ്ഗേണ മുററത്തു ചെന്നിറങ്ങി. അമരാവതിപോലെ വിളങ്ങുന്ന ആ മന്ദിരത്തെ അദ്ദേഹം സാദരം നോക്കി. ജൈമിനിയേയും ബാദരായണനേയും തപശ്ശക്തിയാൽ മണ്ഡനമിശ്രൻ ശ്രാദ്ധത്തിനു വരുത്തി മുറപോലെ കാൽ കഴുകിക്കയാണപ്പോൾ. അതുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ജൈമിനിയും വ്യാസനും ഇരിക്കുന്നിടത്തുചെന്നു ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ആസനസ്ഥനായി. ആചാൎയ്യനെ ആ മഹൎഷികൾ സാദരം അഭിനന്ദിച്ചു. പൂണൂലും കുടുമയുമില്ലാത്ത ഈ ആഗതൻ സന്ന്യാസിയാ

ണെന്നറിഞ്ഞു് മണ്ഡനമിശ്രന്നു് ഏററവും ക്രോധമുണ്ടായി. കൎമ്മപ്രവൎത്തകനായ അദ്ദേഹത്തിന്നു സന്ന്യാസിമാരോടു വിദ്വേഷമുണ്ടു്. വിശേഷിച്ചു് ആ സന്ന്യാസി ബലാൽക്കാരമായിട്ടാണല്ലോ തന്റെ വീട്ടിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഇങ്ങിനെ ക്രോധാന്ധനായ്ത്തീൎന്നു മണ്ഡനൻ ആചാൎയ്യനെ നോക്കി "കുതോ, മുണ്ഡീ" എന്നു ചോദിച്ചു. "ശ്രാദ്ധകാലത്തു ഭക്ഷിക്കുവാൻ അരുതാത്തവനായ എടോ, മൊട്ടേ, പടിവാതിലുകൾ അടച്ചിരിക്കെ,നീ ഏതുവഴിക്കാണു് ഇങ്ങോട്ടു കടന്നതു്?" എന്ന അൎത്ഥത്തിലാണു മണ്ഡനന്റെ ആ ചോദ്യം. എന്നാൽ, അതിന്നു് "നീ എത്രത്തോളം മുണ്ഡിയാണു്" എന്നു് അൎത്ഥം കല്പിച്ചു് "ഗളപൎയ്യന്തം മുണ്ഡി"യെന്നു് ആചാൎയ്യൻ ഒട്ടും ക്ഷോഭംകൂടാതെ മറുപടി കൊടുത്തു.

മണ്ഡനൻ—"മയാ പന്ഥാസ്സു പൃച്ഛ്യതേ."(നീ ഏതുവഴിക്കാണു വന്നതു് എന്നാണു ഞാൻ ചോദിച്ചതു്.)

ശങ്കരൻ—("ഞാൻ വഴിയോടാണു ചോദിച്ചതു്" എന്നു് അൎത്ഥം കല്പിച്ചു്) "പന്ഥാസ്ത്വാം കിമബ്രവീൽ?" (വഴി നിന്നോടു് എന്തുപറഞ്ഞു?)

മണ്ഡനൻ—(ക്രോധോന്മത്തനായി) "ത്വന്മാതാരണ്ഡേത്യാഹ" (നിന്റെ അമ്മ കലടയാണെന്നുപറഞ്ഞു.)

ശങ്കരൻ—("നിന്റെ അമ്മ കലടയാണു്" എന്നു മണ്ഡനനോടു വഴിപറഞ്ഞതായി കല്പിച്ചു്) "പന്ഥാസ്ത്വന്മാതൃശീലവിൽ" (വഴി നിന്റെ അമ്മയുടെ ശീലം അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.)

മണ്ഡനൻ—(വീണ്ടും ക്രോധം വളൎന്നു) "കിമു സുരാ പീതാ?" (നീ മദ്യം കുടിച്ചിട്ടുണ്ടോ?)

ശങ്കരൻ—("മത്സ്യം പീതവർണ്ണമാണോ" എന്ന അർത്ഥം കല്പിച്ച്) "നഹി, നഹി, ശ്വേതഃ." (അല്ലാ, അല്ലാ; വെള്ളനിറമാണ്.)

മണ്ഡനൻ—"കഥയതി നസ്തേ തമവർണ്ണപരിചയഃ?" (യതിയായ നീ മത്സ്യത്തിന്റെ വർണ്ണം എങ്ങിനെ അറിഞ്ഞു?)

ശങ്കരൻ—"മമ വർണ്ണപരിചയഃ, തവ തു രസപരിചയഃ" (എനിക്കു വർണ്ണപരിചയമുണ്ട്; നിനക്ക് അതിന്റെ രസപരിചയം തന്നെയുണ്ട്.)

മണ്ഡനൻ—"വിപരീതാനി മത്തോ ജാതോയം കളഞ്ജാശീ ഭാഷതേ." (കരപ്പൂതിന്ന മത്തനായിട്ടിന്ന ഇവൻ വിപരീതവാക്കുകൾ പറയുന്നവല്ലോ.)

ശങ്കരൻ—(മത്തോജാതോയം എന്നതിന്ന് എന്നിൽനിന്നുണ്ടായ ഇവൻ എന്ന് അർത്ഥം കല്പിച്ച്) "ത്വത്തോജാതഃ കളഞ്ജാശീ വിപരീതാനി ഭാഷതേ." (നിന്നിൽനിന്നുണ്ടായ കരപ്പൂതിനി വിപരീതങ്ങൾ പറയുന്നവല്ലേ?)

മണ്ഡനൻ—കഴുതയ്ക്കുപോലും ദുർവ്വഹമായ കീറത്തുണി നീ ധരിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. അങ്ങിനെയുള്ള നിനക്കു കുടുമയും പൂണൂലും മാത്രം ഭാരമായതെങ്ങിനെ?

ശങ്കരൻ—നിനക്ക് ഏററവും ദുർവ്വഹമായ കന്ഥയെ ഞാൻ വഹിക്കുന്നതു ശരിതന്നെ. എന്നാൽ, നീ വഹിച്ചിരിക്കുന്ന കുടുമയും പൂണൂലും ശ്രുതിക്കു ദുർഭരമാണെന്നു നീ അറിയണം.

മണ്ഡനൻ—നിന്റെ ബ്രഹ്മനിഷ്ഠ കേമംതന്നെ. ഭാര്യയെ സംരക്ഷിക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാത്ത നീ ഇത്ര വളരെ ശിഷ്യന്മാരെ നയിക്കുന്നതെങ്ങിനെ?

ശങ്കരൻ—നിന്റെ കർമ്മനിഷ്ഠ എല്ലാവർക്കും അറിയാം. ഗുരുശുശ്രൂഷയ്ക്കു ശക്തിയില്ലാത്ത നീ സമാവൃത്തൻ

നാസ്ത്രീന്ന് പെണ്ണുങ്ങളെ സേവിക്കുന്നവനാണല്ലോ.

മണ്ഡനൻ—സ്ത്രീയുടെ ഗർഭത്തിൽ വസിച്ച്, സ്ത്രീയെക്കൊണ്ടു വളർന്നുവന്ന നീ സ്ത്രീകളെ നിന്ദിക്കുകയാൽ നിന്നെപ്പോലെ കൃതഘ്നൻ ആരുണ്ട്?

ശങ്കരൻ—സ്ത്രീയോനിയിൽ ജനിച്ച്, സ്ത്രീയുടെ സ്തന്യം പാനംചെയ്തു വളർന്ന നീ വെറും ക്രൂരനെപ്പോലെ അവരിൽത്തന്നെ ക്രീഡിക്കുന്നു.

മണ്ഡനൻ—നീ അഗ്നികളെ ഉദ്വാസനംചെയ്കയാൽ വീരഹത്യക്ക് ആളായിരിക്കുന്നു.

ശങ്കരൻ—പരമാത്മാവിനെ അറിയായ്കയാൽ നീ ആത്മഹത്യയെന്ന പാപം ചെയ്യുവനാണ്.

മണ്ഡനൻ—(വാദമുഖത്തെ തിരിച്ചുകൊണ്ട്) നീ ദ്വാരപാലകന്മാരെ വഞ്ചിച്ച് ചോരനെപ്പോലെ ഇങ്ങോട്ട് എങ്ങിനെ കടന്നുവന്നു?

ശങ്കരൻ—ഭിക്ഷുക്കൾക്ക് ആർക്കും അന്നംകൊടുക്കാതെ ഒളിച്ചിരുന്ന് തിന്നുന്ന കള്ളനാണ് നീ അല്ലേ?

മണ്ഡനൻ—എനിക്ക് കർമ്മത്തിനുള്ള കാലമാകയാൽ മൂർഖനായ നിന്നോടു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുവാൻ തരമില്ല.

ശങ്കരൻ—യതിഭംഗത്തോടുകൂടിയ നിന്റെ വാക്കുകൊണ്ട് നിന്റെ പാണ്ഡിത്യം വെളിപ്പെട്ടു.

മണ്ഡനൻ—അതേ. ഞാൻ യതിഭംഗത്തിനുതന്നെയാണ് ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നത്.

ശങ്കരൻ—യതിയിൽനിന്ന് നിനക്കു ഭംഗമുണ്ടാകേണമെന്നോ?

മണ്ഡനൻ—അധികപ്രസംഗം നിർത്തൂ. ആ ബ്രഹ്മം എവിടെ? ഈ ദുർബുദ്ധി എവിടെ? ഈ കലികാലത്തു സന്യാസംപോലും! മിഷ്ടാന്നം ഭുജിക്കുവാൻ കൊതിക്കുന്ന കപടയോഗികളുടെ വേഷമാണിത്.

ശങ്കരൻ—ആ സ്വർഗ്ഗം എവിടെ? ഈ ദുർവൃത്തികൾ എവിടെ? കലികാലത്തു് അഗ്നിഹോത്രംപോലും! കാമലീലയ്ക്കായി കൊതിക്കുന്ന കപടകർമ്മികളുടെ വേഷമാണിതു്.

ഇപ്രകാരം മണ്ഡനനും ശങ്കരനും തമ്മിൽ വാക്കലഹം തുടങ്ങിയപ്പോൾ, ജൈമിനിമഹർഷി അവർക്കിടയിൽ മന്ദസ്മിതത്തോടെ രസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ, വേദവ്യാസൻ ആ കലഹത്തെ വർദ്ധിക്കുവാൻ വിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം വിശ്വരൂപനായ മണ്ഡനമിശ്രനോടു് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"പൂജ്യനായ മഹാത്മാവാണു് ഈ സന്യാസി. ഇദ്ദേഹത്തോടു് ഇങ്ങിനെയുള്ള ദുർവ്വാക്കുകൾ പറയുന്നതു ശരിയല്ല. കാരുണ്യത്തോടെ മഹാവിഷ്ണു ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കയാണെന്നു സങ്കല്പിച്ചുകൊണ്ടു് ഇദ്ദേഹത്തെ സൽക്കരിക്കയാണു ചെയ്യേണ്ടതു്."

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ മണ്ഡനന്റെ കോപം ശമിച്ചു. അദ്ദേഹം ശങ്കരാചാര്യനെ വിനയപൂർവ്വം പൂജിച്ചു്, താൻ നൽകുന്ന ഭിക്ഷയെ അംഗീകരിക്കേണമെന്നു് അപേക്ഷിച്ചു.

ശങ്കരൻ—ഞാൻ വാദഭിക്ഷയ്ക്കായിട്ടാണു് ഇങ്ങോട്ടു പോന്നിരിക്കുന്നതു്. വാദത്തിൽ ഞാൻ പരാജിതനാകുന്നതായാൽ അങ്ങയുടെ ശിഷ്യനായിക്കൊള്ളാം. അഥവാ, അങ്ങയാണു് വാദത്തിൽ തോല്ക്കുന്നതെങ്കിൽ അങ്ങു് എന്റെ ശിഷ്യനാകണം. ഇങ്ങിനെ പന്തയം നിശ്ചയിച്ചു് നമുക്കു പരസ്പരം സംപ്രീതിയോടെ വാദിക്കാം. അങ്ങു് എനിക്കു തരുവാൻ വിചാരിക്കുന്ന അന്നഭൈക്ഷ്യത്തിൽ ഞാൻ പ്രീതികൊള്ളുന്നില്ല. വേദാന്തമാർഗ്ഗത്തിന്നു വിസ്താരം വരു

തേണമെന്നല്ലാതെ വേറെയൊന്നും ആഗ്രഹിക്കുന്നവനല്ലാ ഞാൻ. സർവ്വശോകങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കുന്നതിന്ന് ഇതൊന്നല്ലാതെ വേറെ മാർഗ്ഗമൊന്നും ഞാൻ കാണുന്നില്ലാ. പ്രതിവാദികളെയെല്ലാം ജയിച്ച് ആ മാർഗ്ഗത്തെ ലോകത്തിൽ സുഗമമാക്കിത്തീർക്കുവാനാണു ഞാൻ പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. ഒന്നുകിൽ, അങ്ങ് എന്റെ മതത്തെ അനുസരിക്കയോ, അല്ലെങ്കിൽ വാദിക്കുവാൻ വരികയോ വേണം. വാദിക്കാതെതന്നെ തോറ്റുവെന്നു സമ്മതിക്കുന്നതായാൽ അതും സന്തോഷം തന്നെ.

മണ്ഡനൻ—സാക്ഷാൽ ആദിശേഷൻതന്നെ എതിരിട്ടുവന്നാലും തോറ്റുവെന്നു ഞാൻ പിൻമാറുന്നതല്ലാ. ശ്രുതിവിഹിതമായ സിദ്ധാന്തത്തെ വെടിഞ്ഞ് വേറെ മതത്തിൽ സംക്രമിക്കുന്നവനല്ലാ ഞാൻ. എപ്പോഴാണു സമർത്ഥനായ ഒരു പണ്ഡിതൻ എന്നോടു വാദിക്കുവാൻ വരുന്നതെന്ന് ആശയോടെ വളരെ നാളായി ഞാൻ കാത്തുകൊണ്ടിരിക്കയാണ്. ആശിച്ചപോലെ വിജയം എന്റെ അടുക്കലേക്ക് ഇതാ, സ്വയം വന്നെത്തിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, ഇനി നാം തമ്മിൽ വാദം നടക്കട്ടേ. ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഞാൻ ചെയ്യുന്ന ഉദ്യമത്തിന്ന് ഇപ്പോഴാണു ഫലകാലമായതു്. സ്വയമേവ സമീപത്തേക്കു പീയൂഷം വന്നു ചേരുമ്പോൾ അതിനെ ആരെങ്കിലും നിരാകരിക്കുമോ? മീമാംസകനായ ഞാൻ കാലകാലനെപ്പോലും ഇല്ലാതാക്കുവാൻ ശക്തനാണ്. ദുരാത്മാക്കളുടെ ഗർവ്വകാന്താരത്തിന്നു കുഠാരമായി, ശാസ്ത്രാനുസാരിയായി, കീർത്തനീയമായുള്ള എന്റെ പ്രസംഗം അങ്ങ് കേട്ടിട്ടില്ലാ. എത്രകാലമായി ഞാൻ വാദത്തിന്ന

കൊതിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു! ഒരാളും എന്നെ ഇതേവരെ വാദത്തിന്നു വിളിച്ചിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ അതിന്നെനിക്കു യോഗമുണ്ടായി. അങ്ങയോടു വാദിക്കുവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്. തോററതും വെന്നതും ആരാരാണെന്നു നിശ്ചയിക്കുവാൻ മിടുക്കുകൂടിയ ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥൻ നമുക്കു വേണം. അല്ലെങ്കിൽ, നമ്മുടെ വാദം നിഷ്ഫലമായിട്ടേ കലാശിക്കയുള്ളു. വാദത്തിൽ പ്രതിജ്ഞയെന്താണെന്നും, പ്രമാണമെന്താണു വേണ്ടതെന്നും, ആരെയാണു മദ്ധ്യസ്ഥനാക്കേണ്ടതെന്നും അങ്ങു് പറയണം. ഞാൻ ഗൃഹസ്ഥനും അങ്ങു് ഭിക്ഷുവുമാണു്. നാം തമ്മിൽ ഒട്ടും പിണങ്ങാതെ പന്തയപ്രകാരം സൌമുഖ്യത്തോടെ വാദിക്കണം. ഇങ്ങിനെയുള്ള വാദത്തിന്നു തരമായതിൽ ഞാൻ ധന്യനായി. ഏതായാലും, നാം തമ്മിൽ വാദം തുടങ്ങുന്നതു നാളെയാവാം. ഇപ്പോൾ മാദ്ധ്യാഹ്നികകർമ്മങ്ങൾ നടക്കട്ടെ.

അങ്ങിനെയാവാമെന്നു ശങ്കരാചാര്യർ സമ്മതിച്ചു. മദ്ധ്യസ്ഥനായി വർത്തിക്കുന്നതിന്നു മണ്ഡനൻ ചെയ്ത അപേക്ഷയെ ജൈമിനിയോ വ്യാസനോ കൈക്കൊണ്ടില്ല. മണ്ഡനന്റെ ഭാര്യയായ ഭാരതിയാണു മദ്ധ്യസ്ഥയാകുവാൻ യോഗ്യയെന്നു് അവർ പറഞ്ഞു.

അനന്തരം വ്യാസൻ, ജൈമിനി, ശങ്കരൻ എന്നീ മൂന്നു യോഗികളേയും മണ്ഡനൻ വിധിപോലെ പൂജിച്ചു. എല്ലാവരും ഊണുകഴിഞ്ഞു് അല്പം വിശ്രമിച്ചതിൽപ്പിന്നെ അവരവരുടെ സ്ഥാനത്തേക്കു മാറി. ജൈമിനിയും വ്യാസനും മറഞ്ഞു. ശങ്കരാചാര്യർ രേവാനദീതീരത്തിൽ ചെന്നു് ആ രാത്രി ശിഷ്യസമേതം കഴിച്ചു.

പ്രഭാതമായപ്പോൾ ശങ്കരൻ പൂൎവ്വാഹ്നകൎമ്മമെല്ലാം ആചരിച്ച്, മണ്ഡനമിശ്രനോടു വാദിക്കുവാനായി ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി അങ്ങോട്ടു ചെന്നു. മുന്നേപ്പോലെ അവിടെ അപ്പോൾ പണ്ഡിതമഹാസഭ കൂടിയിരിക്കയാണ്. അതിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലായി ശങ്കരൻ ഉപവിഷ്ടനായി. ഭൎത്താവിന്റെ നിയോഗംപോലെ മദ്ധ്യസ്ഥസ്ഥാനത്തെ ഭാരതി വഹിച്ചു. ഉടനെ ശങ്കരാചാൎയ്യനും മണ്ഡനമിശ്രനും തമ്മിൽ വാദംതുടങ്ങി.

ശങ്കരൻ—ബ്രഹ്മം ഏകമാണ്. സച്ചിദാനന്ദമായ ബ്രഹ്മം ജീവാത്മാക്കൾക്കുള്ള അജ്ഞാനത്താൽ ആവൃതമായി പ്രപഞ്ചസ്വരൂപേണ കാണുന്നു. മുത്തുച്ചിപ്പിയെ വെള്ളിയുടെ രൂപത്തിൽ കാണുന്നതുപോലെയാണത്. ജീവബ്രഹ്മൈക്യജ്ഞാനത്താൽ അജ്ഞാനം നശിക്കുമ്പോൾ പ്രപഞ്ചസ്വരൂപമായ തോന്നലും അകന്നുപോകും. അപ്പോൾ സ്വാത്മാവിൽത്തന്നെ സൎവ്വവും ലയിച്ച് ആത്മാവ് ബ്രഹ്മമാത്രമായി ശേഷിക്കും. ഈ സ്ഥിതിതന്നെയാണ് മോക്ഷം. ഇതിന്നു പ്രമാണം ശ്രുതിമസ്തകമായ വേദാന്തമാണ്. ഈ വാദത്തിൽ ഞാൻ തോല്ക്കുകയാണെങ്കിൽ സന്ന്യാസത്തെ വെടിഞ്ഞ് കാവിമുണ്ടു കളഞ്ഞ് വെള്ളമുണ്ട് ഉടുത്തുകൊള്ളാം. ജയം ആൎക്കെന്നു ഭാരതി നിശ്ചയിക്കുന്നത് എനിക്കു സമ്മതമാണ്.

മണ്ഡനൻ—ശബ്ദത്തിന്നു ചിദാത്മാവിൽ എത്തുവാൻ ശക്തിയില്ലായ്കകൊണ്ട്, ശബ്ദമയമായ വേദാന്തം ആ പരമാത്മാവിന്റെ കാൎയ്യത്തിൽ പ്രമാണമാകയില്ലാ. വാക്യബോധിതങ്ങളായ പ്രപഞ്ചകാൎയ്യങ്ങളിലെല്ലാം വേദത്തിലെ പൂൎവ്വഭാഗം പ്രമാണമാകും. കാൎയ്യപ്രപഞ്ചത്തിൽ മാത്രമേ ശബ്ദശക്തി എത്തുക

യുള്ളൂ. അതിന്നപ്പുറം കടക്കയില്ലാ. കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തു് ഉൽകൃഷ്ടന്മാരായവർക്ക് അതിൽനിന്നുതന്നെ മോക്ഷം നേടാം. ലോകത്തിൽ ജീവികൾക്കെല്ലാം ജന്മാവസാനത്തോളം കർമ്മം അപേക്ഷിതമാണു്. അതുകൊണ്ടു് കർമ്മകാണ്ഡത്തിന്നാണു് വേദാന്തത്തിന്നല്ലാ പ്രാമാണ്യം. ഈ വാദത്തിൽ ഞാൻ തോല്ക്കുന്നതായാൽ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തെ ത്യജിച്ചു് സന്ന്യാസത്തെ സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളാം. പരാജിതൻ ജേതാവിൻെറ ആശ്രമത്തിലേയ്ക്കു മാറണം.

ഇപ്രകാരം ഇരുവരും പ്രതിജ്ഞചെയ്തു് ജയകാംക്ഷികളായി വാക്സമരത്തിന്നിറങ്ങി. മദ്ധ്യസ്ഥയായ ഭാരതി അവരുടെ കണ്ഠങ്ങളിൽ ഓരോ സുന്ദരപുഷ്പമാല ചാർത്തികൊടുത്തു. ആരുടെ കഴുത്തിലുള്ള മാലയാണോ ആദ്യം വാടുന്നതു് അയാൾ പരാജിതനാണു് എന്നു് ആ ദേവി അവരെ അറിയിച്ചു് ഗൃഹകാര്യം നടത്തുവാൻ അകത്തേക്ക പോയി. ഗൃഹസ്ഥന്നു ഭോജനവും സന്ന്യാസിക്കു ഭിക്ഷയും തയ്യാറാക്കി ആ ഗൃഹിണി യഥാകാലം അവർക്കു നൽകുകയെന്നായി. അവരുടെ വാദം നാളുനാളായി മുടക്കം കൂടാതെ നടന്നു. പണ്ഡിതന്മാരെക്കൊണ്ടു സദസ്സു നിറഞ്ഞു. വാദത്തിൻെറ ഗൌരവം ഉത്തരോത്തരം വർദ്ധിച്ചു. ഇരുവരും ഏററവും സംപ്രീതിയോടുകൂടിയാണു് ഇടഞ്ഞതു്. പരസ്പരം ജയകാംക്ഷികളായി എതിർക്കുകയായിരുന്നിട്ടും ഇരുവർക്കും ഒട്ടും ക്രോധമുണ്ടായില്ലാ. മദ്ധ്യാഹ്നമായാൽ, ഊണിന്നു കാലമായിയെന്നു ഭർത്താവോടും, ഭിക്ഷ തയ്യാറായിയെന്നു് ആചാര്യനോടും ഭാരതി വന്നു പറയും.

ഇങ്ങിനെ ദിവസങ്ങൾ ചിലതു കഴിഞ്ഞു. ബഹുമാനസന്മാരായി വികസിതമുഖപത്മത്തോടെ പുഞ്ചിരി

ത്തുകികൊണ്ട് ശങ്കരമണ്ഡനന്മാർ പരസ്പരം ഖണ്ഡിച്ചു കൊണ്ടു വാദിക്കുന്നു. ഉത്തരം തോന്നാതെ ബുദ്ധിമുട്ടനോക്കുകയോ, ദേഹം വിയർക്കുകയോ വായടക്കുകയോ അവർക്കുണ്ടായില്ല.

ഒന്നാം പതിവുപോലെ മദ്ധ്യാഹ്നത്തിൽ ഭാരതി ചെന്നുനോക്കിയപ്പോൾ, മണ്ഡനമിശ്രൻ ചാർത്തിയിരുന്ന മാലയ്ക്കു വാട്ടംതട്ടിയിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. തന്റെ ഭർത്താവു പരാജിതനായിയെന്നും, പ്രതിജ്ഞപ്രകാരം അദ്ദേഹം സന്യാസിയായിയെന്നും നിശ്ചയിച്ചു, "നിങ്ങൾക്കു രണ്ടുപേർക്കും ഭിക്ഷയ്ക്കു കാലമായി" എന്നു അവൾ അവരെ അറിയിച്ചു. താൻ തോററുവെന്നു വിധിയുണ്ടായതായി ഭാര്യയുടെ ആ വാക്കിൽനിന്നു മണ്ഡനമിശ്രൻ അറിഞ്ഞു. ഉടനെ അദ്ദേഹം ശങ്കരാചാര്യനെ നമസ്കരിച്ചു ഇങ്ങിനെ ഉണർത്തിച്ചു:—

"അജ്ഞാനികളായ ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കുവാൻ വേണ്ടി മനുഷ്യരൂപം ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ജ്ഞാനസ്വരൂപനാണ് അങ്ങ്. തത്വമസ്യാദ്യായുധനായ അങ്ങ് വേദാന്തവേദ്യമായ ഏകതത്വത്തെ സംരക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് അവതരിച്ചില്ലെങ്കിൽ ആ ഏകമായ പദം പതിതന്മാരായ വൈദികന്മാരുടെ വാഗന്ധകൂപത്തിൽ നിപതിച്ചു നശിച്ചുപോകുമായിരുന്നു. സ്വപ്നത്തിൽനിന്നെന്നപോലെ മൂഢനായ ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഉണർന്നിരിക്കുന്നു. സ്വപ്നകാലത്ത് അന്യസ്വപ്നത്തെ കണ്ടു നിശ്ചയിക്കുന്നതുപോലെ, വിവേകമില്ലാത്ത മനുഷ്യർ ലോകാന്തരത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതാണു മോക്ഷമെന്ന് ഈ സംസാരത്തിൽ വർത്തിച്ചുകൊണ്ടു കരുതുന്നു. അവരെ മായയിൽനിന്നു വിമുക്തരായ അങ്ങയുടെ ദാസന്മാർ പരിഹസിക്കുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ, ഈ ഭേദവാദികൾ പറയുന്ന മോക്ഷം

നികൃഷ്ടംതന്നെ. ആ മോക്ഷംകൊണ്ടു സംസാരം നശിക്കുന്നില്ലാ. അവിനാശമായ നിർവ്വാണത്തെയാണല്ലോ അങ്ങ് മോക്ഷമെന്നു കാണുന്നതു്. അങ്ങയിൽ അളവില്ലാതെയുള്ള മഹത്വംലോകത്തിലെ ശോകങ്ങളെയെല്ലാം നശിപ്പിക്കുന്നതാണ്. ഞാൻ മൂഢതകൊണ്ടു പറഞ്ഞതൊക്കെയും അങ്ങ് പൊറുത്താലും! മഹാപ്രതിഭാശാലികളായ കപിലാദികൾപോലും വേദഭാവം നിർണ്ണയിക്കുന്നതിൽ മോഹിതരായിട്ടുണ്ടു്. അതിൽ മഹാദേവാംശമായ അങ്ങു മാത്രമേ വിജയിയായിട്ടുള്ളു. അങ്ങയുടെ മുഖേന്ദുവിൽനിന്ന് ഉദ്ഭവിക്കുന്ന വാക്ചന്ദ്രികയുടെ പ്രകാശത്തിൽ കപിലാദികളുടെ വാഗന്ധകാരം എങ്ങിനെ നിലനില്ക്കും? മഹത്തായ കാരുണ്യത്തോടെ അങ്ങ് എന്റെ അടുക്കൽ വന്ന് എന്നെ സംസാരകൂപത്തിൽനിന്നു കരയേററിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ പൂർവ്വജന്മത്തിൽ കഠിനതപസ്സുചെയ്തവനാണെന്ന് ഇതിൽനിന്നു തെളിഞ്ഞു. അതിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ് എനിക്ക് അങ്ങയോടു ചേർച്ചയുണ്ടായതു്. ഞാൻ അങ്ങയുടെ വാഗ്വൈഭവത്തെക്കുറിച്ച് എന്തുപറയട്ടെ! പ്രശാന്തമായ പൂർവ്വപുണ്യത്തിന്റെ അങ്കുരമായും, സുശോഭനമായ ദമത്തിന്റെ പല്ലവമായും, വൈരാഗ്യപാരിജാതത്തിന്റെ കോരകമായും, തിതിക്ഷാവല്ലിയുടെ പ്രസൂനമായും ആനന്ദപൂർണ്ണമായ ശാന്തിയുടെ പൂന്തേനായും, ശ്രദ്ധയുടെ ഫലമായും അതിനെ വർണ്ണിക്കാം. അതു് അഗണ്യപുണ്യങ്ങളാൽ എനിക്കു ലഭിച്ചു. ദേവന്മാർക്കു പുരുഷാർത്ഥത്തേയും, മനുഷ്യർക്കു നിർവ്വാണത്തേയും നൽകുന്നതായി, കാരുണ്യകല്ലോലമാലയോടുകൂടിയ അങ്ങയുടെ കടാക്ഷപ്രവാഹത്തിൽ അവഗാഹനം ചെയ്യുവാൻ കഴിഞ്ഞവൻ ധന്യതമൻതന്നെ. അങ്ങയെക്കുറിച്ചു മനസ്സിലുണ്ടാകുന്ന ചിന്തയാണു സന്താനശാഖി. തിരുവടി

കളിൽ ആചരിക്കുന്ന നമസ്കൃതിയാണു നന്ദനം. അങ്ങയെ ആരാധിക്കുവാൻ തോന്നുന്നതുതന്നെയാണു കല്പകവൃക്ഷം. അങ്ങയുടെ ഗുണവർണ്ണനയെ മന്ദാകിനിയായും, അങ്ങയുടെ ദൃഷ്ടിക്കു ഗോചരമാകുന്നതിനെ ദേവലോകമായും ഞാൻ കരുതുന്നു. ഇന്നുമുതൽ വേറെ സ്വർഗ്ഗമൊന്നും എനിക്കില്ലാ. കളത്രപുത്രാദികളെയെല്ലാം ഞാൻ വെടിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ പാദപത്മങ്ങൾ മാത്രമാണു് എനിക്കു് ഒരേ ഗതി."

ഇങ്ങിനെ ശരണംപ്രാപിച്ച മണ്ഡനമിശ്രനെ ശങ്കരാചാര്യൻ പ്രീതിയോടെ സ്വീകരിച്ചു് അനുഗ്രഹിച്ചു.

എട്ടാം അദ്ധ്യായം

ഭാരതി—അങ്ങു് എന്നെ ജയിച്ചിട്ടില്ലായ്കയാൽ എന്റെ ഭർത്താവിനെ പൂർണ്ണമായി വെന്നുവെന്നായിട്ടില്ലാ. പുരുഷന്റെ അർദ്ധാംശമാണല്ലൊ ഭാര്യ. അതുകൊണ്ടു് എന്നെക്കൂടിയും ജയിച്ചിട്ടുവേണം അങ്ങു് ഇദ്ദേഹത്തെ ശിഷ്യനാക്കുവാൻ.

ശങ്കരൻ—നിന്റെ ഈ വാദം ശരിയല്ലാ. യശസ്വികളായ പണ്ഡിതന്മാർ സ്ത്രീകളോടു വാദിക്കാറുണ്ടോ?

ഭാരതി—സ്വപക്ഷരക്ഷയിൽ താല്പര്യമുള്ളവൻ തന്റെ മതത്തെ ഖണ്ഡിക്കുന്ന ഏതൊരാളേയും, സ്ത്രീയെന്നോ പുരുഷനെന്നോ നോക്കാതെ ജയിക്കേണ്ടതല്ലയോ? പൂർവ്വകാലത്തു ഗാർഗ്ഗിയോടു യാജ്ഞവൽ

ക്യന്തം, സുലഭയോട്ട് ജനകനും വാദിക്കയുണ്ടായിട്ടില്ലേ? അവർ യശസ്വികളല്ലയോ?

ഇതിന്നു ശങ്കരാചാൎയ്യന്ന് ഉത്തരമില്ലാതെയായി. അദ്ദേഹത്തിന്നു ഭാരതിയോട്ട വാദിക്കുവാൻ മുന്നിടേണ്ടിവന്നു. അവർ തമ്മിലുണ്ടായവാദം സന്ധ്യാവന്ദനകാലമൊഴികെ രാവും പകലുമായി പതിനേഴുദിവസം നീണ്ടുനിന്നു. പതിനെട്ടാം നാളായപ്പോഴെക്കും ഭാരതിക്ക് ക്ഷീണമുണ്ടായി. ശങ്കരാചാൎയ്യനെ ജയിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്ന് അവരം അറിഞ്ഞു. എങ്കിലും, മറെറാരുവഴിക്കുകൂടിയും ശ്രമിച്ചുനോക്കേണമെന്ന് അവൎക്ക് വിചാരമുണ്ടായി. ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ സന്യസിച്ചിരിക്കുന്ന ആചാൎയ്യന്ന് കാമശാസ്ത്രത്തിൽ പരിചയമുണ്ടാകയില്ലെന്നു കരുതി അവരം അതിലേക്കു വാദം തിരിച്ചു.

"കാമകലാസംഖ്യ എത്രയാണ്? അതിൻെറ രൂപമെന്തു്? സ്ഥാനമേതു്? പക്ഷഭേദയസ്ഥിതിയെങ്ങിനെ? സ്ത്രീയിലും പുരുഷനിലും അതിൻെറ യോഗം എപ്രകാരമാണ്?"

ഭാരതിയുടെ ഈ ചോദ്യം കേട്ടപ്പോരം ആചാൎയ്യൻ വിഷമിച്ചു. "ഞാൻ ഇതിന്നു മറുപടി കൊടുക്കാതിരുന്നാൽ എനിക്ക് അല്പജ്ഞത ഭവിച്ചേക്കും; ഉത്തരം പറയുകയാണെങ്കിൽ എൻെറ സന്യാസധൎമ്മത്തിന്നു ക്ഷയമുണ്ടാകയും ചെയ്യും"—എന്നിങ്ങിനെ അദ്ദേഹത്തിന്നു ശങ്കിച്ചുനില്ക്കേണ്ടിവന്നു. കാമശാസ്ത്രത്തിലും താൻ അഭിജ്ഞനാണെങ്കിലും, അതു് അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവനാണെന്നു വെളിപ്പെടുത്തുന്നതു് ലൌകികദൃഷ്ട്യാ ധൎമ്മലോപമാകയാൽ, ആ ശാസ്ത്രത്തിൽ പരിചിതനാകുന്നതിന്ന് ഒരു മാസത്തെ ഇടകിട്ടേണമെന്ന് അദ്ദേഹം ഭാരതിയോട്ട് അപേക്ഷിക്കയും അവരം അതു സമ്മതിക്കയും ചെയ്തു.

അനന്തരം ശങ്കരാചാര്യൻ ശിഷ്യസമേതം യോഗബലത്താൽ ആകാശമാർഗ്ഗേണ സഞ്ചരിച്ചുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ അങ്ങൊരു വനത്തിൽ കമനീയരൂപനായ ഒരു രാജാവു മരിച്ചുകിടക്കുന്നതു കണ്ടു. അതിന്നരികെ സുന്ദരികളായ രാജപത്നിമാർ ആർത്തരായി മുറയിടുന്നു. മന്ത്രിമാർ കഠിനശോകത്തോടെ കണ്ണീർ വാർക്കുന്നു. മൃതനായ ആ രാജാവു് അമരുകനാണെന്നും, വേട്ടയ്ക്കായി വനത്തിൽ വന്നപ്പോൾ യദൃച്ഛയാ സംഭവിച്ചതാണു മരണമെന്നും ആചാര്യൻ അറിഞ്ഞു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം സനന്ദനനോടു് ഇങ്ങിനെ അരുളിച്ചെയ്തു:—

"ഒരു നൂറിലധികം സുന്ദരിമാരുടെ ഭർത്താവായ അമരുകരാജാവു് ഇതാ, ഈ കാട്ടിൽ മരിച്ചുകിടക്കുന്നതു നോക്കൂ. ഈ രാജാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു്, ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനെ രാജാവായി വാഴിച്ചതിൽപ്പിന്നെ യോഗപ്രഭാവത്താൽ തിരിയെ വന്നേക്കാമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. സർവ്വജ്ഞതയെ പ്രാപിക്കുവാൻ കാമശാസ്ത്രത്തിൽ പരിചിതനാകുന്നതിന്നു് ഈ രാജാവിന്റെ പത്നിമാരായ സുന്ദരിമാരുടെ വിലാസസാരസ്യങ്ങൾക്കു ഞാൻ സാക്ഷിത്വം വഹിക്കയും ചെയ്യേക്കാം."

സനന്ദനൻ—സർവ്വജ്ഞനായ അങ്ങേക്കു ലോകത്തിൽ അജ്ഞാതമായി യാതൊന്നുമില്ലാ. എങ്കിലും, അങ്ങയിൽ എനിക്കുള്ള ഭക്തികൊണ്ടു ഞാൻ അല്പമൊന്നു ധരിപ്പിക്കയാണു്. മുമ്പൊരുകാലത്തു മത്സ്യേന്ദ്രനെന്നുപേരായ ഒരു മഹാത്മാവുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ ശരീരത്തെ രക്ഷിക്കുവാൻ ഗോരക്ഷനെന്ന ശിഷ്യനെ ഏല്പിച്ചു്, മൃതനായ രാജാവിന്റെ ദേഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു രാജ്യഭരണത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു. ആ യോഗീന്ദ്രന്റെനാട്ടുവാഴ്ചയിൽ സർവ്വജനത്തിന്നും

ശ്രേയസ്സു വളൎന്നു. യഥാകാലം മഴ പെയ്യുകയും, സസ്യങ്ങളെല്ലാം യഥേഷ്ടം ഫലസമൃദ്ധങ്ങളാകയും ചെയ്തു. ഇതെല്ലാം കണ്ടു് ഏതോ ദിവ്യാത്മാവു രാജാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു പരിശോഭിക്കയാണെന്നു മന്ത്രിമാൎക്കു തോന്നി. അവർ ആ ദിവ്യനെ വശീകരിക്കുന്നതിന്നു സുന്ദരീരത്നങ്ങളെ നിയോഗിച്ചു. നൃത്യഗീതങ്ങളാലും, ശൃംഗാരചേഷ്ടകളാലും അവർ ആ യോഗിയെ കാമാധീനനാക്കി. അദ്ദേഹം സമാധിയെ വിസ്മരിച്ചു സ്വാതന്ത്ര്യനില കൈവിട്ടു വെറും പ്രാകൃതനെപ്പോലെയായി. ഈ അവസ്ഥ ബുദ്ധിമാനായ ഗോരക്ഷൻ അറിഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ഗുരുവിന്റെ ശരീരത്തെ സൂക്ഷിച്ചുരക്ഷിച്ചു രാജധാനിയിലേക്കുപോയി. അവിടെ അദ്ദേഹം നടന്റെ ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചു രാജദാരങ്ങളെ നാട്യവിദ്യ പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു രാജാവിന്റെ പ്രീതിയെ നേടി. അങ്ങിനെ രാജാവിന്റെ വിശ്വാസത്തിന്നുപാത്രമായി അടുത്തുകൂടുവാൻകഴിഞ്ഞ ഗോരക്ഷൻ ഒരുനാൾ അവസരോചിതം ആ രാജാവിനോടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാസ്തവസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചു പലതും പറഞ്ഞു. അപ്പോഴേ യോഗി ഉണൎന്നുള്ളു. ഉടനെ, മഹാശയനായ മത്സ്യേന്ദ്രൻ വൈരാഗ്യത്തിലേക്കുതന്നെ തിരിഞ്ഞു. രാജശരീരത്തെ വെടിഞ്ഞു പൂൎവ്വദേഹത്തെ അദ്ദേഹം പ്രാപിക്കയും ചെയ്തു. ഈ സംഭവംകൊണ്ടു ഞാൻ അങ്ങയെ ധരിപ്പിക്കുന്നതു്, മഹായോഗികൾപോലും സംസാരത്തിൽ കാലുവെച്ചാൽ അതിൽ മുങ്ങിപ്പോകുമെന്നാണു്. വിഷയാനുരാഗത്തിന്നു് അത്രയും ശക്തിയുള്ളതുകൊണ്ടു് നാം അതിനെ ഒന്നുകൊണ്ടും അടുക്കരുതു്. വിശേ

ഷിച്ച്, അങ്ങ് കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഊർദ്ധ്വരേതോവ്രതത്തെ അതിലംഘിക്കുന്നതു പാപമാണ്. ഇതത്രയും നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചിട്ടുവേണം അങ്ങ് ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ ഏൎപ്പെടുവാൻ. മഹത്തായ നമ്മുടെ വ്രതമെവിടെ, നിന്ദ്യമായ ഈ കാമശാസ്ത്രമെവിടെ? ശ്രേഷ്ഠനായ അങ്ങ് കാമശാസ്ത്രത്തെ സ്വീകരിക്കയാണെങ്കിൽ ലോകമെല്ലാം നിലവിട്ടുപോയേക്കുമല്ലോ. സന്യാസിധൎമ്മത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ വ്രതം കൈക്കൊണ്ടിരിക്കയാണല്ലോ അങ്ങ്. ഇതൊന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞുതന്നിട്ടുവേണ്ടാ അങ്ങേക്ക് അറിയുവാൻ. എങ്കിലും, സ്നേഹംകൊണ്ട് എനിക്ക് ഇത്രയും പറയേണ്ടിവന്നു.

ശങ്കരൻ—നീ പറഞ്ഞതു് ഒട്ടും അയുക്തമല്ല. എന്നാൽ ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ എന്നെ സംബന്ധിച്ചുള്ള പരമാൎത്ഥം നീ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലായ്കയാൽ അതു് ഞാൻ പറഞ്ഞുതരാം. ആസക്തിയില്ലാത്തവനിൽ കാമത്തിന്ന് ഒരിക്കലും നിലകിട്ടുകയില്ല. അതിലേക്ക് ഗോപികാവല്ലഭനായ കൃഷ്ണൻതന്നെയാണ ദൃഷ്ടാന്തം. വജ്രോളിയോഗജ്ഞനായ എനിക്ക് ഊൎദ്ധ്വരേതോവ്രതഭംഗം സംഭവിക്കയില്ലെന്നും അറിയേണ്ടതാണ്. സങ്കല്പം ഒന്നുമാത്രമാണ് സൎവ്വകാമത്തിന്റേയും മൂലം. ആ സങ്കല്പം ഗോപികാകാന്തനെന്നപോലെ എനിക്കും ഇല്ലാത്തതാണ്. സംസാരദോഷങ്ങളിൽ എപ്പോഴും ദൃഷ്ടിയുള്ളവൻ സങ്കല്പഹീനനായ്ത്തീരാം. സങ്കല്പമില്ലാത്തവൻ സംസാരപാശത്താൽ ബദ്ധനാകുന്നതല്ല. ലോകത്തിൽ ഞാൻ എന്നതു് ഈ ശരീരമാണെന്നു കരുതുന്നവനാരോ, തത്വബോധമില്ലാത്ത അവനുള്ളതാണ

വിധിയും നിഷേധവുമെല്ലാം. തത്വമസിമഹാവാക്യത്തിൽനിന്നുണ്ടായ ബുദ്ധിയോടെ, വർണ്ണാശ്രമാദികളിൽനിന്ന് അകന്ന്, ജ്ഞാനസ്വരൂപനായ ആത്മാവാണ് ഞാൻ എന്നു ധരിച്ച്, സർവ്വദാ വേദാന്തത്തിൽ വിഹരിക്കുന്ന പണ്ഡിതന്ന് വിധിനിഷേധങ്ങളൊന്നും സ്വീകാര്യമല്ലാ. മണ്ണുകൊണ്ടുണ്ടായ ഘടാദികളൊക്കെയും മണ്ണുതന്നെയല്ലാതെ വേറെയല്ലല്ലോ. അതുപോലെ, പരമാത്മാവിൽനിന്നുണ്ടായ സർവ്വലോകങ്ങളും ത്രികാലങ്ങളിലും ആ പരമാത്മാവുതന്നെയല്ലാതെ വേറെയാകയില്ലാ. ജഗത്തൊക്കെയും മിഥ്യയാണെന്നു മനസ്സിൽ ഉറപ്പുകൂടി നിർമ്മമനും നിർമ്മലനുമായവൻ കർമ്മഫലങ്ങളാൽ ബദ്ധനാവാത്തവനാണ്. സ്വപ്നത്തിൽ ആചരിക്കുന്ന പുണ്യപാപകർമ്മങ്ങളുടെ ഫലം മനുഷ്യനു ഭുജിക്കേണ്ടതായി വരുന്നില്ലല്ലോ. നൂറായിരം ബ്രാഹ്മണരെ വധിച്ചാലും, അനേകശതം യാഗങ്ങൾ ചെയ്താലും താനാണു കർത്താവ് എന്ന വിചാരം അല്പം പോലും ഇല്ലാതെയിരിക്കയാണെങ്കിൽ അങ്ങിനെയുള്ള ജ്ഞാനിയെ പാപമോ പുണ്യമോ ബാധിക്കുകയില്ലാ. പുണ്യങ്ങളൊന്നും ചെയ്തില്ലായെന്നോ, പാപങ്ങൾ പലതും ചെയ്തുവല്ലോ എന്നോ ഒട്ടും ചിന്തയില്ലാത്തവനാണ് പണ്ഡിതൻ. ദേവേന്ദ്രൻ എന്തെല്ലാം പാപങ്ങൾ ചെയ്തു? അതുപോലെ എത്രയെല്ലാം പുണ്യങ്ങൾ ജനകൻചെയ്തു? അവർക്കിരുവർക്കും ആ കർമ്മങ്ങളെക്കുറിച്ചു കർത്തൃത്വവിചാരം ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ അവർ സംസാരബദ്ധരായില്ലാ. അതുകൊണ്ട്, ഈ ശരീരത്താൽ ഞാൻ കാമശാസ്ത്രത്തെ പരിശീലിക്കുന്നതുകൊണ്ടു യാതൊരു

ദോഷവും എനിക്കു വരുവാനില്ലാ. ശിഷ്ടമാൎഗ്ഗത്തിന്റെ രക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടിയാണ് ഞാൻ ഇതിൽ ഏൎപ്പെടുന്നതു്.

ഇത്രയും പറയുമ്പോഴെക്കും ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ദുരാസദമായ പൎവ്വതശൃംഗത്തിൽ ഇറങ്ങി. അവിടെ മനോജ്ഞമായ ഒരു ഗഹ്വരം കണ്ടു. അതിന്നരികെ പരപ്പേറിയ ഒരു പാറയുണ്ട്. അവിടെത്തന്നെ നിൎമ്മലജലം നിറഞ്ഞ ഒരു സരസ്സും കണ്ടു. തീരപ്രദേശത്തു പുഷ്പഫലസമൃദ്ധമായ വൃക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ട് ആ തടാകം ശോഭിക്കുന്നു. കാമകലാജ്ഞാനം സമ്പാദിച്ചു തിരിയെ വരുന്നതുവരെക്കും തന്റെ ശരീരത്തെ അപായംകൂടാതെ സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് ഇവിടെത്തന്നെ പാൎക്കുവിൻ എന്ന് ആചാൎയ്യൻ ശിഷ്യന്മാരെ ഏല്പിച്ചു. ഉടനെ അദ്ദേഹം യോഗബലത്താൽ സ്വന്തം ശരീരത്തെ ആ ഗുഹയിൽ പരിത്യജിച്ചു ലിംഗശരീരത്തോടെ രാജാവിന്റെ ദേഹത്തിലേക്കു കടന്നു. തന്റെ അംഗുഷ്ഠം മുതല്ക്കു പാദാമതെ രന്ധ്രംവരെക്കും അദ്ദേഹം വായുവിനെ നയിച്ചു ശിരോരന്ധ്രത്തിൽക്കൂടി വെളിയിലേക്കു കടത്തി അതിനെ രാജാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ ശിരോരന്ധ്രത്തിൽക്കൂടി പാദാഗ്രംവരെക്കും ചെലുത്തി. അപ്പോൾ, മൃതനായ ആ രാജാവിന്റെ ഹൃൽപ്രദേശം പതുക്കെ ചലിച്ചുതുടങ്ങി. ക്രമേണ കൈകാലുകൾ ഇളകി. ആദ്യം രാജാവിന്റെ മുഖത്തു് ശ്രീപ്രസരം കണ്ടു. പിന്നെ, പ്രാണവായു നാസാമാൎഗ്ഗേണ വെളിപ്പെട്ടു. ഉടനെ കൈകാലുകൾ ഇളകിത്തുടങ്ങി. അനന്തരം കണ്ണുകൾ തുറന്നു. ഈ ക്രമത്തിൽ കായബലമുണ്ടായി. രാജാവു മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ എഴുന്നേല്ക്കുകയും ചെയ്തു. മരിച്ചുപോയ ഭൎത്താവു ജീവിച്ചെഴുന്നേറ്റതിൽ അത്ഭുതാമോദങ്ങളാൽ രാജപത്നിമാർ വിവശ

രായി. അവരിൽനിന്നു ഹർഷാരവം മുഴങ്ങി. അവരുടെ സുന്ദരമുഖാംബുജങ്ങൾ തെളിഞ്ഞുവിളങ്ങി. സൂൎയ്യോദയത്തിൽ വികസിതമായ പത്മങ്ങളും, സാരസങ്ങളുടെ സുസ്വരങ്ങളും ചേൎന്ന മനോഹരസരസ്സിനോടു് അവർ സദൃശരായി. രാജാവു് എഴുന്നേററതും, ആ രാജപത്നിമാർ ആമോദിക്കുന്നതും കണ്ടു് ഏററവും പ്രഹൃഷ്ടരായ അമാത്യന്മാർ വിചിത്രവാദിത്രങ്ങൾ മുഴക്കി.

അനന്തരം ശാന്തികൎമ്മം ആചരിച്ചു് രാജാവു് ആനപ്പുറത്തു് ആരോഹണംചെയ്തു് പരിവാരസഹസ്രങ്ങളോടുകൂടി ആഡംബരകോലാഹലത്തോടെ നഗരത്തിലേക്കു് എഴുന്നള്ളി. അദ്ദേഹം രാജധാനിയിൽ നിരാമയം പ്രവേശിച്ചു് രാജപൂജിതനായി മന്ത്രികളോടുകൂടി നാടുവാണു.

ഇങ്ങിനെ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ രാജാവായി വാഴുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു മന്ത്രിമാൎക്കിടയിൽ ശങ്കയുണ്ടായി:—

“മൃതനായ രാജാവു് പ്രജകളുടെ ഭാഗ്യവൈഭവത്താൽ ജീവിച്ചെഴുന്നേററതിൽപ്പിന്നെ പണ്ടത്തെപ്പോലെയല്ലാ നില. ദിവ്യമായ സൽഗുണോദയംകൊണ്ടു് ഇദ്ദേഹം ഏററവും പ്രകാശിക്കുന്നു. അൎത്ഥികൾക്കേവൎക്കും യയാതിയെപ്പോലെ അൎത്ഥം നൽകുന്നു. ഗീഷ്പതിയെപ്പോലെ അൎത്ഥജ്ഞനായി ഇദ്ദേഹം വാദിക്കുന്നു. ശത്രുരാജാക്കന്മാരെ അൎജ്ജുനനെപ്പോലെ ഉടനുടൻ ജയിക്കുന്നു. ശൎവ്വനെപ്പോലെ സൎവ്വകാൎയ്യജ്ഞനായിട്ടാണു് ഇദ്ദേഹം വിളങ്ങുന്നതു്. ഗുരുതരങ്ങളായ സൽഗുണങ്ങൾ നിറഞ്ഞു പരമാത്മാവിനെപ്പോലെ ഇദ്ദേഹം പ്രകാശിക്കുന്നതുമുണ്ടു്. ഋതുഭേദംകൂടാതെ വൃക്ഷവൃന്ദങ്ങളെല്ലാം പുഷ്പഫലസമൃദ്ധമായി വൎത്തിക്കുന്നു. കറക്കുന്ന പശുക്കളിൽനിന്നു മുമ്പിലത്തെക്കാൾ ഇപ്പോൾ പാലു കിട്ടുന്നുണ്ടു്.

വേണ്ടുന്നകാലത്തെല്ലാം ശരിക്കിപ്പോൾ മഴപെയ്തുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഭൂമിയെങ്ങും സസ്യാഢ്യമാണിപ്പോൾ. സർവ്വജനങ്ങളും സ്വധൎമ്മനിരതരായ്ത്തീൎന്നിരിക്കുന്നു. കലികാലം ദോഷപൂൎണ്ണമാണെന്നിരുന്നിട്ടും, ഈ നാട്ടിലെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി ത്രേതായുഗത്തെക്കാൾ ഗുണം കൂടീട്ടാണ്. അമംഗളമായി യാതൊന്നും ഒരിടത്തുമില്ല. ഇതെല്ലാം കാണുമ്പോൾ, ഐശ്വൎയ്യനിധിയായ ഏതോ മഹാത്മാവു നമ്മുടെ രാജാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ശോഭനമായി നാടുവാഴുകയാണെന്നു നമുക്കു നിശ്ചയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു സൽഗുണാലയമായ ഈ മഹാപുരുഷൻ ഇനി പൂൎവ്വദേഹത്തെ സ്വീകരിക്കാതിരിക്കേണ്ടതിലേക്കു നാം നല്ലവണ്ണം കരുതലോടെ പ്രവൎത്തിക്കണം.”

ഇങ്ങിനെ അവർതമ്മിൽ ആലോചിച്ച്, വല്ലേടത്തും, വല്ല ശവവും കിടക്കുന്നതുകണ്ടാൽ അതിനെ നിശ്ശങ്കം ചെന്നെടുത്ത് ഉടൻ ദഹിപ്പിച്ചുകളയേണമെന്നു കിങ്കരന്മാരെ നിയോഗിച്ച് എല്ലാ ദിക്കിലേക്കും അയച്ചു.

രാജാവാകട്ടെ, രാജ്യപരിപാലനകൎമ്മം മന്ത്രിമാരെ ഏല്പിച്ച്, കല്യാണാംഗിമാരോടുകൂടി രമിച്ച്, അനന്യസുലഭങ്ങളായ വിഷയസുഖങ്ങളെ നിൎബ്ബാധം ഭുജിച്ചുവാണു. ആ ക്രീഡയിൽ അന്യഭാവനയൊന്നുംകൂടാതെ, വാക്കുകൾക്കെത്താത്തതായ പരമാനന്ദം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായി. വാത്സ്യായനസൂത്രം ഭാഷ്യത്തോടെ അദ്ദേഹം പഠിക്കയും, കാമശാസ്ത്രസംബന്ധമായി നൂതനാൎത്ഥഗൎഭമായ നിബന്ധം അദ്ദേഹം രചിക്കയും ചെയ്തു.

ഒമ്പതാം അദ്ധ്യായം

ശങ്കരാചാൎയ്യന്റെ ശരീരത്തെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാർ ശ്രദ്ധയോടെ സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു നാൾകഴിച്ചു. അക്കാലത്തു് അവർ പാടിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഗാനങ്ങളുടെ അൎത്ഥസംക്ഷേപം താഴെ കാണിച്ചതുപോലെയാണു്:—

“എടോ, മൂഢമതേ, നീ എപ്പോഴും ഗോവിന്ദനെ ഭജിക്കുക. പണം നേടിവെക്കുവാനല്ലാ നീ എപ്പോഴും കൊതിച്ചുകൊണ്ടു കഴിയേണ്ടതു്. ലോഭമോഹങ്ങളില്ലാത്ത ബുദ്ധി നിനക്കുണ്ടാകുവാൻ നീ സദാ പരിശ്രമിക്കണം. കുലോചിതമായ തൊഴിലുകൾചെയ്തു് അതിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന ധനംകൊണ്ടു നീ സംതൃപ്തനാകണം. കാമാധീനനായി നീ ഉഴലരുതു്. രക്തമാംസാസ്ഥികളാലുള്ള ശരീരത്തിൽ കാമമോഹിതനാകുവാൻ യാതൊന്നുമില്ലെന്നു നീ അറിയേണ്ടതാണു്. താമരയിലയിലെ തരളമായ നീൎത്തുള്ളിയെന്നപോലെ ഈ ജീവിതം തീരെ ചപലമാണു്. രോഗത്താലും ഗൎവ്വത്താലും സൎവ്വലോകവും വശംകെട്ടു് ശോകഹതമായ്ത്തീൎന്നിരിക്കുന്നു. ഇതിൽനിന്നു രക്ഷ കിട്ടുന്നതിന്നു ഗോവിന്ദനെ ഭജിക്കുകമാത്രമാണു മാൎഗ്ഗം. ധനംനേടുവാൻ ശക്തിയുള്ളപ്പോൾ മാത്രമാണു് നിന്നോടു പുത്രമിത്രങ്ങൾക്കെല്ലാം സ്നേഹമുണ്ടാകുക. ഒന്നിന്നും കഴിവില്ലാതെ വൃദ്ധനായി സ്വഗൃഹത്തിനുള്ളിൽ നരച്ചുകുരച്ചു കഴിയുമ്പോൾ നിന്നെ ആരും പരിഗണിക്കുവാൻ ഉണ്ടാകയില്ലാ. നിന്നെക്കുറിച്ചു് അന്വേഷണംപോലും ആൎക്കും ഉണ്ടാകുന്നതല്ലാ. നിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രാണനുള്ള കാലംവരെക്കു മാത്രമാണു് നിന്റെ കുശലത്തെപ്പ

ററി ആളുകൾ ചോദിക്കുക. ദേഹത്തിൽനിന്നു ജീവൻ നീങ്ങിയാൽ നിന്നെ നിൻെറ ഭാര്യപോലും പേടിക്കും. അതുകൊണ്ട് അർത്ഥം അനർത്ഥമാണെന്നു നിൻെറ മനസ്സിൽ എപ്പൊഴും ഉറപ്പുണ്ടാകണം. അല്പമെങ്കിലും സുഖം അർത്ഥത്തിൽനിന്നു കിട്ടുവാനില്ലാ. പുത്രനെപ്പോലും ധനവാനു പേടിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇതു് എങ്ങുമുള്ള അനുഭവമാണ്. ഗോവിന്ദഭജനമാണ് ഭയംനീങ്ങുവാനും സുഖം പൊങ്ങുവാനും ഒരേ വഴി.

"ബാല്യകാലത്തു മനുഷ്യനു ലീലയിലാണ് ആസക്തിയെല്ലാം. ചോരത്തിളപ്പുള്ള യൌവനത്തിൽ അവൻ തരുണിയിൽ അനുരക്തനായ്ത്തീരുന്നു. വാർദ്ധക്യമായാൽ ചിന്തയിലാണ് അവൻെറ മനസ്സുമുഴുവൻ. പരബ്രഹ്മത്തിൽ ആർക്കും സക്തികാണുന്നില്ലാ. ആരാണു നിൻെറ ഭാര്യ? ആരാണു നിൻെറ പുത്രൻ? ആരുടെയാണു നീ? എവിടെ നിന്നാണു നീ വന്നതു്? ഈ സംസാരം ഏററവും വിചിത്രംതന്നെ! ഇതിൽ നീ ഭ്രാന്തനാവരുതു്! നിൻേറയും നിനക്കുള്ളതിൻേറയും തത്വത്തെ നീ ചിന്തിച്ചറിയണം. സാധുസംസർഗ്ഗത്താൽ നിസ്സംഗനായ്ത്തീരാം. നിസ്സംഗനായാൽ മോഹം നശിക്കും. മോഹമകന്നാൽ നിശ്ചലതത്വം വിളങ്ങും. നിശ്ചലതത്വപ്രകാശത്താൽ ജീവന്മുക്തി ഭവിക്കയും ചെയ്യും.

യൌവനകാലം കഴിയുന്നതോടുകൂടി കാമവികാരങ്ങളൊക്കെയും അടങ്ങും. നീരമില്ലാതായാൽ കാസാരമുണ്ടോ? വിത്തമൊക്കെയും നശിച്ചാൽ പരിവാരങ്ങളെല്ലാം അകലും. തത്വം ഗ്രഹിക്കുന്നതായാലോ, സംസാരം നശിക്കും.

വിത്തമുണ്ടെന്നും ബന്ധുക്കളുണ്ടെന്നും ബലവീര്യങ്ങളുണ്ടെന്നും കരുതി നീ ഗർവ്വിക്കരുതു്. കാലം ഇക്കണ്ടതൊക്കെയും ക്ഷണംകൊണ്ട് എടുത്തുകൊണ്ടുപോയേ

ക്കം. ഇതു നീ എപ്പോഴും ഓൎക്കണം. മായാമയമാണു് ഈ പ്രപഞ്ചം. ഇതിൽ ആസക്തനാവാതെ പരമപദത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ നീ ശ്രമിക്കയാണു ചെയ്യേണ്ടതു്.

ദിനരാത്രികളും പൂൎവ്വാഹ്നസായാഹ്നങ്ങളും ശിശിരവസന്തൎത്തുകളും ഒന്നിനൊന്നു പിന്തുടൎന്നു് പിന്നെയും പിന്നെയും വന്നുകൊണ്ടു് കാലം കളിക്കുന്നു. അതുസ്സൂത്രല്ലു് ആയുസ്സു കുറയുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാലും, മനുഷ്യന്റെ തൃഷ്ണയ്ക്കു നീളംകൂടുന്നതേയുള്ളു.

എടോ, ഭ്രാന്താ, നിനക്കു് ആരാണു ഭാൎയ്യ? നിനക്കു് എന്തിനാണു പണക്കൊതി? നിന്നോടു ഹിതം പറയുവാൻ ഭൂമിയിൽ ആരുമില്ലയോ? ഈ സംസാരസമുദ്രം കടക്കുവാൻ സജ്ജനസംസൎഗ്ഗം ഒന്നുമാത്രമാണു കപ്പൽ എന്നു നീ അറിയേണ്ടതാണു്.

മൊട്ടയിട്ടും, മുടിവെട്ടിയും, ജടനീട്ടിയും, പലമട്ടിൽ കാവിമുണ്ടുടുത്തും നടക്കുന്നവർ എന്തൊക്കെയോ കാണുന്നവരാണെങ്കിലും, വേണ്ടുന്നതൊന്നും കാണുന്നവരല്ലാ. ഉദരപൂരണത്തിനുവേണ്ടി എന്തെല്ലാം വേഷങ്ങളാണു മനുഷ്യൻ കെട്ടുന്നതു്!

വയോധികനായി വായിലെ പല്ലുകളെല്ലാം കൊഴിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. നടക്കേണമെങ്കിൽ ബലത്തിനു് വടിയൂന്നേണമെന്നാണു് നില. എന്നിട്ടും അവന്റെ ആശയ്ക്കു് വൃദ്ധിയല്ലാതെ ക്ഷയമില്ലാ.

മുമ്പിൽ അഗ്നിയും പിമ്പിൽ സൂൎയ്യനുമല്ലാതെ വേറെ വല്ല നേട്ടമോ വേറെ വല്ല തുണയോ ഇല്ലാത്തവൻ. രാത്രിയായാൽ തണുത്തുവിറച്ചുമുഴങ്കാലുകൾ താടിയിൽകൊടുത്തുകൊണ്ടു കഴിയുന്ന നിൎവ്വസനൻ. ഭിക്ഷവാങ്ങുന്നതിനു് ഉള്ളംകൈമാത്രമാണു് പാത്രം. ഇങ്ങിനെയുള്ളവൻപോലും ആശയെ ഒട്ടും വെടിയുന്നില്ലാ.

ഗംഗയിലോ സമുദ്രത്തിലോ ചെന്നു മുങ്ങുന്നതുകൊണ്ട് എന്താണൊരുഫലം? ജ്ഞാനമില്ലാത്ത മനുഷ്യൻ ദാനംകൊണ്ടോ വ്രതങ്ങൾകൊണ്ടോ ഗുണമൊന്നുമില്ല. ഒരു നൂറുജന്മംകൊണ്ടുപോലും ഇക്കൂട്ടർ സംസാരസാഗരം കടക്കുവാൻ ശക്തരാകയില്ല.

ദേവാലയസദൃശമായ വൃക്ഷമൂലത്തിൽ മേവുന്നതും ഭൂതലത്തിൽ കിടക്കുന്നതും, മാന്തോലുടുക്കുന്നതും, സർവ്വഭോഗങ്ങളെയും സന്ത്യജിക്കുന്നതും വൈരാഗ്യലക്ഷണമാണ്. ഇങ്ങിനെയുള്ള വൈരാഗ്യത്തിന് ആളാട്ടിന് ആർക്കാണ് സുഖമില്ലാതാകുക!

സർവ്വദാ യോഗതൽപ്പരനായാലും, ഭോഗനിരതനായാലും, വിഷയങ്ങളോട് സംഗമുള്ളവനായാലും, ഒന്നിനോടും സംഗമില്ലാത്തവനായാലും ബ്രഹ്മത്തിൽ ലീനമായ മനസ്സോടുകൂടിയവൻ ആരോ അവനാണ് സാക്ഷാൽ സുഖസ്വരൂപൻ.

കീറത്തുണിവല്ലതും ചുററിക്കൊണ്ട്, പുണ്യപാപങ്ങളിലൊന്നിലും വിചാരമില്ലാതെ, ബാലകനെപ്പോലെയും, ഉന്മത്തനെപ്പോലെയും വർത്തിക്കുന്നവനാണ് യോഗി. അവൻ മനസ്സിനെ സ്വന്തം സ്വരൂപത്തിൽ അടക്കിക്കൊണ്ടു ചിദാനന്ദത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു.

നീ ആര്; ഞാൻ ആര്? ഞാൻ എവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു? എനിക്കു അമ്മ ആര്; അച്ഛൻ ആര്?—ഇവയെക്കുറിച്ചു ഗാഢമായി ആലോചിച്ച്, സംസാരസ്വരൂപത്തെ ശരിയായി അറിഞ്ഞ്, സ്വപ്നത്തിലെ അനുഭവംപോലെയുള്ളതാണ് ഈ ജഗത്ത് എന്നു ധരിച്ച്, സർവ്വത്തെയും നീ പരിത്യജിക്കണം.

എന്നിലും നിന്നിലും എവിടെയും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതാണ് ചിദാത്മകനായ ഈശ്വരൻ. നിനക്ക് എ

ത്തോടുള്ള അസൂയയും, നിൻെറ കോപവുമെല്ലാം വെറുതെയാണ്. പരമാത്മസ്വരൂപത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ നീ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ സൎവ്വത്തിലും സമചിത്തനായി നീ സൎവ്വദാ വൎത്തിക്കുക."

ശങ്കരാചാൎയ്യൻെറ ശിഷ്യന്മാർ ഇങ്ങിനെ പാടിക്കൊണ്ടു നിശ്ചിതകാലംവരേക്കും കാത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. സമയം തെററിയപ്പോാം അവർ ശങ്കാകുലരായി പരസ്പരം ഓരോന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

"ഒരു മാസത്തിന്നുള്ളിൽ താൻ വന്നുകൊള്ളാമെന്നാണല്ലോ ഗുരുദേവൻ നമ്മോടു പറഞ്ഞത്. മാസം കഴിഞ്ഞിട്ട് ഇന്നേക്ക് അഞ്ചാറുദിവസമായി. എന്നിട്ടും, സ്വദേഹത്തെ പ്രാപിച്ചു നമ്മെ സനാഥരാക്കുവാൻ ഗുരുവിന്നു കാരുണ്യമുണ്ടാകുന്നില്ലല്ലോ. നാം എന്താണു ചെയ്യേണ്ടത്? എവിടെയാണു നാം ചെന്നു തെരയേണ്ടത്. അദ്ദേഹം വാഴുന്നത് എവിടെയാണെന്ന് ആരറിഞ്ഞു? പരകായത്തിൽ ഗൂഢമായി പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന ഗുരുവിനെ ഈ ഭൂമിയിൽ അന്വേഷിച്ചിട്ട് എങ്ങിനെ നാം അറിയും? കാരുണ്യവാരിധിയായ ദേശികൻ നമ്മെയെല്ലാം തീരെ കൈവിടുകയാണെങ്കിൽ നമുക്കു ഗതിയെന്ത്! ഇന്ദ്രിയജാഡ്യങ്ങളേയും മനോമാലിന്യങ്ങളേയും അകലെ നീക്കി, നാൾതോറും നവനവാഹ്ലാദം വളൎത്തുന്ന ഗുരുപാദപത്മമല്ലാതെ നമുക്കു വേറെ ശരണമില്ലാ. ദുഷ്ടന്മാരെ വിനീതരാക്കുകയും, ശിഷ്ടന്മാരെ സംസാരാഗ്നിയിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ജഗദ്വിജയിയായ യോഗീന്ദ്രൻ—നമ്മുടെ ഗുരുസ്വാമി—നമുക്കു മംഗളം നൽകട്ടേ."

കൂട്ടുകാർ ഇങ്ങിനെ ദീനതയോടെ പറയുന്നതു കേട്ടപ്പോാം ഗുരുമാഹാത്മ്യം ശരിയായി ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ള പത്മ

പാദാളിധനായ സനന്ദനൻ സാന്ത്വനപൂർവ്വം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"സ്നേഹിതന്മാരേ, നിങ്ങൾക്ക് ഈ വിഷാദം ഒട്ടും യുക്തമല്ലാ. നമുക്ക് എല്ലാവക്കും ഒരുമിച്ച് ഉത്സാഹത്തോടെ ഗുരുവിനെ അന്വേഷിച്ച് ചെല്ലാം.

ചേതസ്സു ചെറുപോലും മടുത്തിടാതെ യത്നം
ചെയ്തീടുന്നവക്കില്ല സാധിക്കാത്തുള്ള കാര്യം;
മുടക്കം നേരിട്ടിട്ടും പ്രയത്നം ചെയ്തു ചിത്തം
മടുക്കാതമരന്മാരമൃതം കൈക്കലാക്കി

എന്നു നാം ഓത്തുകൊണ്ടു സവ്വദിക്കിലും നമുക്കു ചെന്നു തെരഞ്ഞുനോക്കാം. പരകായത്തിൽ ഗൂഢമായി വാഴുന്ന ആചാര്യനെ നമുക്കു കാണ്മാൻ പ്രയാസമുണ്ടെങ്കിലും, അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ഗുണസഞ്ചയത്തിൻെറ പ്രകാശംകൊണ്ടു നമുക്ക് അദ്ദേഹം എവിടെയുണ്ടെന്ന് അറിയുവാൻ കഴിയും. നിസ്സംഗനും മംഗളാശയനുമായ ആ സന്യാസീന്ദ്രൻ കാമശാസ്ത്രം പഠിക്കുന്നതിനു രാജീവലോചനാവിഭ്രമസ്ഥാനമായ രാജവിഗ്രഹത്തെ പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. നിത്യതൃപ്തന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായ നമ്മുടെ ഗുരുദേവൻ ഏതു രാജ്യത്തു വാഴുന്നുവോ, ആ രാജ്യത്തു സവ്വജീവികളും രോഗശോകാദിഹീനരായി നിർവൃതിയോടെ വത്തിക്കുന്നതു കാണാം. അവിടെ തസ്കരപീഡയുണ്ടാകയില്ലാ. സവ്വരും സ്വധമ്മനിരതരായിരിക്കും. മേഘം കാലവഷിയാകും. ഭൂമി യഥേഷ്ടം ഫലസമൃദ്ധയായി വിളങ്ങും. അങ്ങിനെയുള്ള രാജ്യം ഏതെന്നു നോക്കി ച്ചെന്ന് അവിടെ നമുക്ക് ഗുരുവിനെ അന്വേഷിക്കാം."

ഇത് എല്ലാവക്കും സമ്മതമാകയാൽ, ഗുരുശരീരത്തെ സംരക്ഷിക്കുവാൻ ഏതാനും ചിലരെ ഏല്പിച്ച്,

ററവുള്ളവർ ഗുരുവിനെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടു പുറപ്പെട്ടു. പലനാട്ടുകളും കടന്ന് അവർ അമരകരാജ്യത്തിൽ എത്തി. മരിച്ചുപോയ രാജാവു വീണ്ടും ജീവിച്ചപ്പോൾ പൃഥുവിനേയും ദിലീപനേയുംപോലെ പ്രശോഭിക്കുന്നുവെന്ന് ആ നാട്ടുകാർ പ്രശംസിക്കുന്നതുകേട്ട് ആ രാജാവു തങ്ങളുടെ ഗുരുതന്നെയെന്ന് അവക്കു വിശ്വാസവും ആശ്വാസവുമുണ്ടായി. തരുണീസഖനും, സംഗീതത്തിൽ ഏററവും കൊതിയുള്ളവനുമാണ് രാജാവെന്നുകേട്ട് നർത്തകഗായകവേഷന്മാരായിട്ടാണ് അവർ നഗരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതു്. ഗാനത്തിൽ നൈപുണ്യം കൂടുന്നവരാണ് തങ്ങൾ എന്ന് അവർ രാജാവിനെ അറിയിച്ച് അനുജ്ഞവാങ്ങി തിരുമുമ്പാകെ ചെന്നു.

പാട്ടുകേൾക്കുന്നതിനു കാന്താഗണമദ്ധ്യത്തിലാണ് രാജാവ് അപ്പോൾ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നതു്. യഥാർഹം സല്ക്കാരംകഴിഞ്ഞു് ആ ഗായകന്മാരോടു പാടുവാൻ കല്പിച്ചു. അപ്രകാരം അവർ പാടുവാൻ തുടങ്ങി.

"അല്ലയോ, വണ്ടേ, നിന്റെ സംഗമം വെടിഞ്ഞഹോ,
നല്ലൊരു ശൈലശൃംഗംതന്നിൽ നിൻവപുസ്സിനെ
കാത്തിരിക്കുന്ന നിന്റെ കൂട്ടുകാരതിമാത്ര-
മാർത്തരായ് തവ സംഗമാർത്ഥം ഹാ, ഭംഗമാർന്നു;
പഞ്ചസായകൻതനിക്കിയലും സമയത്തിൻ-
സഞ്ചയത്തിനുവേണ്ടി മുമ്പെഴും പ്രപഞ്ചത്തെ
അഞ്ചാതെ വെടിഞ്ഞൊരു ചഞ്ചലംകൂടാതെതു
സഞ്ചരിപ്പതു നല്ല തഞ്ചമല്ലറിയേണം—"

എന്നിങ്ങിനെയാണ് ആ പാട്ട് ആരംഭിച്ചതു്. പിന്നെ അതു് ആത്മതത്വബോധനത്തിലേക്കു തിരിഞ്ഞു.

"നേതിനേത്യാദി വേദവാക്യത്താൽ മൂർത്താമൂർത്ത-
രാശിയെ നന്നായ് നിഷേധിച്ചുവന്നവസാനം
ഏതുമേ നിഷേധിപ്പാൻ സാധിച്ചീടാതെകണ്ടു-
ള്ളതിനെ സ്വസ്വരൂപമാകുന്നുവെന്നിങ്ങിനെ
സൽപ്പുമാന്മാരായുള്ളോരുറപ്പുവിൽ ധരിച്ചീടു-
മപ്പരമാത്ഥവസ്തുവാകുന്ന ഭവാനഹോ!

* * *

ദുർഘടങ്ങളാം വിഷയങ്ങളിൽ തടവെന്യേ
പൊയ്ക്കൊള്ളുമിന്ദ്രിയങ്ങളാകുന്നോരശ്വങ്ങളെ
ദോഷദർശനകശാഘാതേന മനോവൃത്തി-
പാശത്താൽ തിരിച്ചുടൻ യാതൊരു വസ്തുവിങ്കൽ
സൽപ്പുമാന്മാരായുള്ളോർ ബന്ധിച്ചുകൊണ്ടീടുന്നി-
തപ്പരമാത്ഥവസ്തുവാകുന്ന ഭവാനഹോ!

* * *

ഇക്കളേബരംതന്നിൽ ശോഭിച്ചുകൊള്ളും ഞാൻതാ-
നക്കമണ്ഡലത്തിങ്കൽ സ്ഥിതനായ് ഭവിക്കുന്നു;
അക്കമണ്ഡലംതന്നിൽ വാഴുമാ ഞാൻതന്നെയാ-
ണിക്കളേബരത്തിങ്കൽ സംസ്ഥിതിചെയ്യുന്നവൻ;
വ്യതിഹാരേണ വേദവാദികളായോരേവം
നിതരാം യത്നത്തോടുമേതൊരു തത്വത്തിനെ
എപ്പൊഴും ശ്രദ്ധകൈക്കൊണ്ടറിയിക്കുന്നു നന്നാ-
യപ്പരമാത്ഥവസ്തുവാകുന്ന ഭവാനഹോ!"

ഈ ഗാനം കേട്ടതോടുകൂടി രാജാവിന്നു കർത്തവ്യ നിശ്ചയമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം ഗായകന്മാരെ സമ്മാനിച്ചയച്ചു. അതുകഴിഞ്ഞ അടുത്ത അവസരത്തിൽത്തന്നെ ശങ്കരാചാര്യൻ ആ രാജശരീരത്തെ വെടിഞ്ഞു് ലിംഗശരീരത്തോടേ സ്വന്തം ശരീരത്തിലേക്കായി, അതു വെച്ചിരി

ക്കുന്ന പർവ്വതഗുഹയെ പ്രാപിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടെ തന്റെ ശരീരത്തെ രാജകിങ്കരന്മാർ കണ്ടെടുത്തു ദഹിപ്പിക്കുവാനായി ചിതയിൽ ഏററിവെച്ചിരിക്കുന്നതു് അദ്ദേഹം കണ്ടു. ഉടനെ ആ യോഗീന്ദ്രൻ സ്വശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് നരസിംഹമൂർത്തിയെ സ്തുതിച്ചു. ആ സ്തുതിയാൽ സംപ്രീതനായ നരസിംഹമൂർത്തി സത്വരം പ്രത്യക്ഷമായി ആ ചിതാവഹ്നിയെ ശമിപ്പിച്ചു്, തൃക്കരം കൊണ്ടു ശങ്കരാചാര്യന്റെ വിഗ്രഹത്തെ തലോടി വിജ്വരീകരിച്ചു്, അഗ്നിജ്വാലാലീഢമായ ആ ശരീരത്തെ ചിന്മനോജ്വലമാക്കിയതിൽപ്പിന്നെ അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു.

പർവ്വതകന്ദരത്തിൽനിന്നു ശങ്കരാചാര്യൻ വർദ്ധമാനമായ കാന്തിയോടെ വെളിപ്പെട്ടു. ഈ ദർശനം കുറച്ചുകാലത്തെ വിയോഗം കഴിഞ്ഞിട്ടാകയാൽ ശിഷ്യന്മാർക്കുള്ള സൌഹാർദ്ദം ഏററവും പെരുകി.

അനന്തരം ആചാര്യൻ ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി ആകാശമാർഗ്ഗേണ മണ്ഡനമിശ്രന്റെ മന്ദിരത്തിലേക്കു യാത്രയായി. ക്രിയാഭിമാനം വെടിഞ്ഞും, വിഷതുല്യമായ വിഷയത്തിൽ വാഞ്ഛകൂടാതെയും മണ്ഡനമിശ്രൻ വാഴുന്നതു് ആചാര്യൻ സകൌതുകം കണ്ടു.

സമാഗതനായ ഗുരുവിനെ മണ്ഡനമിശ്രൻ പ്രേമത്തോടെ വന്ദിച്ചു. "എനിക്കുള്ള ദേഹഗേഹാദിയൊക്കെയും അങ്ങേക്കുള്ളതാണ്" എന്നു് അദ്ദേഹം ആചാര്യപാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിക്കയും ചെയ്തു. അനന്തരം ഭാരതി അവിടെവന്നു് ആചാര്യനെ നമസ്കരിച്ചു് ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു:—

"വിശ്വകർമ്മകൾക്കെല്ലാം ഈശത്വം ദേഹികൾക്കൊക്കെക്കും ഈശ്വരത്വം, ബ്രഹ്മാവിന്നു് അധിപതിയും, സാ

ക്കാൽ സദാശിവനമാണ് അവിടുന്ന്. വാദത്തിൽ എന്നെ ഉടനെ ജയിക്കാതെ കാമകലാപരിജ്ഞാനം നേടുവാൻ അവിടുന്ന് ഉദ്യമിച്ചതു് മനുഷ്യഭാവത്തെ കാണിക്കുവാൻ മാത്രമാണ്. മംഗളാത്മാവായ അവിടുന്ന് ഞങ്ങളെ പരാജിതരാക്കിയതിൽ ഞങ്ങൾക്കു് അവമാനമല്ലാ, ബഹുമാനമാണുണ്ടായിരിക്കുന്നതു്. എൻെറ ജീവിതകാൎയ്യം ഇത്രയുംകൊണ്ടു് അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നു. സത്യലോകത്തിലേക്കു തിരിച്ചുചെല്ലുവാൻ അവിടുന്ന് എനിക്കു് അനുജ്ഞനൽകിയാലും!"

ഇങ്ങിനെയുണ്ടായ ഭാരതീവാക്യം കേട്ടപ്പോൾ, ശങ്കരാചാൎയ്യൻ യോഗശക്തിയിൽ സരസ്വതിയെ കണ്ടുകൊണ്ടു്:—

"സ്രഷ്ടാവിന്നിഷ്ടയായി മേവും വല്ലഭയെന്നും
അഷ്ടമൂൎത്തിയാം ദേവൻതൻെറ സോദരിയെന്നും
വാക്കിൻ ദേവതയെന്നും ചിന്മാത്രയെന്നും മഹാ-
ലക്ഷ്മ്യാദിരൂപമാൎന്നു മേവുമീശ്വരിയെന്നും
വിശ്വമൊക്കെയും നിത്യം പരിപാലനംചെയ്യും
വിശ്വനായികേ, നന്നായ് നിന്നെ ഞാനറിയുന്നേൻ"—

എന്നു സ്തുതിക്കയും, തൻെറവക മഠങ്ങളിൽ വരദയായി എപ്പോഴും ഉല്ലസിക്കേണമെന്നു പ്രാൎത്ഥിക്കയുംചെയ്തു. അതു കൈക്കൊണ്ടതിൽപ്പിന്നെയാണു ഭാരതി ഈ മനുഷ്യലോകത്തിൽനിന്നു തിരോഭവിച്ചതു്. അങ്ങിനെ അവൾ പെട്ടെന്നു് അന്തൎദ്ധാനംചെയ്തതിൽ പലൎക്കും അത്ഭുതമുണ്ടായി. മണ്ഡനമിശ്രനാവട്ടെ, പത്നീവിയോഗത്തിൽ സന്തോഷിച്ചതേയുള്ളു. താൻ സന്യാസിയായതുകൊണ്ടു് ഇനിമേലിൽ ഭാൎയ്യയ്ക്കു വിധവയായിട്ടുവേണം

കഴിയുവാൻ. ആ ദുഃഖം അനുഭവിക്കുവാനിരിക്കാതെ അവൻ ലോകത്തിൽനിന്നു മറഞ്ഞതു നല്ലതായിയെന്ന് അദ്ദേഹം കരുതി. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഈ ഭാവത്തിൽ ആചാര്യൻ അനുമോദിച്ചു.

പിന്നീട്, തനിക്കുള്ള വിത്തങ്ങളെയെല്ലാം മണ്ഡനമിശ്രൻ ദാനംചെയ്തു് ഭിക്ഷുവൃത്തിയെ കൈക്കൊണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്ന് ആചാര്യൻ സുരേശ്വരനെന്ന നാമം നൽകി. അതുമുതൽ സുരേശ്വരൻ എന്ന വിശ്രുതനായ മഹാത്മാവു മഗധരാജ്യത്തു ചെന്നു നർമ്മദാതീരത്തു ബ്രഹ്മധ്യാനൈകനിരതനായി വാണു.

ശങ്കരാചാര്യനാവട്ടെ, ദുർമ്മതങ്ങളെയെല്ലാം അടിച്ചുതകൎക്കുവാനാണ് അതിൽപ്പിന്നെ ഉദ്യമിച്ചതു്. അദ്ദേഹം തെക്കൻനാടുകളിലേക്കു ശിഷ്യസമേതം ഇറങ്ങി. ചെല്ലുന്നേടത്തെല്ലാം സ്വന്തം മതത്തെ സ്ഥാപിക്കയും, മററുമതങ്ങളെ നശിപ്പിക്കയും അദ്ദേഹം ചെയ്തു. ഗംഗാസാന്നിധ്യത്താൽ പരിപാവനവും, അർജ്ജുനാർച്ചിതവും മല്ലികാർജ്ജുനസംജ്ഞവുമായ പരമേശ്വരലിംഗത്താൽ പരിശോഭിതവുമായ ശ്രീശൈലത്തിൽ ചെന്ന്അദ്ദേഹം കുറേനാൾ പാർത്തു. ഇക്കാലത്തു സുരേശ്വരൻ, പത്മപാദൻ മുതലായ ശിഷ്യന്മാരെ നിയോഗിച്ചു ശൈവം, വൈഷ്ണവം, പാശുപതം, കാണാദം, കാപിലം, ആർഹതം, ശാന്തം മുതലായ മതഭേദങ്ങളെയെല്ലാം ആചാര്യൻ നാമാവശേഷമാക്കി. ഇതുകണ്ടു് അദ്ദേഹത്തെ ചില ദുഷ്ടന്മാർ കൊല്ലുവാൻ തുനിയുകയുണ്ടായി. എന്നാൽ, അക്കൂട്ടർ ശുദ്ധബ്രഹ്മമായ ശങ്കരൻെറ സന്നിധിയിൽ ചെന്നപ്പോഴം, നിഷ്പ്രഭരായടങ്ങി. ആ വേദനിന്ദകന്മാരുടെ ആചാര്യദ്വേഷം സ്വാത്മനാശത്തിന്നാണു ഹേതുവായതു്.

"ആരാലും വൎണ്ണിക്കവേനാകയില്ലാചാര്യൻെറ
ശീരിൻ വൈഭവമെന്നേ സാമ്പ്രതം ചൊല്ലാവൂ മേ."

പത്താം അദ്ധ്യായം

ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ഒരുനാൾ തനിയെ ഇരിക്കുമ്പോൾ, ഘോരകൎമ്മരതനായ ഒരു കാപാലികൻ സാധുവിൻെറ വേഷത്തിൽ അവിടെ വന്നു. ആയാൾ നിശ്ശങ്കം ആചാൎയ്യനോടു പറകയാണ്:—

"മഹാത്മാവേ, അങ്ങയെ സൎവ്വജ്ഞനെന്നും, സുശീലനെന്നും ദയാലുവെന്നും സൎവ്വജനങ്ങളും പുകഴ്ത്തുന്നു. യശസ്വിയായ അങ്ങയെ കാണേണമെന്നാണുള്ള ഉൽക്കണ്ഠയാലാണു ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടുപോന്നതു്. അങ്ങയുടെ ഗുണഗണങ്ങളെക്കുറിച്ചു പലരും പറയുന്നതു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. നിരസ്തമോഹനായി ലോകത്തിൽ അങ്ങയല്ലാതെ ആരുമില്ലാ. ദ്വൈതികളെ മുഴുവൻ അങ്ങു് അടിച്ചോടിച്ചുവിട്ടിരിക്കുന്നു. ദേഹാഭിമാനത്തെ നിശ്ശേഷം വെടിഞ്ഞുകൊണ്ടുവാഴുന്ന അങ്ങയുടെ മാഹാത്മ്യം ഓൎക്കുന്തോറും അത്ഭുതാവഹമാണു്. അദ്വൈതസംസ്ഥാപകനായ അങ്ങു് സൎവ്വോത്തമനായി പ്രശോഭിക്കുന്നു. അങ്ങു് ഈ ശരീരത്തെ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു പരോപകാരത്തിന്നാണു്. കടാക്ഷലേശംകൊണ്ടുതന്നെ സജ്ജനത്തിന്നുള്ള മാനസപീഡയെ അകററുവാൻ അങ്ങേക്കു ശക്തിയുണ്ടു്. ഉന്നാലയന്മാരായ ഭവാദൃശന്മാരുടെ മുമ്പിൽവന്നു് അൎത്ഥിക്കുന്നവൎക്കു സാദ്ധ്യമല്ലാത്തകാൎയ്യം യാതൊന്നുമില്ലാ. ഞാൻ ഒരു മഹാകൎമ്മത്തിന്നായി അഭിലഷിക്കുന്നവനാണു്. അതു നിറവേററിത്തരുന്നതിന്നു് അങ്ങയെ മാത്രമേ ഞാൻ ലോകത്തിൽ കാണുന്നുള്ളൂ. കപാലിയെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു കൃതകൃത്യനായ്ത്തീരുവാൻ എന്നെ അങ്ങു് അനുഗ്രഹിച്ചാ

ല്യം. ഈ ശരീരത്തോടുകൂടി കൈലാസത്തെ പ്രാപിച്ചു മഹാദേവനോടുകൂടി വൎത്തിക്കുവാൻ എനിക്കുണ്ടായ അഭിനിവേശത്താൽ ആ ഭൈരവമൂൎത്തിയെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു ഞാൻ ബഹുകാലം തപസ്സുചെയ്തു. ഒടുക്കം ദേവദേവൻ പ്രസാദത്തോടെ പ്രത്യക്ഷമായി എന്നോടു് അരുളിച്ചെയ്തതു്, സൎവ്വജ്ഞനോ ഭൂപാലനോ ആയ ഒരാളുടെ ശിരസ്സു തനിക്കായി അഗ്നിയിൽ ഹോമിക്കുകയാണെങ്കിൽ താൻ പ്രീതനാകുമെന്നും, അപ്പോൾ എന്റെ കാമിതം സാധിക്കുമെന്നുമാണു്. അതിൽപ്പിന്നെ, അങ്ങിനെയൊരു ശിരസ്സിനുവേണ്ടി ഞാൻ ഭൂമി മുഴുവൻ സഞ്ചരിച്ചുവരികയാണു്. ഇതുകാലമായും ആ ശിവാജ്ഞയെ നിൎവ്വഹിക്കുവാൻ കഴിയായ്കയാൽ ഞാൻ ആധിയോടെ ഉഴലുന്നു. സൎവ്വജ്ഞനും ലോകോപകാരിയുമായ അങ്ങയെ എന്റെ ഭാഗ്യത്താൽ ഇന്നു് എനിക്കു കാണുവാൻ കിട്ടി. ഇനി എനിക്കു് ആധിക്കു് അവകാശമില്ലെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. രാജാവിന്റെ ശിരസ്സു് എനിക്കു നിശ്ചയമായും കിട്ടുന്നതല്ലാ. അതുകൊണ്ടു സൎവ്വജ്ഞനായ അങ്ങയുടെ ശിരസ്സ് മഹാദേവപ്രീതിക്കായി എനിക്കു തന്നാലും! അങ്ങു് അങ്ങിനെ ചെയ്താൽ അങ്ങേക്കു് അതുല കീൎത്തിയും, എനിക്കു സിദ്ധിയുമായ്വരും. ശിരസ്സു തരേണമേ എന്നു് ആരോടെങ്കിലും അൎത്ഥിക്കുന്നതു് അരുതാത്തതാണെന്നു ഞാൻ അറിയാത്തവനല്ലാ. പരോപകാരികളായി ഭൂമിയിൽ പലരുമുണ്ടല്ലോ. അവരാരുംതന്നെ സ്വശരീരത്തെ ത്യജിക്കുന്നവരല്ലാ. അങ്ങയാവട്ടെ, പൂൎണ്ണവൈരാഗ്യത്തെ പ്രാപിച്ചിട്ടുള്ള മഹാത്മാവാണു്. അങ്ങേക്കു് ഈ ശരീരത്തിൽ ഒട്ടും ആസക്തിയില്ലാ. പരോപകാരത്തിന്നായിട്ടാണു് അങ്ങു് ഈ ശരീരത്തെ വഹിക്കുന്നതു്. പ്രായേണ സൎവ്വജനങ്ങളും സ്വാൎത്ഥപരന്മാരും പരക്ലേശവി

ചാരമില്ലാത്തവരുമാണ്. പണ്ടു ദേവേന്ദ്രൻ ശത്രുവിനെ വധിക്കുവാൻ ആയുധത്തിനുവേണ്ടി ദധീചിയുടെ അസ്ഥിയെ യാചിച്ചു വാങ്ങിയില്ലയോ? ശരീരം ക്ഷണികമാണെന്ന് അറിഞ്ഞു ദധീചിപ്രഭൃതികൾ അതിനെ പരോപകാരാൎത്ഥം പരിത്യജിച്ചു സ്ഥിരമായ യശശ്ശരീരത്തെ കൈക്കൊണ്ടു ലോകസംപൂജ്യരായി. പ്രശാന്തന്മാരും കൃപാലയന്മാരുമായി വാഴുന്ന മഹാത്മന്മാരായ ചിലർ മാത്രം സൎവ്വദാ അന്യൎക്ക് ഉപകാരം ചെയ്യേണമെന്നു കരുതിക്കൊണ്ടാണു ശരീരം ധരിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ, എന്നെപ്പോലെയുള്ള അധികംപേരും സ്വാൎത്ഥൈകനിഷ്ഠരായി, ദയാഹീനരായിട്ടാണു കഴിയുന്നതു്. നിസ്സംഗനായ അങ്ങേക്കു സ്വന്തം ശരീരംകൊണ്ടുള്ള ഒരേ പ്രയോജനം പരോപകാരമാണ്. ആശാവശന്മാരായ അന്യാത്മന്മാൎക്കു നന്മയും തിന്മയും അറിഞ്ഞുകൂടാ. ശിരസ്സു തരേണമെന്ന് ആരെങ്കിലും ആരോടെങ്കിലും ചെന്നു ചോദിക്കുമോ? ആരും തന്റെ ശിരസ്സിനെ ആൎക്കും കൊടുക്കുകയില്ലാ. അതു കൊടുത്തവനേയും, അതു വാങ്ങിയവനേയും സജ്ജനങ്ങൾ നിന്ദിക്കും. അതുകൊണ്ട് എന്റെ ഈ പ്രാൎത്ഥന അന്യർ കേട്ടാൽ അതു് എനിക്കു ദോഷമാണ്. എങ്കിലും, വിരക്തരായ തങ്ങൾക്കു ലോകത്തിൽ അദേയമായി എന്താണുള്ളതു്? ഞാൻ ഭൂമിയിൽ മുഴുവൻ നോക്കിയതിൽ സൎവ്വജ്ഞനായി അങ്ങയെ മാത്രമേ കണ്ടുള്ളു. അതുകൊണ്ട് അങ്ങയുടെ ശിരസ്സ് എനിക്കു തരേണമേ എന്നു ഞാൻ അങ്ങയുടെ കാല്ക്കൽ വീണ് അൎത്ഥിച്ചുകൊള്ളുന്നു."

കാരുണ്യരാശിയായ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ഈ പ്രാൎത്ഥനയെ മന്ദസ്മിതത്തോടെ കേട്ടു.

"നീ ഒട്ടും വിഷാദിക്കേണ്ടാ. എന്റെ ശിരസ്സ് ഞാൻ പ്രീതിയോടുകൂടിത്തന്നെ നിനക്കു തരാം. എങ്കി

ന്നെയെല്ലാം രക്ഷിച്ചാലും, എപ്പൊഴെങ്കിലും ഈ ശരീരം നശിച്ചുപോകുകയെന്നതു നിശ്ചയമാണ്. ഇതിനെക്കൊണ്ട് അന്യന്നു വല്ല ഉപകാരവും ഉണ്ടായാൽ അതുതന്നെയാണ് ഉത്തമമായ പുരുഷാൎത്ഥസിദ്ധി. എന്നാൽ, ഗൂഢമായിട്ടുവേണം ഇക്കാൎയ്യം നീ നടത്തുവാൻ. പതിവുപോലെ ഇന്നും ഞാൻ ഇവിടെയെങ്ങാനും വിജനപ്രദേശത്തുചെന്ന് സമാധിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യും. ആ സന്ദൎഭംനോക്കി ആരുമേതും അറിയാതെ നീ അവിടെ വന്നാൽ നിന്റെ കാംക്ഷിതം സഫലമാകും. പരസ്യമായി എന്റെ ശിരഃകപാലത്തെ നിനക്കു തരുന്നതിന്നു ഞാൻ തുനിയുന്നില്ല. എന്റെ ശിഷ്യന്മാൎക്കു ഞാനല്ലാതെ വേറെ ശരണമില്ല. അവർ അറിയുന്നതായാൽ ഇക്കാൎയ്യം നിനക്കു സാധിക്കുന്നതല്ല. തന്റെ ശരീരത്തെയെന്നപോലെ, തന്റെ നാഥന്റെ ദേഹത്തേയും ആൎക്കും പരിത്യജിക്കുവാൻ ഇഷ്ടമുണ്ടാകുന്നതല്ലല്ലോ."

ഇങ്ങിനെയുണ്ടായ ആചാൎയ്യവാക്കുകേട്ടു ഘോരവൃത്തനും ക്രൂരചിത്തനുമായ കാപാലികൻ ആമോദത്തോടെ തൽക്കാലം പിന്മാറി. ആചാൎയ്യൻ ഈ സംഭവം ശിഷ്യരെയാരെയും അറിയിക്കാതെ മൌനമായി വാണു.

സ്നാനാദികൎമ്മങ്ങൾക്കായി ശിഷ്യന്മാർ അകന്നിരിക്കുന്ന തരംനോക്കി ആ കാപാലികൻ കങ്കാളമാല ചാൎത്തിയ വക്ഷസ്സോടും, രക്തമയമായ നേത്രത്തോടും ഭൈരവാകാരനായി ശൂലം ധരിച്ചുകൊണ്ട് ആചാൎയ്യന്റെ അടുക്കൽ വന്നു. ഉടനെ ശരീരത്യാഗത്തിന്നൊരുങ്ങി ആചാൎയ്യൻ സാനന്ദം സമാധിസ്ഥനായി.

സ്വാനന്ദത്താൽ ദേവരാജ്യത്തെപ്പോലും തൃണീകരിച്ചുവാഴുന്ന സൎവ്വജനപൂജിതനായ ദേശികേന്ദ്രന്റെ പാപാശയന്മാരിൽ അഗ്രേസരനായ കാപാലികൻ തലകൊയ്യു

വാൻ ശൂലംനീട്ടി. ഉടനെ ആ ഘോരകൎമ്മം പത്മപാദന്റെ മനസ്സിന്നു യോഗബലത്താൽ ഗോചരമായി. ഉൽക്കടമായ കോപത്താൽ അദ്ദേഹം കത്തിക്കാളുന്ന തീയെന്നപോലെ ഉജ്ജ്വലിച്ചു. ശോകനാശനനായ നരസിംഹമൂൎത്തിയെ ആ മഹാശയൻ സ്മരിച്ചു. തൽക്ഷണം അദ്ദേഹം മന്ത്രസിദ്ധിയാൽ മൎത്ത്യഭാവത്തെ വെടിഞ്ഞു നരസിംഹരൂപത്തെ കൈക്കൊണ്ടു. ആ ഘോരരൂപത്തോടെ എട്ടുദിക്കുകളും ഞെട്ടുന്നമട്ടിൽ അട്ടഹസിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം കുതിച്ചുചാടിച്ചെന്നു് ആ കാപാലികനെ പിടികൂടി. ക്രൂരകൎമ്മം ചെയ്യുവാൻ മുതിൎന്നിരുന്ന അവനെ പത്മപാദനരസിംഹം ഉൽക്കടക്രോധത്തോടെ മാറിടംപിളൎന്നു്, തേററകളിൽ കോൎത്തു ഭയങ്കരമായി ഗൎജ്ജിച്ചു. ഈ ശബ്ദംകേട്ടു ശിഷ്യരെല്ലാവരും സംഭ്രമത്തോടെ ഗുരുവിന്റെ സമീപത്തേക്കു് ഓടിയെത്തി. ഒരു കാപാലികൻ ഹതനായതും, ഗുരുദേവൻ നിരാമയം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതും അവർ കണ്ടു.

ജഗദണ്ഡഭാണ്ഡം പിളരുന്നപോലെ നരസിംഹം ഗൎജ്ജിക്കുകയാൽ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ധ്യാനത്തിൽനിന്നു് ഉണൎന്നു പതുക്കെ കണ്ണുകൾ തുറന്നു. അപ്പോൾ, ഭീഷണവക്ത്രത്തോടും, ചന്ദ്രകിരണതുല്യമായ ജടകളോടും, നെററിമേൽ മൂന്നാംകണ്ണോടും, ശതസൂൎയ്യദീപ്തിയോടും, ബ്രഹ്മാണ്ഡം കലുക്കുന്ന അട്ടഹാസങ്ങളോടുംകൂടി ഉൽക്കടകോപത്തോടെ കാപാലികന്റെ മാൎത്തട്ടു നഖാഗ്രങ്ങളാൽ പിളൎന്നു് അതിൽനിന്നു തിളച്ചുചാടുന്ന ചെഞ്ചോരയിൽ ആറാടിയും, കുടൽമാല ചാൎത്തിയും ദംഷ്ട്രാകരാളമായ വക്ത്രത്തിൽനിന്നു ദീപ്താഗ്നിയെ വമിച്ചുംകൊണ്ടു് അത്യന്തഭീഷണനായ നരസിംഹമൂൎത്തി വിദ്യുത്തുപോലെ ഉളകുന്ന ഉഗ്രജിഹ്വയോടെ നില്ക്കുന്നതു് അദ്ദേഹം ക-

ണ്ടു. ഇതിൽ അദ്ദേഹത്തിനു ഭീതിയല്ലാ മോദമാണുണ്ടായത്. അദ്ദേഹം ഭക്തിപൂർവ്വം സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു നരസിംഹത്തെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു. ഉടനെ, പത്മപാദൻ സ്വന്തംരൂപത്തിൽ വെളിപ്പെടുകയുംചെയ്തു.

പത്മപാദൻ ഉടനെ ചെയ്തതു ഗുരുവിന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിക്കുകയാണ്. ഇതെല്ലാം കണ്ടു മററു ശിഷ്യന്മാക്ക് അത്ഭുതമുണ്ടായി. "സ്നേഹിതാ, പ്രഹ്ലാദവശ്യനായ സാക്ഷാൽ നരസിംഹഭഗവാൻ താങ്കളിൽ ഇത്രയും പ്രസാദിതനായതു് എങ്ങിനെയെന്നു പറയാമോ" എന്ന് അവർ പത്മപാദനോടു ചോദിച്ചു.

പത്മപാദൻ—മുമ്പൊരിക്കൽ അഹോബിലമെന്ന കുന്നിന്റെ സമീപത്തുള്ള കാട്ടിൽ ചെന്നു നരസിംഹമൂർത്തിയെ ഭക്തിവ്യഗ്രതയോടെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു ബഹുദിനം തപസ്സുചെയ്കയുണ്ടായി. അപ്പോൾ ഒരു വേടൻ അവിടെ വന്ന്, "അങ്ങ് ഈ ഗുഹയിൽ ഏകനായി വസിച്ചുകൊണ്ടു് എന്താണു ചെയ്യുന്നതു്" എന്ന് എന്നോടു ചോദിച്ചു. കഴുത്തുവരേക്കും മനുഷ്യന്റെ രൂപവും, സിംഹത്തിന്റെ മുഖവുമായി ഒരു മൃഗം ഈ പാവനവനത്തിൽ ഉണ്ടെന്നും, അതിനെ ഇത്രനാളായിട്ടും കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ലാ എന്നും, അതിനെ കാണുവാൻവേണ്ടിയാണു താൻ ഈ കാട്ടിൽ പാക്കുന്നതു് എന്നും ഞാൻ അവനോടു പറഞ്ഞു. എന്റെ ഈ വാക്കിനെ ആ മട്ടിൽത്തന്നെ അവൻ വിശ്വസിച്ചു തൽക്ഷണം കാനനമദ്ധ്യത്തിലേക്കു ചെല്ലുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. കുറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവൻ വള്ളികളെക്കൊണ്ടു ബന്ധിച്ചു നരസിംഹത്തെ പിടിച്ചുകൊണ്ടു് എന്റെ അടുക്കൽ വന്നു. എനിക്കുണ്ടായ അത്ഭുതത്തിന്

അളവില്ലാ. "മഹർഷികൾക്കു മാനസംകൊണ്ടു പോലും കണ്ടറിയുവാൻ കിട്ടാത്ത അങ്ങ് ഇത്ര സുകരമായി ഈ വേടനു് അധീനനായതു് എങ്ങിനെ" യെന്നു ഞാൻ നരസിംഹമൂർത്തിയോടു ചോദിച്ചു. അതിന്നു തന്തിരുവടികൾ അരുളിച്ചെയ്തതു് ഇതാണു്:—"ഈ വേടനെപ്പോലെ ഇത്ര ഏകാഗ്രചിത്തനായി എന്നെ ഇതുവരെ ഒരാളും ധ്യാനിച്ചിട്ടില്ലാ. ഇവൻെറ പൂർണ്ണവിശ്വാസംകൊണ്ടു് ഇവന്നു ഞാൻ ഇങ്ങിനെ പ്രത്യക്ഷമായതാണു്." ഇത്രയും പറഞ്ഞു ഭഗവാൻ എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചു തിരോഭവിക്കയും ചെയ്തു.

ഈ പൂർവ്വകഥ കേട്ടു് എല്ലാവരും ആനന്ദനിമഗ്നരായി. പത്മപാദൻെറ സിദ്ധിയേയും അതുകൊണ്ടുണ്ടായ മഹാകർമ്മത്തേയും അവരേവരും മുക്തകണ്ഠം പ്രശംസിച്ചു.

അനന്തരം ശങ്കരാചാര്യർ തീർത്ഥയാത്രയായി അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു ഗോകർണ്ണത്തെ പ്രാപിച്ചു. അവിടത്തെ ശിവപ്രതിഷ്ഠയെക്കുറിച്ചു് ഒരു ഐതിഹ്യമുള്ളതു് ഇങ്ങിനെയാണു്:—

"ദാരുണൻ നിശാചരനായകൻ ദശാനനൻ
ദാരുവെന്നതുപോലെ നിന്നു വൻതപം ചെയ്തു;
തന്നുടെ ശീർഷങ്ങളേ സന്തോഷം വിട്ടറുത്തു
വഹ്നിയിൽ പലേകുറി നന്നായി ഹോമിച്ചഹോ,
ഈശനെ പ്രസാദിപ്പിക്കകയാൽ, പുരാന്തക-
നാശരാധീശ്വരന്നു നൽകിയ ശിവലിംഗം
മായാവി വിഘ്നേശ്വരൻ ഭൂമിയിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു-
തായറിഞ്ഞതിമാത്രം കോപിച്ചു ദശമുഖൻ

ഓട്ടമഗ്ഗണേശനെപ്പാഞ്ഞെത്തടുത്തധികമു-
ക്കോട്ടും കൈമടക്കിയൊന്നിടിച്ചു മസ്തകത്തിൽ;
രാവണൻ പിന്നെച്ചെന്നാലിംഗത്തെപ്പുഴക്കുവാ-
നാവോളം പ്രയത്നിച്ചു, കലുങ്ങീജഗത്ത്രയം;
“അല്ലയോ, ദശഗ്രീവ, ലിംഗമിങ്ങിരിക്കട്ടെ
ചെല്ലുക ലങ്കയ്ക്കു നീ, വെറുതേ യത്നിക്കേണ്ട”
എന്നൊരാകാശവാണിയന്നേരമുണ്ടായ്വന്നു
ഖിന്നനായ് കിന്നരേശസോദരൻതാനും പോയാൻ;
അങ്ങിനെയുള്ള മഹാദേവൻ, ശ്രീകണ്ഠനീശൻ,
മംഗളപ്രദായകൻ ഗോകർണ്ണേ വർത്തിക്കുന്നു.”

ശങ്കരാചാര്യൻ സാഗരസ്നാനംചെയ്തു് കോടിതീർത്ഥമാടി മഹാബലേശ്വരനെ പൂജിച്ചു് മൂന്നാൾ അവിടെ പാർത്തു. പിന്നെ ഹരിശങ്കരമെന്ന ദിവ്യസ്ഥലത്തേക്കു പോയി. ദുരിതമെല്ലാം നശിപ്പിച്ചു് ആനന്ദം നല്കുന്ന ഹരിശങ്കരന്മാരെ ഭജിച്ചതിൽപ്പിന്നെ, മൂകന്മാരെപ്പോലും വാഗ്മികളാക്കുന്ന മൂകാംബികാക്ഷേത്രത്തിലേക്കു് അദ്ദേഹം യാത്രയായി. മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ, ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ തന്റെ ഏകപുത്രൻ മരിച്ചുപോകയാൽ ഭാര്യയോടുകൂടി ദീനനായി വിലപിക്കുന്നതു കണ്ടു. ദയാനിധിയായ ആചാര്യൻ അതിൽ അന്തസ്താപത്താൽ ആതുരനായ്ത്തീർന്നു. അപ്പോൾ ആകാശത്തിൽനിന്നു്:—

“പാലനംചെയ്യാനാളല്ലാത്തവനെന്നും ദയ
മാലുദിക്കുവാൻ മാത്രം മൂലമായ്ഭവിച്ചീടും”

എന്നു് ഒരശരീരിവാക്കുണ്ടായി. ഇതിനു മറുപടിയായി ശങ്കരാചാര്യൻ ഉടനെ പറഞ്ഞതു് ഇതാണു്:—

"ശരിയാണതു, മൂന്നുലോകവും രക്ഷിക്കുവാൻ
വിരുതേററവുമേറും നിന്തിരുവടിയുടെ
കരളിൽപ്പാരമായിപ്പെരുകും ദയതന്നേ
കരുണാരത്നാകര, പരിശോഭിക്കയുള്ളു."

തൽക്ഷണം, ആ ബ്രാഹ്മണപുത്രൻ ഉറക്കംവിട്ടു് ഉണർന്നതുപോലെ ജീവിച്ചെഴുന്നേററു. ഇതു കണ്ടവരേവരും അത്ഭുതവിവശരായി.

പിന്നെയാണു ശങ്കരാചാര്യ്യൻ മൂകാംബികാക്ഷേത്രത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതു്. ദേവിയെ ദർശിച്ചു് അദ്ദേഹം പുളകാഞ്ചിതനായി ആനന്ദബാഷ്പംചൊരിഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നു ഭക്തിപൂർണ്ണമായ ഒരു കീർത്തനമാല അപ്പോഴുണ്ടാകയും ചെയ്തു.

ആ നാട്ടിൽ കുറച്ചുനാളം പാർത്തതിൽപ്പിന്നെ ശങ്കരാചാര്യ്യൻ ശ്രീവലിയെന്ന അഗ്രഹാരത്തിലേക്കു ചെന്നു. സർവ്വസമ്പൽസമൃദ്ധമായ നാടാണതു്. അവിടെ സർവ്വജനങ്ങളും സ്വധർമ്മനിരതരാണു്. രോഗമോ അപമൃത്യുവോ ആ നാട്ടിലെങ്ങുമില്ല. വേദാധ്യയനത്തിലും സൽക്കർമ്മാനുഷ്ഠാനത്തിലും നിരതന്മാരായ രണ്ടായിരം ബ്രാഹ്മണർ അവിടെ ഉണ്ടു്. അവരിൽ ഒരാൾക്കു പ്രഭാകരൻ എന്നാണു പേരു്. അദ്ദേഹം ബുദ്ധിമാനും ശാസ്ത്രജ്ഞനുമാണു്. കർമ്മമാർഗ്ഗത്തിലാണു് അദ്ദേഹം ഏകാഗ്രചിത്തനായി വിധിപോലെ പ്രവർത്തിച്ചുപോരുന്നതു്. പണവും പശുക്കളും ഭൂമിയും ദായാദന്മാരും ബന്ധുക്കളും അദ്ദേഹത്തിന്നു ധാരാളമായുണ്ടു്. എന്നാൽ, അദ്ദേഹത്തിന്നുണ്ടായ പുത്രൻ മുഗ്ദ്ധചേഷ്ടനാണെന്നതാണു് ആകെയുള്ള ഒരു ദോഷം. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്നു് എപ്പൊഴും ദുഃഖിക്കേണ്ടിവന്നു. ആ പുത്രൻ മൂകനായി ധ്യാനമഗ്നനെപ്പോലെ വർത്തിക്കുന്നു. ഒരക്ഷരംപോലും അവൻ മിണ്ടുന്നില്ല.

ആരെന്തു പറഞ്ഞാലും അവൻ കേൾക്കുന്നതുമില്ലാ. എന്നാൽ, സൌന്ദൎയ്യംകൊണ്ടു മന്മഥനോടും, തേജസ്സുകൊണ്ടു സൂൎയ്യനോടും അഭിരാമതാപംകൊണ്ടു ചന്ദ്രനോടും, ക്ഷമകൊണ്ടു ഭൂമിയോടും അവൻ തുല്യനാണ്. ഇങ്ങിനെയുള്ള തന്റെ പുത്രൻ മൂകനായി വാഴുന്നതു് ഗ്രഹബാധകൊണ്ടോ, ജന്മാന്തരകൎമ്മഫലംകൊണ്ടോ എന്നു പ്രഭാകരൻ കാണുന്നവരോടെല്ലാം ആവലാതിപ്പെട്ടുകൊണ്ടാണു കഴിയുന്നതു്. ഇക്കാലത്താണു ശിഷ്യരും പ്രശിഷ്യരും ഗ്രന്ഥങ്ങളുമായി ഭാഷ്യകാരനായ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നുവെന്നു അദ്ദേഹം കേട്ടതു്. ഉടനെ അദ്ദേഹം തന്റെ പുത്രനോടുകൂടി ആ സന്യാസീന്ദ്രന്റെ സന്നിധിയെ പ്രാപിച്ചു. ചാരംമൂടിയ കനൽക്കട്ടപോലെ അടങ്ങിനില്ക്കുന്ന പുത്രനെക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം ആചാൎയ്യനെ നമസ്കരിപ്പിച്ചു. തന്റെ മുമ്പിൽ ഒന്നും മിണ്ടാതെയും, ഒട്ടും അനങ്ങാതെയും സ്തംഭംപോലെ നില്ക്കുന്ന ആ കുമാരനെ ആചാൎയ്യൻ ദയാപൂർവ്വം കരങ്ങളാൽ എടുത്തു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോടു പ്രഭാകരൻ ഉണൎത്തിച്ചതാവിതു്:—

"പ്രഭോ, എന്റെ മകൻ ഇങ്ങിനെ മന്ദനായ്ത്തീരുവാൻ എന്താണു കാരണം? ഇവനു പതിമൂന്നു വയസ്സു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇനിയും യാതൊരു കാൎയ്യബോധവും ഉണ്ടായിട്ടില്ലാ. യാതൊരു വിദ്യയും ഇവൻ ശീലിച്ചിട്ടില്ലാ. അക്ഷരംപോലും ഇവനു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഒരു വിധത്തിൽ ഞാൻ ഇവന്റെ ഉപനയനം നടത്തിവെച്ചു. സമവയസ്കരായ ബാലന്മാർ ഇവനെ കളിക്കുവാൻ വിളിക്കുമ്പോഴും ഇവൻ ഇളകുകയില്ലാ. ഇവൻ മൂഢനാണെന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഇവനെ ദുഷ്ടബാലന്മാർ ഇടയ്ക്കു് ചിലപ്പോൾ അടിക്കാറുണ്ടു്. അതിൽ ഇവൻ ഒട്ടും കോപി

ക്കുന്നില്ലാ. പറഞ്ഞതൊന്നും ഇവൻ കേൾക്കുന്നില്ലാ. തോന്നുംപോലെയൊക്കെയാണു ചേഷ്ടിതങ്ങൾ. എന്നാലും ഞാൻ ഇവനെ അടിക്കാറില്ലാ. ഇതാണു് ഇവന്റെ അവസ്ഥ.”

ഇതത്രയും കേട്ടതിൽപ്പിന്നെ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ആ ബ്രാഹ്മണകുമാരനെ നോക്കി—“നീ ആരാണു്? ആരുടെ മകനാണു നീ? പേരെന്താണു്? എങ്ങോട്ടാണു നിന്റെ ഗതി? എവിടെ നിന്നാണു നീ വന്നതു്—”എന്നിങ്ങിനെ ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ ആ മന്ദനിൽനിന്നു് ആത്മതത്വപ്രകാശനത്തോടെ ഗംഭീരമായ വചോധാരയുണ്ടായി. “ദേവമാനുഷന്മാരിൽ ആരുമല്ലാ ഞാൻ; ഞാൻ നിത്യചൈതന്യസ്വരൂപിയായ ആത്മാവാണു്” എന്നു് ആ കുമാരൻ ആചാൎയ്യനെ അറിയിച്ചു. ഉള്ളംകൈയിലെ നെല്ലിക്കപോലെ അത്രയും വ്യക്തമായി പരമാത്മതത്വത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കയാൽ ആ കുമാരനു ഹസ്താമലകൻ എന്നു പേരുണ്ടായി.

ഉപദേശം കൂടാതെ തത്വബോധമുണ്ടായിരിക്കുന്ന ആ ബാലനെയോൎത്തു ശങ്കരാചാൎയ്യൻ വിസ്മയിക്കയും, ആ അത്ഭുതബാലനെ സാമോദം അനുഗ്രഹിക്കയും ചെയ്തു. അനന്തരം അദ്ദേഹം പ്രഭാകരനോടു് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“ഈ പുത്രൻ അങ്ങയോടുകൂടി ഗൃഹത്തിൽ വസിക്കുന്നതിന്നു് ഒട്ടും അൎഹനല്ലാ. ഇവൻ മന്ദനാകയാൽ ഇവനെക്കൊണ്ടു് അങ്ങേയ്ക്കു പ്രയോജനമൊന്നുമില്ലല്ലോ. പൂൎവ്വജന്മത്തിലുണ്ടായ അഭ്യാസബലത്താൽ ഇവൻ സൎവ്വവും അറിയുന്നുണ്ടു്. എല്ലാം അറിഞ്ഞതുകൊണ്ടു് ഇവനു് ഒന്നും പറയുവാനില്ലെന്നായിരിക്കയാണു്. തത്വാനുഭവമില്ലാത്തവനാണെങ്കിൽ ഇത്ര അൎത്ഥഗൎഭമായ ഉത്തര

ത്തിന്ന് ആളാകുന്നതല്ലല്ലോ. ഇവന്ന ഗൃഹധനങ്ങളി ലൊന്നിലും ആസക്തിയില്ലാ. ദേഹത്തിൽ ഭ്രമംമൂലം താദാത്മ്യവും ഇവന്നില്ലാ. തൻേറതെന്ന വിചാരം യാതൊന്നിലും ഇല്ലാത്തവനാണിവൻ. അതുകൊണ്ട് ഇവൻ എന്നോടൊരുമിച്ചു വന്നുകൊള്ളട്ടെ."

ഇതു പ്രഭാകരൻ സമ്മതിക്കയാൽ ആചാര്യൻ ഹസ്താമലകനെ സ്വശിഷ്യസംഘത്തിൽ ചേർത്ത് അവിടെ നിന്നു പുറപ്പെട്ടു.

ശൃംഗഗിരിയിലേക്കാണു പിന്നെ ചെന്നത്. തപോനിധിയായ ഋശ്യശൃംഗമഹർഷിയുടെ ആശ്രമമാണത്. സ്മരണമാത്രത്താൽ മംഗളം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന തുംഗഭദ്രാനദി ആ വഴിക്കൊഴുകുന്നു. കല്യാണശീലന്മാരായ സജ്ജനങ്ങൾ അവിടെ സോല്ലാസം മേവുന്നു. ശങ്കരാചാര്യൻ ആ നാട്ടിൽ പല ബുദ്ധിമാന്മാരേയും തൻേറ ഭാഷ്യവും മററു ശാസ്ത്രങ്ങളും പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഒട്ടുകാലം വസിച്ചു. അക്കാലത്ത് ഇന്ദ്രവിമാനതുല്യമായ ഒരു മന്ദിരം അദ്ദേഹം അവിടെ നിർമ്മിച്ചു. അവിടെ വിദ്യാപീഠം സ്ഥാപിച്ച് സുരേശ്വരനെ അദ്ധ്യക്ഷനാക്കി. സർവ്വദേവാർച്ചിതയായ പരദേവതയെ അദ്ദേഹം അവിടെ പ്രതിഷ്ഠിക്കയും ചെയ്തു. ശാരദാംബികയെന്ന പേരോടെ ആ ദേവി അവിടെ ശോഭിക്കുമാറായി.

ശൃംഗഗിരിയിൽ പാർക്കുന്നകാലത്ത് ആചാര്യന്നു മറെറാരു ശിഷ്യനെ ലഭിച്ചു. മന്ദഭാഷണനും ഹിതാനുവർത്തിയും, ഭ്രാതാനുകമ്പിയും, ധർമ്മവ്രതനുമാണ് ആ ശിഷ്യൻ. ഗുരുശുശ്രൂഷയിൽ അത്രയും ശ്രദ്ധയും നൈപുണ്യവും അദ്ദേഹത്തിനുള്ളേടത്തോളം മററാർക്കുമില്ലാ. ആത്മതത്ത്വത്തെപ്പററി തോടകവൃത്തത്തിൽ പ്രശസ്തമായി രചി

ച്ച കൃതിയാൽ ആ ശിഷ്യന്നു തോടകാചാൎയ്യൻ എന്നു പേരുണ്ടായി. പത്മപാദൻ, സുരേശ്വരൻ, ഹസ്താമലകൻ, തോടകൻ എന്നീ നാലുപേരാണു ശങ്കരാചാൎയ്യന്റെ മുഖ്യശിഷ്യന്മാർ.

പതിനൊന്നാം അദ്ധ്യായം

ഒരുനാൾ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ സുരേശ്വരനെ വിളിച്ചു തന്റെ ഭാഷ്യത്തിന്നു വാൎത്തികമെന്ന നിബന്ധനമുണ്ടാക്കുവാൻ നിയോഗിച്ചു. ശാസ്ത്രീയമായി വല്ലതും പ്രവൎത്തിക്കേണമെന്നു സുരേശ്വരൻ വളരെ നാളായി ആഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. ശാരീരികസൂത്രത്തിന്നു വാൎത്തികമുണ്ടാക്കുവാനാണു് അദ്ദേഹം ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതു്. ഗുരുനിയോഗം ഭാഷ്യവാൎത്തികമായതിനാൽ, അതു് ഏററവും ദുഷ്കരമായ കൎമ്മമാണെന്നു തോന്നിയെങ്കിലും, ഗുരുഭക്തികൊണ്ടു് അതു് അദ്ദേഹം കൈയേററു.

"അങ്ങയുടെ ഭാഷ്യം തൎക്കസംയുക്തവും, മഹാഗംഭീരവുമാകയാൽ, അതിനെ ആകമാനമായൊന്നു നോക്കുവാൻപോലും ശക്തനല്ലാത്ത ഞാൻ, അതിന്നു വാൎത്തികമുണ്ടാക്കേണ്ട കാൎയ്യത്തെക്കുറിച്ചു പറയേണ്ടതുണ്ടോ? എങ്കിലും, അങ്ങയുടെ കാരുണ്യംകൊണ്ടു് ഞാൻ ഒന്നു പരീക്ഷിച്ചുനോക്കാം"—എന്നു സുരേശ്വരൻ വിനയപൂൎവ്വം അറിയിച്ചു.

ചിൽസുഖാദി മററുശിഷ്യന്മാൎക്കു് ഈ വൎത്തമാനം കേട്ടപ്പോൾ അസൂയയാണുണ്ടായതു്. അവർ ഗൂഢമായി ഗുരുവിനെ ചെന്നുകണ്ടു് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"സ്വാമിൻ, അങ്ങു് സുരേശ്വരനെ വാർത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ ഏല്പിച്ചതു് ഒട്ടും നന്നായില്ല. അതു വലിയ അനർത്ഥത്തിലാണു കലാശിക്കുക. സുരേശ്വരൻ കർമ്മപരനാണെന്നതു സർവ്വവിദിതമാണു്. ജീവികൾക്കു സ്വർഗ്ഗനരകാനുഭവങ്ങൾക്കെല്ലാം കാരണം കർമ്മമാണെന്നും, കർമ്മത്തിന്നല്ലാതെ വേറൊരീശ്വരൻ ജീവികൾക്കിടയിൽ കാർയ്യമൊന്നുമില്ലെന്നും പല പല യുക്തികളോടു് ഉറപ്പോടെ വാദിക്കുന്ന പണ്ഡിതനാണു വിശ്വരൂപൻ. ജനിച്ചനാൾതൊട്ടു് ഇന്നേവരെ കർമ്മിയായിട്ടുതന്നെയാണു് അദ്ദേഹം വാണിരിക്കുന്നതു്. മനുഷ്യരെയെല്ലാവരേയും കർമ്മികളാക്കിത്തീർക്കുവാൻ അദ്ദേഹം എപ്പോഴും ഉദ്യമിച്ചുപോരുന്നതുമുണ്ടു്. അങ്ങിനെയുള്ള മണ്ഡനമിശ്രൻ അങ്ങയുടെ ഭാഷ്യത്തിന്നു വാർത്തികമുണ്ടാക്കുന്നതായാൽ അതു് ഒട്ടും ഭംഗിയാകയില്ല. ഭാഷ്യത്തെ അദ്ദേഹം കർമ്മപരമാക്കിത്തീർക്കയാണു ചെയ്യുക. സുരേശ്വരന്റെ മനസ്സ് ഒട്ടും നിർമ്മലമല്ലെന്നാണു ഞങ്ങൾ കാണുന്നതു്. അന്നു വാദത്തിൽ തോല്ക്കുകയാൽ അദ്ദേഹം സന്ന്യാസത്തെ സ്വീകരിച്ചുവെങ്കിലും, അതു മനസ്സോടുകൂടിയല്ലാ ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു വിശ്വൈകവന്ദ്യനായ അങ്ങു് ഈ വിശ്വരൂപനെ വിശ്വസിക്കരുതു്. അദ്ദേഹം കർമ്മനിഷ്ഠനായതുകൊണ്ടു വാർത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ അർഹനല്ലെന്നു് അങ്ങു് വിധിക്കണം. ഇനി ഞങ്ങൾ അങ്ങയെ ഒരു പൂർവ്വസംഭവത്തെക്കുറിച്ചു് അല്പം സ്മരിപ്പിക്കാം. അന്നൊരുനാൾ ഞങ്ങൾ ഗംഗയുടെ മറുതീരത്തിൽ ഒരുമിച്ചുനില്ക്കുമ്പോൾ, "ഇങ്ങോട്ടു പോരുവിൻ" എന്നു് അങ്ങു് ഞങ്ങളെ വിളിക്കയുണ്ടായി. ഞങ്ങൾക്കുള്ള ഭക്തിയെ പരീക്ഷിക്കുവാനാണു് അങ്ങു് ഞങ്ങളെ അങ്ങിനെ വിളിച്ചതു്. അക്കരയിൽനിന്നു ഞങ്ങളെ വിളിക്കയാൽ

ഞങ്ങൾ ആകുലന്മാരായി. പുഴ കടക്കുവാൻ തോണി കിട്ടുമോ എന്നു ഞങ്ങൾ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും നോക്കിത്തുടങ്ങി. അപ്പോഴേക്കും ഞങ്ങൾക്കിടയിൽനിന്നു പത്മപാദൻ നിസ്സംശയം പുഴയിലേക്കിറങ്ങി ഭക്തിയോഗപ്രഭാവത്താൽ വെള്ളത്തിന്മീതെ നടന്നുചെന്നു. ആരാലും സാധ്യമല്ലാത്ത ഈ അത്ഭുതകർമ്മം കണ്ടു ഗംഗാദേവിക്കു പ്രസാദമുണ്ടായി, അദ്ദേഹം അടിവെക്കുന്നിടത്തെല്ലാം താമരപ്പൂവുകൊണ്ടു താങ്ങിക്കൊടുത്തു. അങ്ങിനെ, തന്റെ അരികെ എത്തിയ സനന്ദനനെ അങ്ങ് ഏററവും സന്തോഷത്തോടെ അഭിനന്ദിച്ച് അദ്ദേഹത്തിനു പത്മപാദൻ എന്നു പേർ കൊടുക്കയുണ്ടായല്ലോ. സ്വഭാവത്താൽതന്നെ ശുദ്ധാന്മാ സിദ്ധനുമാണു പത്മപാദൻ. അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ വിഷയവിരക്തനും ഗുരുപാദഭക്തനുമായി മറെറാരാളുമില്ല. അതുകൊണ്ട് അങ്ങയുടെ ഭാഷ്യത്തിനു വാർത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ എല്ലാംകൊണ്ടും അദ്ദേഹമാണു യോഗ്യൻ. അഥവാ, വാർത്തികത്തിന് ആനന്ദഗിരിയെ ഏല്പിച്ചാലും ഭംഗിയായി നടക്കും. അദ്ദേഹം ഉഗ്രതപസ്സുകൊണ്ടു സരസ്വതിയെ പ്രത്യക്ഷമാക്കിയ ഗുണവാനാണ്. വിശ്വരൂപന് എന്തെല്ലാം ഗുണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നാലും, സർവ്വദാ കർമ്മസക്തനായ അദ്ദേഹം ഈ വിഷയത്തിൽ വിശ്വാസയോഗ്യനല്ല. ഭാഷ്യത്തിന് ഉത്തമമായ ടീക ഈ പത്മപാദൻ ഉണ്ടാക്കട്ടെ.”

പത്മപാദൻ—വാർത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ ഹസ്താമലകനും സമർത്ഥനാണ്. അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ജ്ഞാനത്തെക്കുറിച്ച് അങ്ങ് യഥാപൂർവ്വം സ്മരിക്കണം. ഉള്ളം കൈയിലെ നെല്ലിക്കപോലെ സർവ്വസിദ്ധാന്തങ്ങളും അദ്ദേഹം അറിയുന്നതുകൊണ്ടാണല്ലോ അദ്ദേഹത്തിന് അങ്ങ് ഹസ്താമലകൻ എന്നു പേരുകൊടുത്തത്.

ശങ്കരാചാൎയ്യൻ—ഹസ്താമലകനുള്ള പാണ്ഡിത്യം അന്യാദൃശമാണെന്നതിൽ എനിക്കു സംശയമില്ല. എന്നാൽ, ആയാൾ സമാഹിതനായ്ത്തീൎന്നിരിക്കയാൽ ആയാൾക്കു ബഹിൎവ്യാപാരങ്ങളിലൊന്നിലും മനസ്സില്ല. ബാല്യത്തിൽ അച്ഛൻ നിൎബ്ബന്ധിച്ചിട്ടും ആയാൾ അക്ഷരങ്ങളൊന്നും അഭ്യസിച്ചിട്ടില്ല. അച്ഛൻതന്നെ ആയാളെ ഉപനയനംചെയ്യിച്ചുവെങ്കിലും, ഗുരുവിൽനിന്നു വേദാധ്യയനമൊന്നും ആയാൾക്കു് ഉണ്ടായിട്ടുമില്ല. ബാലോചിതമായ ലീലാവിചാരംപോലും ഇല്ലാതെയാണു് ആയാൾ വളൎന്നിരിക്കുന്നതു്. ഭോജനകാൎയ്യത്തിൽക്കൂടിയും ആയാൾക്കു ശ്രദ്ധയില്ല. വിനോദവാക്കു പറകയോ ചിരിക്കുകയോ ആയാൾ ചെയ്തിട്ടില്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള കുട്ടിയെ കണ്ടു് ഭൂതഗ്രസ്തനാണെന്നു സംശയിച്ചിട്ടാണു എന്റെ അടുക്കൽ ആയാളുടെ അച്ഛൻ കൊണ്ടുവന്നതു്. എന്നെ കണ്ടതോടുകൂടി ആയാളുടെ ഭാവമെല്ലാം പകൎന്നു. എന്നെ വീണ്ടും വീണ്ടും നോക്കിക്കൊണ്ടു് കൈകൂപ്പി വണങ്ങിനിന്നു. അവിടെ കൂടിയിരുന്നവൎക്കൊക്കെയും ഇതു് വലിയ അത്ഭുതമായിത്തീൎന്നു.

"ആരാണു കുട്ടി നീ, യാരുടെ സൂനു, നിൻ-
പേരെന്തു്, പോകുന്നതെങ്ങോട്ടു സാമ്പ്രതം?"

എന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചതിന്നു്, താൻ നിത്യനും ആനന്ദസച്ചിദ്ഘനമാണു് എന്നു വൃത്തമയങ്ങളായ വാക്യങ്ങളാൽ ആ ബാലകൻ ഉത്തരംപറഞ്ഞു. ഇങ്ങിനെ ആദ്യമായി തന്റെ പുത്രന്റെ ഭാഷണം കേട്ടു് ബുദ്ധിമാനായ പിതാവു പെരുതായ ആമോദത്തോടെ പറഞ്ഞതാവിതു്:—

"ഞാനോ ജഡനെന്നു നിശ്ചയിച്ചു മമ
സൂനുവിനെപ്പാരിലെല്ലാവരുമഹോ!
ഇപ്പോഴും പരാത്മതത്വത്തെക്കഥിക്കുന്ന
മൽപുത്ര,നത്ഭുതം ത്വൽപ്രഭാവം പരം!
പാരിടംതന്നിൽ പിറന്നനാൾതൊട്ടു സം-
സാരപാശത്തിൽ കുടുങ്ങാതെയുള്ളിവൻ
ശിഷ്യനായിട്ടിരിക്കട്ടെ, ഭവാനു വൈ-
ശിഷ്ട്യം പരമിയന്നീടും ജഗൽഗുരോ,
ചാരുകാസാരത്തിലല്ലാതെ, ഘോരകാ-
ന്താരത്തിൽ നന്നായ് മരാളം വിളങ്ങുമോ?"

അന്നുമുതൽ ഹസ്താമലകൻ എൻെറ ശിഷ്യനായി. ശൈശവംമുതല്ക്കേ ആത്മലീനചിത്തനായ ആയാൾ ഈമഹാപ്രപഞ്ചവിഷയത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നതെങ്ങിനെ?

ശിഷ്യന്മാർ—സ്വാമിൻ, ശ്രവണാദികളൊന്നും സംഭവിക്കാതെ ഈ പ്രഭാകരപുത്രൻ ഇത്രയും പരമാർത്ഥനിഷ്ഠനായ്ത്തീർന്നതു് എങ്ങിനെയാണ്?

ശങ്കരാചാര്യൻ—സംസാരമുക്തനായ ഒരു സിദ്ധൻ ഒരു നാൾ യമുനാതീരത്തിൽ സാനന്ദം വിശ്രമിക്കയായിരുന്നു. അപ്പോൾ അവിടെ, രണ്ടുവയസ്സായ കുട്ടിയോടും ചില തോഴികളോടുംകൂടി ഒരു ബ്രാഹ്മണകന്യക സ്നാനത്തിന്നായിവന്നു. കുട്ടിയെ ആ സന്യാസിയുടെ മുമ്പിൽ ഇരുത്തി ആ കന്യകയും മററും കുളിക്കുവാൻ ആററിൽ ഇറങ്ങി. ധ്യാനമഗ്നനായ യോഗിക്കു് ആ കുട്ടിയുടെ ചേഷ്ടകളിൽ മനസ്സുചെന്നില്ല. കുട്ടി പതുക്കെപ്പതുക്കെ മുന്നോട്ടുനീങ്ങി ആററിൻെറ വക്കിൽ എത്തുകയും അതോടുകൂടി കാലുതെററി ആററിലേക്കു മറിയുകയും ചെയ്തു. പെണ്ണുങ്ങൾ ചെന്നു് എടുക്കുമ്പോഴേക്കും ആ കുട്ടി മുങ്ങി

ച്ചുത്തു കഴിഞ്ഞു. അവർ സന്ന്യാസിയുടെ മുമ്പിൽ ച്ചെന്നു ദുസ്സഹശോകത്തോടെ മുറയിട്ടു. ആ ആൎത്ത വിലാപം കേട്ടപ്പോഠം യോഗിക്കു് അന്തൎതാപമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം സ്വന്തം ദേഹത്തെ ത്യജിച്ചു് യോഗ ശക്തിയാൽ ആ കുട്ടിയുടെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശി ച്ചു. ഉടനെ കുട്ടിക്കു പുനൎജ്ജന്മമുണ്ടായി. അവനാ ണു ഹസ്താമലകൻ. ഹസ്താമലകനിൽ വാഴുന്നതു് ആ സന്ന്യാസിയാകയാലാണു്, ഉപദേശം കൂടാതെ ആയാഠം പരമാത്ഥതത്വമെല്ലാം ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്ന തു്. ബഹിർവ്യാപാരം കൂടാതെ വത്തിക്കുന്ന ഹ സ്താമലകനോടു വാത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ ഞാൻ പറ യുന്നതെങ്ങിനെ? മഹാശയനായ മണ്ഡനമിശ്രനാണു വാത്തികനിമ്മാണത്തിന്നു് എല്ലാംകൊണ്ടും സമ ത്ഥൻ എന്നാണു ഞാൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ആ യാഠം അതിന്നു് യോഗ്യനല്ലെന്നുവന്നാൽ, വേറെയാ രെയും അതിലേക്കു നിപുണനായി ഞാൻ കാണുന്നി ല്ലാ. മണ്ഡനനെക്കൊണ്ടു വാത്തികം എഴുതിപ്പിക്കു ന്നതു നിങ്ങഠംക്കു് ഇഷ്ടമല്ലെങ്കിൽ, ഞാൻ അ തിൽ ഏപ്പെടുന്നതല്ലെന്നു നിങ്ങഠം അറിയേണ്ട താണു്.

ശിഷ്യന്മാർ—അങ്ങു് നിയോഗിക്കയാണെങ്കിൽ പത്മപാ ദൻ വാത്തികം ഉണ്ടാക്കുമല്ലോ. അതിന്നു് അദ്ദേ ഹം സമത്ഥനാണെന്നതു് ആക്കും സമ്മതമാണു്.

ശങ്കരാചാൎയ്യൻ—ലോകപ്രിയനായ പത്മപാദൻ എന്റെ ഭാഷ്യത്തിന്നു് ഒരു നിബന്ധമുണ്ടാക്കുന്നതു് എനിക്കു സന്തോഷംതന്നെയാണു്.

ഇപ്രകാരം ആ ശിഷ്യന്മാരെ അയച്ചതിൽപ്പിന്നെ, ശങ്കരാചാൎയ്യൻ സുരേശ്വരനെ വിജനത്തിൽ വിളിച്ചു് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"താങ്കൾ വാർത്തികം എഴുതിത്തുടങ്ങുവാൻ വരട്ടെ. ദുർവ്വിദഗ്ദ്ധന്മാരായ ഈ ശിഷ്യന്മാർ അതിന്നു വിരോധികളായിട്ടാണ് നില്ക്കുന്നത്. താങ്കൾക്കു ഗാർഹസ്ഥ്യവിഷയത്തിൽ ഇപ്പൊഴും പ്രിയംകൂടുമെന്ന് അവർ ശങ്കിക്കുന്നു. വാർത്തികത്തിൽ സ്വന്തം സിദ്ധാന്തത്തെ ചേർത്തു താങ്കൾ ഭാഷ്യത്തെ ദുഷിപ്പിക്കുമെന്നും, സന്യാസികളെ നിന്ദിക്കയും, അവരെ വീട്ടിൽ കടത്താതിരിക്കയും ചെയ്യുന്ന ആളാണു താങ്കൾ എന്നു സർവ്വരും അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതു കൊണ്ട് അങ്ങിനെയുള്ള താങ്കളെ വിശ്വസിക്കരുതെന്നും മററുമാണ് അവർ പറയുന്നത്. അവരുടെ ഈ ധാരണ അബദ്ധമാണെന്നു വരുത്തി, അവർക്കു താങ്കളിൽ വിശ്വാസമുണ്ടാകുവാൻ തക്കവണ്ണം താങ്കൾ അദ്ധ്യാത്മവിഷയമായി ഒരു ഗ്രന്ഥം ഉടനെ നിർമ്മിക്കണം."

ഇപ്രകാരം ഗുരുവിൽനിന്നുണ്ടായ നിയോഗത്തെ അനുസരിച്ച് നൈഷ്കർമ്മ്യസിദ്ധി എന്നൊരു സൽഗ്രന്ഥം സുരേശ്വരൻ രചിച്ചു. അതു മുഴുവൻ ശങ്കരാചാര്യൻ വായിച്ച് ഏററവും സന്തുഷ്ടനായി. ആ പുസ്തകം സുരേശ്വരൻ ഗുരുപാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിക്കുമ്പോൾ ഇങ്ങിനെ പറയുകയുണ്ടായി.

"ഗുരുദേവാ, പേരിന്നോ, പണത്തിന്നോ, സേവയ്ക്കോ വേണ്ടിയല്ലാ ഞാൻ ഈ പുസ്തകം എഴുതിയത്. ഗുരുവാക്കിനെ ലംഘിക്കുന്നതു ഗുരുശിഷ്യബന്ധത്തിന്നു ദോഷമാണെന്നു കരുതി മാത്രം ഞാൻ ഇതിൽ ഏർപ്പെട്ടതാണ്. യുവാവിന്നു ബാല്യത്തിലേക്കു മടങ്ങുന്നതിന്നോ യൌവനത്തിന്നു വാർദ്ധക്യത്തിലേക്കു കേറുന്നതിന്നോ കഴിയുന്നതാണോ? മുമ്പു ഞാൻ ഗൃഹസ്ഥനായിരുന്നുവെന്നുവെച്ച് ആ അവസ്ഥ എന്റെ ഇപ്പൊഴത്തെ ഈ സന്യാസവൃത്തിയിൽ ഉണ്ടാകുന്നതെങ്ങിനെ? ഗൃഹസ്ഥനാകു

ന്നതിന്നും സന്ന്യാസിയാകുന്നതിന്നും മനസ്സാണു കാരണം. മനസ്സിനെക്കൊണ്ടാണല്ലോ ബന്ധവും മോക്ഷവും ഭവിക്കുന്നതു്. മനോവിശുദ്ധിയുണ്ടെങ്കിൽ ഗൃഹസ്ഥനായാലെന്തു്, സന്ന്യാസിയായാലെന്തു്? സന്ന്യാസത്തിൽ പൂർണ്ണമനസ്സോടെ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നെ നോക്കി എന്നിൽ ഇപ്പൊഴും ഗാർഹസ്ഥ്യമുണ്ടെന്നു ശങ്കിക്കുന്നതു് വെറും മൂർഖതയാണു്. ഞാൻ മുമ്പു് സന്ന്യാസികളെ നിന്ദിച്ചിരുന്നുവെന്നും, അവരെ ഞാൻ വീട്ടിന്നുള്ളിൽ കടത്തിയിരുന്നില്ലെന്നും എന്നെക്കുറിച്ചു ചിലർ അപവാദമുണ്ടാക്കുന്നതു് അന്യായമാണെന്നല്ലാതെ ഞാൻ എന്തുപറയട്ടേ. സന്ന്യാസിശ്രേഷ്ഠനായ അങ്ങു് എന്റെ വീട്ടിൽ വന്നതും ഞാൻ നൽകിയ ഭിക്ഷയെ കൈക്കൊണ്ടതും അങ്ങു് ഓർക്കുന്നതുതന്നെയാണല്ലോ.

എന്തും പറയുമീ നാട്ടുകാർ നമ്മളി-
ങ്ങെന്തുള്ളൂ? വായയ്ക്കു് വേലികെട്ടാവതോ?

തത്ത്വോപദേശം ശ്രവിച്ചു് ആത്മതത്ത്വങ്ങളറിഞ്ഞു് ഞാൻ ഇപ്പോൾ സംസാരവിരക്തനായ്ത്തീർന്നിരിക്കയാണു്. അപജയംകൊണ്ടല്ലാ ഞാൻ സന്ന്യാസത്തെ സ്വീകരിച്ചതു്. തത്ത്വനിർണ്ണയത്തിന്നുവേണ്ടി ഞാൻ വാദിച്ചുവെന്നേയുള്ളു. കർമ്മത്തിലല്ലാ സന്ന്യാസത്തിലാണു് ആനന്ദമെന്നു് അറിഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ അതിലേക്കു തിരിഞ്ഞിരിക്കയാണു്. നാട്ടുകാർ എന്തെല്ലാം പറഞ്ഞാലും, എന്റെ മനസ്സു് അങ്ങയുടെ പാദശുശ്രൂഷയിലല്ലാതെ മററൊന്നിലും ചെല്ലുന്നതല്ലാ."

സുരേശ്വരന്റെ നൈഷ്കർമ്മ്യസിദ്ധിയെന്ന ഗ്രന്ഥം ആചാര്യൻ മററുള്ളവരെ കാണിച്ചതിൽ, ഈ ഗ്രന്ഥകാരനെപ്പോലെ തത്ത്വജ്ഞനായി ലോകത്തിൽ

ആരുമില്ലെന്ന് അവരെല്ലാവരും കൊണ്ടാടി. അനന്തരം ആചാര്യനിയോഗംപോലെ, തൈത്തരീയത്തിന്റേയും ബൃഹദാരണ്യത്തിന്റേയും ഭാഷ്യങ്ങൾക്ക സുരേശ്വരൻ വാർത്തികങ്ങളുണ്ടാക്കി. അവയും പണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിനന്ദനത്തിന്നു വിഷയമായി.

അപ്പോഴേക്കും പത്മപാദന്റെ വാർത്തികനിർമ്മാണം പൂർത്തിയായി. അതിന്റെ പൂർവ്വഭാഗം പഞ്ചപാദികയെന്നും, ഉത്തരഭാഗം വൃത്തിയെന്നും പേരിൽ വിശ്രുതമാണ്. അനന്തരം, ഗുരുമതംപോലെ സുരേശ്വരന്നും സൂത്രഭാഷ്യത്തിന്നു വാർത്തികമുണ്ടാക്കി. അതിനെ തുടർന്നു മററു ശിഷ്യന്മാരും അദ്വൈതപരങ്ങളായ പല പ്രബന്ധങ്ങളും നിർമ്മിച്ചു.

ഇങ്ങിനെ മഹാത്മാവായ ശങ്കരാചാര്യർ അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തെ ലോകമെങ്ങും പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു തുംഗഭദ്രാനദീതീരത്തു ശൃംഗഗിരിയിൽ വാഴുമ്പോൾ, ഒരുനാൾ പത്മപാദൻ ഗുരുസന്നിധിയിൽ ചെന്നു നമസ്കരിച്ച്, തനിക്ക തീർത്ഥയാത്രയ്ക്ക് അനുജ്ഞ തരേണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ശങ്കരാചാര്യർ—ഗുരുസന്നിധിതന്നെയാണു പുണ്യക്ഷേത്രം. ഗുരുപാദജലമാണു തീർത്ഥം. ഗുരൂപദേശം കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ആത്മദൃഷ്ടിയാണു ദിവ്യദൃഷ്ടി. അതുകൊണ്ട്, ഗുരുശുശ്രൂഷയോടെ ഗുരുസന്നിധിയിൽ വസിക്കുന്നതുപോലെയുള്ള പുണ്യകർമ്മം വേറെയില്ല. ഗുരുവിനെ വിട്ടു ശിഷ്യൻ അകലെ ചെല്ലരുത്. ശരിയായി ആത്മവിചാരം ചെയ്യുവാൻ പാന്ഥന്നു സൌകര്യമാകയില്ലെന്ന് ഓർക്കണം. പലെടത്തും നടക്കേണ്ടിവരികയും, എങ്ങാനും തങ്ങികിടക്കേണ്ടിവരികയും ചെയ്യുമ്പോൾ മനസ്സു പരമാർത്ഥവിചാരത്തിൽ ഉറച്ചുനില്ക്കുകയില്ല. വിശേഷിച്ച്,

ജലമോ അന്നമോ ശയ്യയോ വേണ്ടുംപോലെ കിട്ടാതെ പാന്ഥന്നു കഷ്ടപ്പെടേണ്ടിവരും. അവൻ രോഗഗ്രസ്തനായിയെന്നും വരാം. ഇടയ്ക്കു ചിലപ്പോൾ നിത്യകർമ്മങ്ങൾക്കു മുടക്കമുണ്ടായേക്കും. ഈവക സങ്കടങ്ങളെക്കുറിച്ചു നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചിട്ടുവേണം യാത്രപുറപ്പെടുവാൻ.

പത്മപാദൻ—അങ്ങയുടെ ആജ്ഞയെ നിസ്സംശയം അനുവർത്തിക്കുന്നവനാണു ഞാൻ എങ്കിലും, എന്റെ അഭിലാഷത്തെ അങ്ങയെ അറിയിക്കാതെയിരിക്കുന്നില്ലാ. ഗുരുപാദോപവാസം നിശ്ചയമായും ശ്രേയസ്സുതന്നെ. എന്നാൽ, ഞാൻ വേണ്ടുന്നേടത്തോളം ദേശസഞ്ചാരം ചെയ്തിട്ടില്ലായ്കയാൽ എന്റെ മനസ്സു നല്ലവണ്ണം തെളിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാ. പാന്ഥന്നു വളരെയെല്ലാം കഷ്ടപ്പാടുകളുണ്ടെന്ന് എനിക്കറിയാം. എപ്പൊഴും സുഖത്തിൽത്തന്നെ കഴിഞ്ഞാൽ പാപം നശിക്കുകയില്ലാ. പുണ്യം വേണമെങ്കിൽ ക്ലേശം അനുഭവിക്കണം. രോഗം ബാധിക്കുന്നതും ദുഃഖത്തിൽ അകപ്പെടുന്നതുമെല്ലാം കർമ്മഫലമാണ്. അതെല്ലാം സ്വഗൃഹത്തിൽത്തന്നെ പാർത്താലും അനുഭവിക്കേണ്ടിവരും. ദൈവാനുകൂല്യമുണ്ടെങ്കിൽ എവിടെയും സുഖംതന്നെ, അതില്ലെങ്കിൽ, എവിടെയും ദുഃഖമാണ്. അതുകൊണ്ടു ദേശസഞ്ചാരത്തിലെ ക്ലേശാനുഭവങ്ങളെയൊന്നും ഞാൻ പേടിക്കുന്നില്ലാ. നാനാദേശങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കയും, സജ്ജനങ്ങളുമായി ഇടപെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു മനോവികാസമുണ്ടാകും. അതിനാണ് എന്റെ പുറപ്പാട്. അതിന്ന് അങ്ങ് എനിക്ക് അനുജ്ഞതന്നാലും.

ശങ്കരാചാൎയ്യൻ—ദോഷങ്ങളെക്കുറിച്ചു നല്ലവണ്ണം ചിന്തിച്ചിട്ടുതന്നെയോ താങ്കൾ പുറപ്പെടുന്നതു് എന്നു് അറിയുവാനാണു ഞാൻ അല്പം പ്രതിബന്ധം കാണിച്ചതു്. താങ്കൾ സാനന്ദം പോയ്ക്കൊള്ളുക! മാൎഗ്ഗമദ്ധ്യേ താങ്കൾക്കു യാതൊരു കഷ്ടവും ഭവിക്കാതിരിക്കട്ടെ. എപ്പോഴും നല്ലവണ്ണം കരുതലോടുകൂടി ദുൎജ്ജനങ്ങളിൽനിന്നു് അകലുകയും, സജ്ജനങ്ങളോടു് അടുക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടുവേണം സഞ്ചരിക്കുവാൻ.

ഇപ്രകാരം അനുജ്ഞ കിട്ടിയ പത്മപാദൻ സ്വന്തം ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി യഥാകാലം യാത്രയായി. വടക്കൻ നാടുകളിലെല്ലാം സഞ്ചരിച്ചതിൽപ്പിന്നെ അദ്ദേഹം തെക്കോട്ടേക്കുതിരിഞ്ഞു.

ഇതിലകത്തു ശങ്കരാചാൎയ്യൻ തന്റെ മാതാവിന്നു് അന്ത്യകാലമായിയെന്നറിഞ്ഞു ശൃംഗേരിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു കാലടിയിൽ ചെന്നു. പുത്രനെ കണ്ടു മാതാവു ആനന്ദനിമഗ്നയായി. അമ്മയുടെ ആജ്ഞ എന്താണെന്നു പുത്രൻ കാത്തുകൊണ്ടുനിന്നു. തനിക്കു് ഇനി ഈ ശരീരം വഹിക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാ എന്നും, തന്നെ പുണ്യലോകങ്ങളെ പ്രാപിപ്പിക്കേണമെന്നും അമ്മ പറയുകയാൽ അമ്മയ്ക്കു ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ബ്രഹ്മോപദേശം നൽകി. എന്നാൽ, നിൎഗ്ഗുണബ്രഹ്മത്തിൽ മനസ്സു രമിക്കായ്കയാൽ, തനിക്കു സഗുണദൈവത്തിലേക്കാണു ചെല്ലേണ്ടതെന്നു് ആൎയ്യ തന്റെ മകനെ അറിയിച്ചതുകൊണ്ടു് ഉടനെ ആചാൎയ്യൻ പ്രാൎത്ഥിച്ചതിന്മണ്ണം തന്റെ ദൂതന്മാരെ ശിവൻ നിയോഗിച്ചു.

ആരംഭീരം കനൽക്കണ്ണുമമ്പിളി-
ക്കീരം ചീരുന്നപാമ്പും പിനാകവും

തോലുമസ്ഥിയും ശൂലവും തലയോട്ടു-
മാലയുമണിഞ്ഞുള്ളൊരാക്കൂട്ടരേ—കണ്ട് ആൎയ്യയ്ക്കു ഭീതിയാണുണ്ടായത്. അതുകണ്ടു ശങ്കരാചാൎയ്യൻ ശിവകിങ്കരന്മാരെ മടക്കിയയച്ച്, വിഷ്ണുവിനെ പ്രാൎത്ഥിച്ചു. അദ്ദേഹം ഏകാഗ്രമായി ധ്യാനിച്ചു ഭക്തിപൂൎവ്വം സ്തുതിക്കയാൽ ചതുൎഭുജന്മാരും വൈമാനികന്മാരുമായ ദൂതന്മാരെ വിഷ്ണു അയച്ചുകൊടുത്തു. അവർ വന്ന് ആൎയ്യയുടെ പുണ്യജീവനെ വിമാനത്തിൽ കേററി വിഷ്ണുലോകത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം, ആചാൎയ്യൻ അമ്മയുടെ അന്ത്യകൎമ്മങ്ങൾക്കായി ഏൎപ്പെട്ടപ്പോൾ അതിൽ കാലടിക്കാരായ ബ്രാഹ്മണർ സഹകരിച്ചില്ല. സന്യാസിയായ ഒരാൾക്കു ശേഷക്രിയയ്ക്ക് അധികാരമില്ലെന്നു വാദിച്ച് അവർ ഒഴിഞ്ഞുനിന്നു. ശവം ദഹിപ്പിക്കുവാൻ അല്പം തീയുപോലും അവർ കൊടുത്തില്ല. ആചാൎയ്യൻതന്നെ പട്ടടകൂട്ടുകയും, അമ്മയുടെ ശവശരീരം എടുത്ത് അതിന്മേൽ വെക്കുകയും ചെയ്തു. അമ്മയുടെ വലംകൈയിനെ മഥിച്ചിട്ടാണു തീയുണ്ടാക്കിയത്. അങ്ങിനെ ദഹനക്രിയയെല്ലാം കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ ശങ്കരാചാൎയ്യൻ കാലടിക്കാരെ വിപ്രകൎമ്മാധാരികളല്ലാതാവട്ടെ എന്നു ശപിച്ചു. അതോടുകൂടി ആ ഗ്രാമം അധഃപതിച്ചുപോയി.

പത്മപാദനാവട്ടെ, പുണ്യദേശങ്ങളെ സന്ദൎശിച്ചുകൊണ്ടു തന്റെ മാതുലന്റെ ഭവനത്തിൽ എത്തി. സേതുസ്നാനം കഴിഞ്ഞ് ഈ വഴിക്കു മടങ്ങിവരുന്നതുവരേക്കും, തന്റെ സൂത്രഭാഷ്യടീകയെ സൂക്ഷിച്ചു രക്ഷിക്കുവാൻ അമ്മാമനെ ഏല്പിച്ച് അദ്ദേഹം വീണ്ടും യാത്രയായി. ദ്വൈതിയാണ് ആ മാതുലൻ. തനിക്കെതിരായി അദ്വൈതത്തിൽ പ്രവൎത്തിക്കുന്ന പത്മപാദനോട് അമ്മാ

മന്നു കലുഷമുണ്ടായി. പത്മപാദൻ എഴുതിയിരിക്കുന്ന അദ്വൈതപരമായ ആ ഗ്രന്ഥത്തെ നശിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞാൽ, തന്റെ എതിർപക്ഷം ദുർബ്ബലമാകുമെന്നു് ആ ദുർബുദ്ധിക്കു തോന്നി. ആയാൾ, ഒരുനാൾ തന്റെ ഭവനത്തിൽ തീവെച്ചു. വീടുമുഴുവൻ ഭസ്മമായമന്നു. യദൃച്ഛാസംഭവമാണു് അതു് എന്നു് ആയാൾ മററുള്ളവരെ ധരിപ്പിച്ചു.

പത്മപാദൻ സേതുസ്നാനംകഴിഞ്ഞു് തിരിയെവന്നു് അമ്മാമനെ കണ്ടു ഗ്രന്ഥംചോദിച്ചപ്പോൾ, തന്റെ വീടു എങ്ങിനെയോ തീപിടിച്ചു ദഹിച്ചുപോയിയെന്നും, അതിലുണ്ടായിരുന്ന മററു ധനങ്ങളോടുകൂടി ആ ഗ്രന്ഥവും നശിച്ചുവെന്നുമാണു മറുപടി കിട്ടിയതു്. ഇതിൽ തീവ്രമായ വിഷാദം പത്മപാദനുണ്ടായിയെങ്കിലും അതിനെ അടക്കി, "ഇരിക്കട്ടെ; പുസ്തകം പോയാലും എനിക്കുള്ള ബുദ്ധി എന്നിൽത്തന്നെ ഉണ്ടല്ലോ" എന്നു് അദ്ദേഹം ആശ്വാസംകൊണ്ടു. അപ്പോൾ, ആ ബുദ്ധിയെ കെടുത്തുവിടുവാൻ മാതുലൻ തുനിഞ്ഞു. ആയാൾ പത്മപാദനു വിഷംകലർത്തിയ ഭിക്ഷാന്നം നൽകി ബുദ്ധിമാന്ദ്യമുണ്ടാക്കി.

ഈ അവസരത്തിൽ, ശങ്കരാചാര്യർ കാലടിയിലുണ്ടെന്നറിഞ്ഞു് പത്മപാദൻ അങ്ങോട്ടുചെന്നു. തന്റെ ഗ്രന്ഥം നശിച്ചതും, തനിക്കു ബുദ്ധിമാന്ദ്യമുണ്ടായിരിക്കുന്നതും അദ്ദേഹം ഗുരുവിനെ അറിയിച്ചു. ആ പുസ്തകം മുഴുവൻ ശങ്കരാചാര്യർ ഇതിനുമുമ്പു വായിച്ചുകേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്മരണയിൽ അതു് ഉറച്ചു. അതുകൊണ്ടു്, ഗുരുവിൽനിന്നു പത്മപാദനു് തന്റെ കൃതിയെ പകർത്തെടുക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞു.

പന്ത്രണ്ടാം അദ്ധ്യായം

ശങ്കരാചാൎയ്യൻ കേരളത്തിൽനിന്ന പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ സുധന്വാവെന്ന രാജാവും പിന്തുടൎന്ന യാത്രയായി. ആദ്യം ആചാൎയ്യൻ ചെന്നതു് രാമേശ്വരത്താണു്. ദേവീപൂജാവ്യാജേന മദ്യം സേവിക്കുന്ന ശാക്തന്മാൎക്കാണു് ആ നാട്ടിൽ അക്കാലത്തു പ്രാബല്യമുണ്ടായിരുന്നതു്. ഘോരമായുണ്ടായ വാദസമരത്താൽ അവരെ ആചാൎയ്യൻ ജയിച്ചു. പരാജിതന്മാരായ ശാക്തന്മാർ, പ്രായശ്ചിത്തപൂൎവ്വകം ശുദ്ധവൃത്തികളായ അദ്വൈതികളായി.

രാമേശ്വരത്തുനിന്നു് ആചാൎയ്യൻ കാഞ്ചീപുരത്തേക്കാണു ചെന്നതു്. അവിടെ ഒരു ദേവീക്ഷേത്രം അദ്ദേഹം സ്ഥാപിച്ചു. അതിൽ വേദവിഹിതമായ പൂജാക്രമം അദ്ദേഹംതന്നെ ഏൎപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. താന്ത്രികന്മാൎക്കു് അവിടെ സ്ഥാനം നൽകിയില്ല.

പിന്നെ അദ്ദേഹം തിരുപ്പതിയിൽക്കൂടി വിദൎഭരാജ്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ ക്രൂരവൃത്തന്മാരായ ഭൈരവോപാസകന്മാരാണു് അധികമുണ്ടായിരുന്നതു്. അവരെ മുഴുവൻ ആചാൎയ്യൻ ശിഷ്യന്മാരെ നിയോഗിച്ചു കീഴടക്കി.

കൎണ്ണാടകരാജ്യം അക്കാലത്തു ഭയങ്കരന്മാരായ കാപാലികന്മാരെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കയായിരുന്നു. മനുഷ്യരക്തംകൊണ്ടു കപാലിയെ ആരാധിക്കുന്നവരാണവർ. ക്രകചനാണു് അവരുടെ നാഥൻ. ഘോരകൎമ്മരതന്മാരായ ആ ദുൎമ്മതാനുയായികളെ സാമംകൊണ്ടു വഴിതിരിക്കുവാൻ കഴിയായ്കയാൽ സുധന്വാവു് അവരോടു യുദ്ധത്തിന്നിറങ്ങി. അങ്ങിനെ അവിടെവെച്ചു ദാരുണമായ

യുദ്ധമുണ്ടായി. സുധന്വാവിന്റെ അസ്ത്രാഗ്നിയിലും ശങ്കരാചാര്യന്റെ കോപാഗ്നിയിലും അകപ്പെട്ട് ഒട്ടുക്കു അക്കൂട്ടർ ഒന്നൊഴിയാതെ നശിച്ചു. ആ നാട്ടിലും അദ്വൈതമതത്തിന്നു പ്രചാരമുണ്ടായി.

അവിടെനിന്ന് ആചാര്യൻ ഗോകർണ്ണത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. ശൈവമാണ് അപ്പോൾ അവിടത്തെ പൊതുമതം. ആ മതത്തിന്റെ അന്നത്തെ സംരക്ഷകൻ നീലകണ്ഠകവിയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാരിൽ ഉദയനനാണ് മുഖ്യൻ. ആ ശൈവന്മാരെ മുഴുവൻ ശങ്കരാചാര്യൻ വാദത്തിൽ പരാജിതരാക്കി. അവിടെയും അദ്വൈതപ്രസ്ഥാനത്തെ ഉറപ്പിച്ച് ആചാര്യൻ ദ്വാരകയിലേക്കു യാത്രയായി. ആ നാട്ടിൽ അപ്പൊഴുണ്ടായിരുന്ന വൈഷ്ണവന്മാരേവരും ആചാര്യനോട് എതിർത്തുനില്ക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാതെ കീഴടങ്ങി.

ഇപ്രകാരം, ശൈവം, വൈഷ്ണവം, ശാക്തം, സൌരം മുതലായ നാനാമതങ്ങളെയെല്ലാം ധ്വംസിച്ച് അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തിൽ ജനങ്ങളെയെല്ലാം ഏകീകരിച്ചുകൊണ്ട് ആചാര്യൻ ശിഷ്യസമേതം ഉജ്ജയിനിയെ പ്രാപിച്ചു. അവിടെ ഭട്ടഭാസ്കരൻ എന്ന പേരായി ഒരു മഹാപണ്ഡിതനുണ്ട്. അദ്ദേഹം ദ്വൈതിയാണ്. വാദത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെയും ആചാര്യൻ ജയിച്ചു.

അവിടെനിന്ന് ആചാര്യൻ അവന്തിയിലേക്കു പോയി. അവിടെ ഭിന്നമതസ്ഥരായ വിദ്വാന്മാരെയെല്ലാം തോല്പിച്ച് ബാഹ്ലികദേശത്തിലേക്കു കടന്നു. ആർഹതന്മാരാണ് അവിടെ ഇടയുവാൻ വന്നത്. അവർക്കും പരാജയമേ ഉണ്ടായുള്ളു.

അനന്തരം ഭരദം, കാമരൂപം, മിഥില, കോസലം, അംഗം, ഗൌഡം മുതലായ എല്ലാ നാടുകളിലും ആചാ

ൎയ്യൻ ചെന്നു് അവിടങ്ങളിലുള്ള മതപ്രവൎത്തകന്മാരെയെ ല്ലാം ജയിച്ചു് സ്വന്തം ശിഷ്യരാക്കി. അങ്ങിനെ അ ദ്വൈതപ്രസ്ഥാനം ഭാരതഭൂമിയിലെ ഏകമതമായി വ്യാ പിച്ചു.

ശ്രീഹൎഷൻ, മുരാരിമിശ്രൻ, അഭിനവഗുപ്തൻ എ ന്നിങ്ങിനെ അന്നുണ്ടായിരുന്ന പണ്ഡിതാഗ്രസരന്മാരെ ല്ലാവരും ശങ്കരാചാൎയ്യന്റെ ശിഷ്യന്മാരായി. അവരിൽ അഭിനവഗുപ്തൻ കാമരൂപവാസിയും ശാക്തഭാഷ്യകൎത്താ വുമാണു്. ആയാൾ വഞ്ചന കരുതിക്കൊണ്ടാണു് ആചാ ൎയ്യന്റെ ശിഷ്യപ്പെട്ടതു്.

"ശ്രുതിസാരരസം നന്നായ് വിശദീകരിക്കുന്നു ലോകത്തിൽ
യതിനായകനോൎത്താൽ വളരെക്കേമൻതന്നെ.
ഇദ്ദേഹത്തിന്നു തുല്യനായിട്ടുള്ളൊരാളേയു-
മിത്രൈലോക്യത്തിലെങ്ങും കണ്ടുകിട്ടുകയില്ല.
ഇദ്ദേഹമൊരിക്കലുമെന്നുതാൻ ചെയ്തീടിലും
മദ്വശംവദനായിബ്ഭവിക്കില്ലെന്നു നൂനം.
അതുകൊണ്ടാഭിചാരംചെയ്തു ഞാൻ വേഗത്തിലീ-
യതിയെയുന്മൂലനംചെയ്യുവനില്ല സംശയമേതും"

എന്നിങ്ങിനെ തന്റെ ശിഷ്യരോടുകൂടി ഗൂഢമായാലോ ചിച്ചു നിശ്ചയിച്ചു് ആ ദുൎബ്ബുദ്ധി ലോകാപവാദഭീതി യാൽ ആകാരം മറച്ചുകൊണ്ടു ശങ്കരാചാൎയ്യനെ ഭക്തനെ ന്നപോലെ പിന്തുടൎന്നു.

മാന്ത്രികനായ അഭിനവഗുപ്തന്റെ ആഭിചാരപ്ര യോഗംകൊണ്ടു് ആചാൎയ്യന്നു ഭഗന്ദരമെന്ന കഠിനരോഗമു ണ്ടായി. അതു നാൾക്കുനാൾ വൎദ്ധിച്ചുവരുന്നതുകണ്ടു ശി ഷ്യന്മാർ ആതുരരായി.

"സ്വാമിൻ, ഈ മഹാവ്യാധിയെ ഉടനെ നശിപ്പിച്ചില്ലെങ്കിൽ ശത്രുവിനെപ്പോലെ ഇതു് അതിവേഗം പെരുകും. ശരീരത്തിൽ മമതയില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് അങ്ങെക്കു് ഈ വ്യാധി ഒട്ടും ഗണനീയമായി തോന്നുന്നില്ലായിരിക്കാം. എന്നാൽ, അടുത്തിരുന്നു കാണുന്ന ഞങ്ങൾക്കു് അങ്ങയുടെ ഈ രോഗപീഡയിൽ ദുസ്സഹമായ ദുഃഖമാണു വളരുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു്, ഒട്ടും അമാന്തിക്കാതെ, വിദഗ്ദ്ധന്മാരായ വൈദ്യന്മാരെക്കൊണ്ടു് ഉടനെ ചികിത്സിപ്പിക്കണം. ശരീരത്തിൽ അനാസ്ഥകൊണ്ടു ഗുരുവിന്നു സുഖലാഭത്തിൽ മനസ്സുചെല്ലാതെയിരുന്നാലും, ഗുരുവിന്നു ദുഃഖമുണ്ടായാൽ ശിഷ്യന്മാർ അടങ്ങിയിരിക്കരുതെന്നാണു വിധി. അങ്ങയുടെ പാദാംബുജങ്ങൾക്കു സാന്നിദ്ധ്യമുള്ളേടത്തോളംകാലം ഭ്രമരവൃത്തികളായ ഞങ്ങൾക്കും സുഖംതന്നെ. അങ്ങെക്കു പീഡയില്ലാതിരിക്കുന്നതിലാണു ഞങ്ങളുടെരക്ഷ."

ആചാര്യൻ—ജന്മാന്തരത്തിൽ ചെയ്ത പാപകർമ്മങ്ങളുടെ ഫലമാണു രോഗം. അതു് അനുഭവിച്ചല്ലാതെ തീരുകയില്ല. കർമ്മോത്ഭവമെന്നും ധാതുകൃതമെന്നും രോഗം രണ്ടുവിധമുണ്ടു്. കർമ്മോത്ഭവമായ രോഗം കർമ്മക്ഷയത്തോടുകൂടി മാത്രമേ അടങ്ങുകയുള്ളു. ധാതുകൃതമായതു ചികിത്സകൊണ്ടു മാറാം. എന്റെ ഈ രോഗം കർമ്മജമാകയാൽ, കർമ്മം അവസാനിക്കുമ്പോൾ ഇതും ശമിച്ചുകൊള്ളും. ഇതിന്നു ചികിത്സയൊന്നും വേണ്ടാ. ഇതിൽനിന്നു ഞാൻ മരിക്കയാണെങ്കിൽ അങ്ങിനെയാവട്ടെ. മരണത്തെ പേടിക്കുന്നവനല്ലാ ഞാൻ.

ശിഷ്യന്മാർ—അങ്ങെക്കു ശരീരലോഭം ഒട്ടും ഇല്ലെന്നുള്ളതു സത്യംതന്നെ. എന്നാൽ, അങ്ങയുടെ ശരീരം ജീർ

ഘകാലം നിലനില്ക്കുവാൻ സർവ്വദാ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവരാണു ഞങ്ങൾ. ജലചരങ്ങൾക്കു ജലമെന്നതുപോലെ ഞങ്ങൾക്ക് അങ്ങയാണു ശരണം. പരോപകാരാർത്ഥം ഈ ശരീരത്തെ അങ്ങ് പരിരക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്.

ഇങ്ങിനെ ശിഷ്യന്മാർ നിർബന്ധിക്കയാൽ, ആചാര്യൻ അനുജ്ഞകൊടുത്തതിന്മണ്ണം വിദഗ്ദ്ധന്മാരായ വൈദ്യന്മാരെ ഉടനെ വരുത്തി. അവർ രോഗശാന്തിക്കായി എല്ലാവിധത്തിലും പ്രവർത്തിച്ചുനോക്കീട്ടും ഫലം കണ്ടില്ലാ. അവൎക്കൊക്കെയും, നിരാശരായി, വിഷാദത്തോടെ മടങ്ങേണ്ടിവന്നു.

പിന്നെയൊരുനാൾ ചില വിപ്രോത്തമന്മാർ അവിടെ വരികയുണ്ടായപ്പോൾ, ആചാര്യന്റെ വ്യാധികണ്ട് അത് ആഭിചാരത്താൽ ഉണ്ടായതാണെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അപ്പോഴും ആചാര്യനു ചാഞ്ചല്യമുണ്ടായില്ലാ. തന്റെ നാശംകൊണ്ട് ആൎക്കെങ്കിലും ലാഭമുണ്ടാകുമെങ്കിൽ അതും സന്തോഷംതന്നെയെന്ന നിലയ്ക്കാണ് അദ്ദേഹം വർത്തിച്ചത്. എന്നാൽ, പത്മപാദന് അങ്ങിനെ ക്ഷമിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ലാ. ക്രുദ്ധനായ്ത്തീൎന്ന അദ്ദേഹം ആചാര്യൻ നിരോധിച്ചിട്ടും നില്ക്കാതെ പ്രതിക്രിയയ്ക്കൊരുങ്ങി. രോഗത്തേയും ശത്രുവിനേയും ഒരേകാലത്തു നശിപ്പിക്കുവാൻ ശക്തികൂടിയ മന്ത്രത്തെ അദ്ദേഹം പ്രയോഗിച്ചു. അതോടുകൂടി ആ രോഗം ആചാര്യനിൽനിന്നും, ആ അഭിനവഗുപ്തൻ ലോകത്തിൽനിന്നും മറയുകയും ചെയ്തു.

"മഹത്ദ്വേഷംചെയ്വാൻ മുതിൎന്ന പൂരുഷൻ
മഹീതലത്തിങ്കൽ സുഖിച്ചിരിക്കുമോ?"

ഈ സംഭവം കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ, ഒരുനാൾ ആചാൎയ്യൻ ഗംഗയിലെ ഒരു മണൽത്തിട്ടിൽ സന്ധ്യാകാലത്തു ഭ്രൂമദ്ധ്യാനത്തോടെ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ, മഹാതേജസ്വിയായ ഗൌഡപാദമുനി അവിടെ പ്രത്യക്ഷമായി. അദ്ദേഹം സ്വന്തം സിദ്ധാന്തത്തെ അനുസരിച്ച് സൂത്രഭാഷ്യം നിൎമ്മിച്ച തന്റെ പ്രശിഷ്യനെ കാരുണ്യപൂൎവ്വം അനുഗ്രഹിച്ചിട്ടാണു മറഞ്ഞതു്.

അടുത്തനാൾ രാവിലെ കാശ്മീരത്തിലെ ശാരദാപീഠത്തെക്കുറിച്ചു ശങ്കരാചാൎയ്യൻ കേട്ടു. ഭൂമിയിൽവെച്ച് ജംബുദ്വീപത്തിനും, ജംബുദ്വീപത്തിൽ ഭാരതത്തിനും, ഭാരതത്തിൽ കാശ്മീരമണ്ഡലത്തിനുമാണ് അധികം വൈശിഷ്ട്യമുള്ളതു്. കാശ്മീരത്തിൽ വാഗീശ്വരിയായ ശാരദാഭഗവതി സൎവ്വദാ സമുല്ലസിക്കുന്നു. നാലുനടകളോടുകൂടിയ മഹാമണ്ഡപത്തിലാണ് ശാരദാഗൃഹം. സൎവ്വജ്ഞനായ പുരുഷനു് ആരോഹണംചെയ്യുവാൻ അവിടെ ഒരു പീഠമുണ്ടു്. അതിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവൻ സൎവ്വജ്ഞാനസമ്പന്നനാണെന്നതു് സുജനസമ്മതമാണ്. സൎവ്വജ്ഞനല്ലാത്തവനു് ആ ദേവീനികേതനത്തെ സമീപിക്കുവാൻപോലും കഴിയുന്നതല്ല. പടിഞ്ഞാറുനിന്നുള്ള വിദ്വാന്മാർ വന്നു് പടിഞ്ഞാറേ നടവാതിൽ തുറന്നിട്ടുണ്ടു്. അതുപോലെ വടക്കും കിഴക്കുമുള്ള നടവാതിലുകളും അതതുദിക്കുകളിലെ പണ്ഡിതന്മാർ തുറന്നിരിക്കുന്നു. തെക്കേനട മാത്രമാണ് ഇപ്പോഴും തുറക്കാതെയിരിക്കുന്നതു് അതിലേക്കു് സമൎത്ഥനായാരും തെക്കൻനാടുകളിൽനിന്നു് ഇതുവരെ വന്നിട്ടില്ല. ഇതു് ആചാൎയ്യൻ അറിഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി കാശ്മീരത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു.

ജനങ്ങളിൽനിന്ന സഹർഷം ഉയരുന്ന വിജയാരവത്തിന്നിടയ്ക്കു ശങ്കരാചാൎയ്യൻ കാശ്മീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ച് ശാരദാമണ്ഡപത്തിലെ തെക്കേ വാതിൽ തുറന്ന് അകത്തേക്ക കടക്കുവാൻ ഭാവിച്ചു. അപ്പോഴെക്കും അവിടെയുള്ള വിദ്വാന്മാർ വന്ന് അദ്ദേഹത്തെ തടുത്തു. തങ്ങളോട വാദിച്ചു വിജയംനേടിയാലല്ലാതെ അകത്തേക്ക വിടുന്നതല്ലെന്ന് അവർ ഇടഞ്ഞുനിന്നു.

ആദ്യം കണാദന്മാരാണ് എതിൎത്തുവന്നത്. അവർ തോററപ്പോൾ നൈയായികന്മാർ മുന്നിട്ടു. അവരുടെ പരാജയം കണ്ട് സാംഖ്യന്മാർ പോരിന്നുവിളിച്ചു. അവരും പിന്മാറുകയാൽ ബൗദ്ധന്മാരും, വഴിയേ ജൈനന്മാരും വാദിച്ചുകൊണ്ടു വന്നു. അവൎക്കാൎക്കും ശങ്കരാചാൎയ്യനെ ജയിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

സംയുക്തമായ പരമാണുദ്വയത്തിൽനിന്ന ദ്വ്യണുകമുണ്ടായിയെന്നും ആ ദ്വ്യണുകത്തിൽനിന്നാണു പ്രപഞ്ചോല്പത്തിയെന്നുമാണു കണാദമതം. പരമാണുദ്വയത്തിലെ സംഖ്യയായ ദ്വിത്വമാണ് ദ്വ്യണുകത്തിലെ അണുത്വം.

കണാദന്മാർ 'അപവൎഗ്ഗ'ത്തെയെന്നപോലെ നൈയായികന്മാർ 'മുക്തി'യെ പ്രാപ്യസ്ഥാനമെന്നു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഗുണസംബന്ധത്തിന്ന് അടിയോടെ നാശം ഭവിക്കുമ്പോൾ ആകാശംപോലെയുള്ള അവസ്ഥയാണ് കണാദന്മാരുടെ അപവൎഗ്ഗം. ഗുണസംബന്ധം നിൎമ്മൂലമായാൽ ആകാശതുല്യമായ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥയിൽ ആനന്ദാനുഭൂതി കലൎന്നതാണ് നൈയായികന്മാരുടെ മുക്തി. ഗൌതമപക്ഷമായ നൈയായികമതത്തിൽ മൂലപദാൎത്ഥങ്ങൾ പതിനാറുണ്ട്; കണാദപക്ഷത്തിൽ

ഏഴേയുള്ളു. ഈശ്വരപക്ഷത്തിലും പരമേശ്വരനാണ് ജഗത്തിന്റെ വിധാതാവു്.

മൂലപ്രകൃതിയാണ് സ്വതന്ത്രയും ഗുണത്രയാത്മികയുമായി നാനാരൂപേണ ജഗത്തിനു നിദാനഭൂതയായിരിക്കുന്നതെന്നു സാംഖ്യന്മാർ പറയുന്നു. ആ മൂലപ്രകൃതി പരതന്ത്രയാണെന്നാണു വേദാന്തപക്ഷം.

തഥാഗതന്മാരായ ബൌദ്ധന്മാരിൽ സൌത്രാന്തികന്മാർ എന്നും വൈഭാഷികന്മാർ എന്നും ഇരുകൂട്ടരുണ്ടു്. പദാർത്ഥങ്ങളെയെല്ലാം അനുമാനപ്രമാണത്താൽ ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണെന്നാണ് സൌത്രാന്തികമതം. പ്രത്യക്ഷപ്രമാണംകൊണ്ടാണ് അവയെ അറിയേണ്ടതെന്നു വൈഭാഷികന്മാർ വാദിക്കുന്നു. അചിരേണ നശിക്കുന്നവയാണു പദാർത്ഥങ്ങളെല്ലാമെന്നു് ഇരുവരും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ടു്. ജ്ഞാനം ക്ഷണികമാണെന്നും അനേകമുണ്ടെന്നും അവർ കാണുന്നുണ്ടു്. ഇവിടെയാണ് ഇവരിൽനിന്നു വേദാന്തം മുഖ്യമായി ഭിന്നിക്കുന്നതു്. ജ്ഞാനം സ്ഥിരവും ഏകവുമാണെന്നാണു വേദാന്തസിദ്ധാന്തം.

ജൈനന്മാർ ജീവപുൽഗലാദി പഞ്ചകത്തെ കായോത്തരശബ്ദങ്ങളാൽ വ്യവഹരിക്കുന്നു.

വർണ്ണങ്ങൾ നശിക്കാത്തവയാണ് എന്നും, അവ എങ്ങും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നവെന്നും, ശ്രവണവേദ്യങ്ങളാണ് അവ എന്നും, ശബ്ദം ദ്രവ്യമാണെന്നുമാണ് ജൈമിനിയുടെ മീമാംസകമതം.

ഈ മതാന്തരവാദികളൊക്കെയും പരാജിതരായപ്പോൾ, അദ്വൈതമതസ്ഥാപകനായ ശങ്കരാചാര്യർക്ക് ശാരദാനിലയനത്തിലെ തെക്കേ വാതിൽ തുറന്ന് അകത്തേക്കു കടക്കുവാൻ വഴിയൊഴിഞ്ഞുകിട്ടി. പത്മപാദന്റെ ഹസ്തത്തെ ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം വിദ്യാപീഠത്തിലേക്കു കേറിയതു്.

സന്ന്യാസിയായ ശങ്കരാചാര്യർ ഇടയ്ക്കൊരിക്കൽ കാമലീലയിൽ പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ അല്പം അശുദ്ധനായിട്ടില്ലയോ എന്ന് ഒരു സംശയമുണ്ടായി. പരകായത്തിൽ പ്രവേശിച്ച് ആ ശരീരത്തെക്കൊണ്ട് കാമവിഷയത്തിൽ ചേഷ്ടിപ്പിച്ചതൊന്നും തന്റെ മനസ്സിന്നോ തന്റെ ശരീരത്തിന്നോ ബാധകമല്ലാ എന്ന് ആചാര്യൻ വാദിച്ചു.

"എതിർചോദ്യംചെയ്തു കുഴക്കുവാനേററം
ചതുരന്മാരായ സുധികളുമായി
സരസം വാദിക്കും സമയമായവർ
ചൊരിയുന്ന തർക്കനിരകളെയെല്ലാം
നിരസിക്കുന്നതിൽ സ്വതന്ത്രകളായ
പെരിയ വാദികൾ നിറഞ്ഞ ദിക്കുകൾ
അലം പുകഴ്ത്തുന്ന മഹാപ്രഭാവനായ്
വിലസും സർവ്വജ്ഞൻ ഭവാനെന്നാകയാൽ
അരിയശാരദാപീഠം കരേറി വാഴുവാൻ
വരേണ്ടും യോഗ്യത തികഞ്ഞവൻതന്നെ"—

എന്നു സരസ്വതി ശങ്കരാചാര്യനെ കൊണ്ടാടി. ഇങ്ങിനെ സർവ്വജ്ഞപീഠത്തെ പ്രാപിച്ചതോടുകൂടി സർവ്വവിദ്വാന്മാരും സർവ്വമതങ്ങളും ആചാര്യന്ന് അധീനമായിവന്നു. ഈ വിജയത്താൽ ലോകങ്ങൾക്കൊക്കെയും പ്രഹർഷമുണ്ടായി.

ഭാരതമദ്ധ്യത്തിലായി ഏർപ്പെടുത്തിയ ശൃംഗഗിരിമഠംപോലെ വടക്കും കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും ഓരോ മഠങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുകയാണ് ആചാര്യൻ പിന്നീടു ചെയ്തത്. ശൃംഗഗിരിയിൽ സുരേശ്വരനേയും, ജഗന്നാഥത്തിൽ തോടകനേയും ദ്വാരകയിൽ ഹസ്താമലകനേയും

ബദരികയിൽ പത്മപാദനേയും മഠാധിപതികളാക്കി. ബദരികാശ്രമത്തിലെ അതികഠിനമായ ശൈത്യം കണ്ട്, എപ്പോഴും ചൂടോടുകൂടി നീരൊഴുകുന്ന കവോഷ്ണിയെന്ന നദിയെ ശിവനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു ശങ്കരാചാര്യർ നേടി. ആ നദി അവിടെ ഇപ്പോഴും ഒഴുകുന്നു.

ഇത്രവളരെ മഹാകർമ്മങ്ങളെല്ലാം നടത്തിയതിൽപ്പിന്നെ ശങ്കരാചാര്യർ മുപ്പത്തിരണ്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ ദിവംഗതനായി. അദ്ദേഹം ശരീരത്യാഗം ചെയ്ത ഇടമാണു തൃച്ചൂരിലെ വടക്കുംനാഥക്ഷേത്രം ഉൾപ്പെട്ട മതിലകമെന്നു വിശ്വസിക്കുവാൻ ആധാരമുണ്ട്. തൃച്ചൂരിൽ ഇപ്പൊഴുമുള്ള തെക്കേമഠം, നടുവിൽമഠം, വടക്കേമഠം എന്നിവ ആചാര്യനാൽ സ്ഥാപിതങ്ങളാണ്.

ആചാര്യകൃതങ്ങളായ ഉത്തമകൃതികൾ എത്രയാണെന്ന് ഇനിയും തിട്ടമായിട്ടില്ല. കണ്ടുകിട്ടിയവതന്നെ അനേകശതങ്ങളാണ്. ദൈവതസ്തോത്രങ്ങൾ വളരെയെല്ലാമുണ്ട്. ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിന്നും, ദശോപനിഷത്തുകൾക്കും, ഭഗവൽഗീതയ്ക്കും, വിഷ്ണുസഹസ്രനാമത്തിന്നും അദ്ദേഹം ഭാഷ്യം ചമച്ചിരിക്കുന്നു. അവയ്ക്കു പുറമേ, വിവേകചൂഡാമണി, ഉപദേശസാഹസ്രി, അപരോക്ഷാനുഭൂതി, വാക്യവൃത്തി, സ്വാത്മനിരൂപണം, ആത്മബോധം, ശതശ്ലോകി, ദശശ്ലോകി, സർവ്വവേദാന്തസിദ്ധാന്തസാരസംഗ്രഹം, പ്രബോധസുധാകരം, സ്വാത്മപ്രകാശിക, മനീഷാപഞ്ചകം, അദ്വൈതപഞ്ചരത്നം, നിർവ്വാണഷൾകം, അദ്വൈതാനുഭൂതി, ബ്രഹ്മാനുചിന്തനം, പ്രശ്നോത്തരരത്നമാലിക, സദാചാരാനുസന്ധാനം, യോഗതാരാവലി, ഉപദേശപഞ്ചകം, ധന്യാഷ്ടകം, ജീവന്മുക്താനന്ദലഹരി, അനാത്മശ്രീവിഗർഹണപ്രകരണം, സ്വരൂപാനുസന്ധാനം, യതിപഞ്ചകം, പഞ്ചീകരണം, തത്വോപദേശം,

ഏകശ്ലോകി, മായാപഞ്ചകം, പ്രൌഢാനുഭൂതി, ബ്രഹ്മജ്ഞാനാവലീമാല, ലഘുവാക്യവൃത്തി, നിൎവ്വാണമഞ്ജരി, പ്രപഞ്ചസാരം, സപര്യ്യാഹ്വയം എന്നിങ്ങിനെ പല മൂലകൃതികളുടേയും കൎത്താവാണദ്ദേഹം.

കേരളത്തിന്ന പ്രത്യേകമായി ശാങ്കരസ്മൃതിയും അറുപത്തിനാലു് അനാചാരങ്ങളുമാണു് അന്നത്തെ സമുദായത്തിന്ന ശങ്കരാചാൎയ്യനിൽനിന്ന കിട്ടിയിരിക്കുന്നതു്. ആ അനാചാരങ്ങളാവിതു്:—

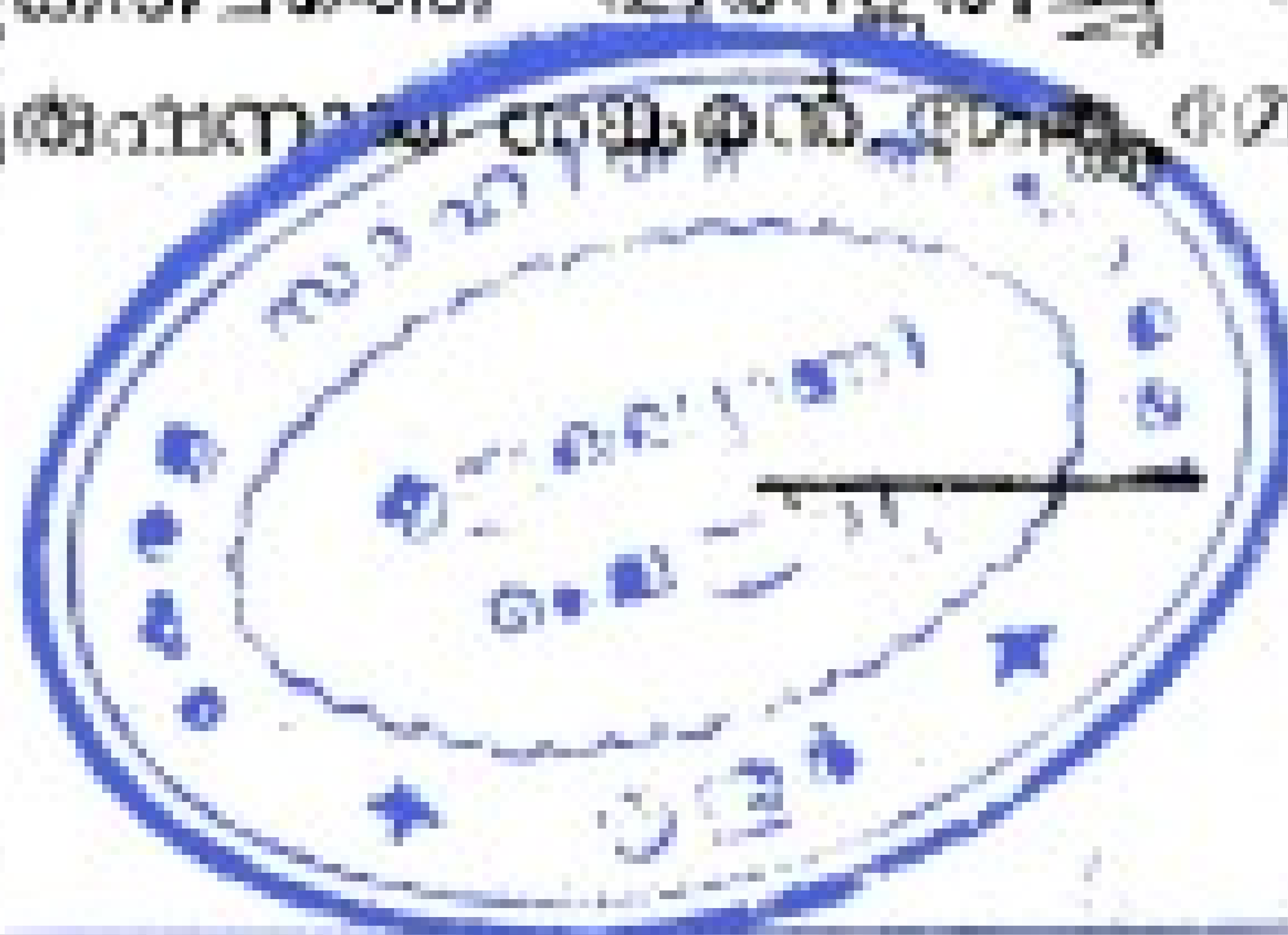
(1) പല്ലുതേപ്പാൻ കോൽ ഉപയോഗിക്കരുതു്. (2) ഉടുത്തവസ്ത്രത്തോടുകൂടി മുങ്ങരുതു്. (3) ഉടുത്തമുണ്ടുകൊണ്ടു തോൎത്തരുതു്. (4) സൂൎയ്യോദയത്തിന്നുമുമ്പു കുളിക്കരുതു്. (5) കുളിക്കാതെ ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ പാകംചെയ്യരുതു്. (6) പഴയ വെള്ളം ഉപയോഗിക്കരുതു്. (7) നിഷ്കാമമായിട്ടേ കൎമ്മംചെയ്യാവു. (8) കാൽ കഴുകാൻ എടുത്ത വെള്ളത്തിൻെറ ബാക്കി ഉപയോഗിക്കരുതു്. (9) ബ്രാഹ്മണാദികൾ ശൂദ്രാദികളെ തൊട്ടാൽ കുളിക്കണം. (10) താണജാതിക്കാരെ തീണ്ടിയാൽ കുളിക്കണം. (11) താണജാതിക്കാർ ഉപയോഗിച്ച ജലാശയങ്ങൾ തൊട്ടാൽ കുളിക്കണം. (12) ചൂലുകൊണ്ടടിച്ച നിലത്തു തളിക്കാതെ ചവുട്ടിയാൽ കുളിക്കണം. (13) ഭസ്മം കുറിയിടുന്നതു് മേല്പോട്ടൊന്നും വിലങ്ങത്തിൽ മൂന്നും വരിയായിട്ടു വേണം. (14) ബ്രാഹ്മണരുടെ കൎമ്മങ്ങളിൽ കൎമ്മംചെയ്യുന്നവൻതന്നെ മന്ത്രം ജപിക്കണം. (15) പഴഞ്ചോറും പഴകിയ കറിയും ഭക്ഷിക്കരുതു്. (16) എച്ചിൽ ഭക്ഷിക്കരുതു്. (17) ശിവന്ന നിവേദിച്ച സാധനം ഭക്ഷിക്കരുതു്. (18) ഭക്ഷണസാധനം കൈകൊണ്ടു വിളമ്പരുതു്. (19) പശുവിൻപാലല്ലാതെ എരുമപ്പാൽ മുതലായതു ഹോമാദികൾക്കരുതു്. (20) ചോറു് ഉരുട്ടാതെ

ഉണ്ണരുതു്; പകുതി ഉണ്ടതായ ഉരുള താഴെ വെക്കരുതു്. (21) അശുദ്ധമായിട്ടു വെററില തിന്നരുതു്. (22) ബ്രഹ്മചാരിവ്രതത്തോടുകൂടിയിരിക്കണം. (23) പഠിപ്പുകഴിഞ്ഞാൽ ഗുരുദക്ഷിണ ചെയ്യണം. (24) പെരുവഴിയിൽ വെച്ചു വേദം ചൊല്ലരുതു്. (25) ഷോഡശകൎമ്മങ്ങളും യഥാവിധി ചെയ്യണം. (26) കന്യാവിക്രയം പാടില്ല. (27) ഫലാപേക്ഷയോടെ വ്രതം ചെയ്യരുതു്. (28) തീണ്ടാരിയായവളെ തൊട്ടു സ്ത്രീകൾ കുളിക്കണം. (29) കൈക്കോളന്റെ വേല ബ്രാഹ്മണൻ ചെയ്യരുതു്. (30) ബ്രാഹ്മണൻ വസ്ത്രം അലക്കരുതു്. (31) രുദ്രാക്ഷാദികളിൽ ശിവപൂജ ചെയ്യുന്നതു ബ്രാഹ്മണൻ മാത്രമേ പാടുള്ളു. (32) ശൂദ്രന്റെ ശ്രാദ്ധത്തിന്നു ബ്രാഹ്മണൻ പ്രതിഗ്രഹം വാങ്ങരുതു്. (33) പിതാമഹന്റെയും മാതാമഹന്റെയും അവരുടെ പത്നിമാരുടെയും ശ്രാദ്ധം ഊട്ടണം. (34) എല്ലാ അമാവാസിക്കും ശ്രാദ്ധമൂട്ടണം. (35) അപ്പനമ്മമാർ മരിച്ചു കൊല്ലംതികയുന്ന ദിവസം സപിണ്ഡി ചെയ്യണം. (36) സപിണ്ഡികഴിയുന്നതുവരെ ദീക്ഷിക്കണം. (37) ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടതു നക്ഷത്രത്തിലാണ്. (38) സപിണ്ഡികാലത്തു പുലവന്നാൽ അതുപോയേ സപിണ്ഡി പാടുള്ളു. (39) ദത്തപുത്രന്മാരും സ്വന്തം പിതാക്കന്മാരുടെ ശ്രാദ്ധം ഊട്ടണം. (40) സ്വന്തം ഭൂമിയിലേ ശവദഹനം പാടുള്ളു. (41) സന്യാസികൾ സ്ത്രീകളെ കാണരുതു്. (42) സന്യാസി മരിച്ചാൽ ഒരു ക്രിയയും അരുതു്. (43) സന്യാസിക്കായി ഗയാശ്രാദ്ധംപോലും ചെയ്യരുതു്. (44) ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീകൾ ഭൎത്താവിനെ ഒഴിച്ചു അന്യനെ കാണരുതു്. (45) ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീകൾ തുണകൂടാതെ പുറത്തിറങ്ങരുതു്. (46) ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീകൾ വെള്ളവസ്ത്രമെ ഉടുക്കാവൂ. (47) ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീകൾ മൂക്കുകുത്തരുതു്.

(48) ബ്രാഹ്മണൻ മദ്യപാനം ചെയ്താൽ ഭ്രഷ്ടനാകും. (49) ബ്രാഹ്മണൻ മറ്റൊരു ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയെ ഗമിച്ചാൽ ഭ്രഷ്ടനാകും. (50) ദേവാലയങ്ങളിൽ പ്രേതപ്രതിഷ്ഠപാടില്ല. (51) ദേവപ്രതിമയെ ശൂദ്രാദികൾ തൊടരുതു്. (52) ഒരു ദേവനു നിവേദിച്ച സാധനം മറ്റൊരു ദേവനു നിവേദിക്കരുതു്. (53) ഹോമംചെയ്യാതെ വിവാഹാദികർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യരുതു്. (54) ബ്രാഹ്മണർ അന്യോന്യം ആശീർവ്വദിക്കരുതു്. (55) ബ്രാഹ്മണർ അന്യോന്യം നമസ്കരിക്കരുതു്. (56) കൊല്ല്യാതേവരുമുള്ളതായ പശുമേധം ചെയ്യരുതു്. (57) ശൈവവൈഷ്ണവാദിമതഭേദങ്ങൾ അരുതു്. (58) ഒന്നിലധികം പൂണൂൽ ധരിക്കരുതു്. (59) ജ്യേഷ്ഠപുത്രൻ മാത്രമേ വിവാഹംചെയ്യാവൂ. (60) ക്ഷത്രിയാദികൾ അന്നംകൊണ്ടേ ശ്രാദ്ധമൂട്ടാവൂ. (61) ക്ഷത്രിയാദികൾ അമ്മാമന്റെ ശ്രാദ്ധം ഊട്ടണം. (62) അവരുടെ മുതലവകാശം മരുമക്കൾക്കാണു്. (63) ഭർത്താവു മരിച്ച സ്ത്രീ സന്യസിക്കണം. (64) ആരും ഉടന്തടി ഏറരുതു്.

ശങ്കരാചാര്യനെ സംബന്ധിച്ചതാണു മലയാളംകൊല്ലത്തിന്റെ ഉദയമെന്നു വിശ്വസിച്ചുവരുന്നു.

ഭാരതീയസമുദായത്തെ ഓരായിരംകൊല്ലങ്ങൾക്കുമുമ്പു് ഏകതത്വത്തെ പുരസ്കരിച്ചു പുനസ്സംഘടനംചെയ്ത മഹാപുരുഷനായ ശങ്കരൻ എന്നുമേൽ വെൽവൂതാക!

Vidya Vilasam Press, Trivandrum—1935